

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenčnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

zdroj: Eliška Vondrová

BRÁNA JAZYKŮ
OTEVŘENÁ

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Nositel projektu
**Okresní hospodářská
komora Louny**

www.ohkln.cz
<http://elearning.ohkln.cz>

reg. číslo: CZ.1.07/1.1.34/02.0037

Tento projekt je spolufinancován ESF
a státním rozpočtem ČR.

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

zdroj: Eliška Vondrová

Obsah

6 Úvod

8 Základní informace

- Geografie
- Populace
- Podnebí
- Jazyk
- Národní vlajka a hymna
- Měna
- Japonský kalendář
- Politika
- Japonsko a UNESCO

20 Historie

- Japonské legendy
- Období Džómon
- Období Jajoi
- Období Jamato
- Období Nara
- Období Heian
- Období Kamakura
- Období Muromačí
- Období Azuči-Mamojama
- Období Edo
- Období Meidži
- Období Taišó
- Období Šówa
- Období Heisei

zdroj: Eliška Vondrová

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

zdroj: Eliška Vondrová

zdroj: Eliška Vondrová

- 30** Náboženství, tradice a rituály
 - Šintoismus
 - Buddhismus
- 35** Něco málo o japonštině
 - Proč se učit japonsky?
 - Je těžké se naučit japonštinu?
 - Písmo
 - Gramatika
- 42** Jací jsou Japonci?
 - Tradiční
 - Vzdělaní
 - Organizovaní
 - Japonci neradi vyjadřují nesouhlas
 - Zdvořilý
 - Pracovití
 - Rádi cestují
 - Rádi se odreagují
 - Jsou hrđi na svou vlast
 - Japonci jsou úžasní
- 54** Etiketa při pracovním pohovoru
- 56** Jaké je Japonsko?
 - Moderní
 - Přírodní ráj
 - Tajemné a plné historie
 - Bezpečné
 - Překvapivé
 - Chvalně i nechvalně proslulé
- 74** Wašoku, japonská gastronomie
 - Co je to wašoku?
 - Co jedí Japonci?
 - Recepty

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

zdroj: Eliška Vondrová

zdroj: Eliška Vondrová

- 85** Japonsko během roku
- Svátky a festivaly
 - Zápis roků, měsíců a dnů
- 97** Japonské umění
- Počátky japonského umění ve světě
 - Tradiční umění a řemesla
 - Keramika
 - Tkaniny a textilní průmysl
 - Dramatická tvorba
 - Hudba
 - Literatura
 - Gejša
 - Kinematografie
 - Popkultura
 - Kawaii
 - Manga
 - Anime
 - Móda
 - Vokaloid
- 115** Poznáváme hrou
- Origami
 - Japonský zvěrokruh
 - Kandži nás baví!
 - Onomatopoie
 - Cestujeme Japonskem
- 140** Kulturní mini slovníček
- 145** Jazykový mini slovníček
- 165** Často kladené otázky
- 169** Závěr
- 170** Kde hledat informace o Japonsku?
- 172** Použitá literatura

1 Úvod

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Noční Ósaka

zdroj: Eliška Vondrová

Tajemné, rozporuplné, moderní - to vše je Japonsko (日本- Nihon, Nippon), známé také pod názvem Země vycházejícího slunce. Tento název se odvíjí od výkladu znaků 日(slunce, den), 本(počátek, původ).

Pravděpodobně každý z nás, kdo někdy ochutnal suši, používal výrobky známé firmy Panasonic a projel se v japonském autě, by mohl nabýt dojmu, že o ostrovní zemi vzdálené deset tisíc kilometrů něco ví. Ovšem opak je více než pravdou. Asi žádná jiná krajina nás nepřekvapí tolik jako Japonsko.

Jen stěží si představíme zemi, kde se moderní technologie dokonale snoubí s tradicemi a historií. Jeden den se

můžeme procházet rušnými ulicemi velkoměst ozářených záplavou neonů a druhý den si užívat klidu venkova, kde nám může připadat, že se zastavil čas. Ačkoliv se Japonsko bezesporu zařadilo mezi významné ekonomické velmoci, životní styl Japonců stále provází tradiční život plný rituálů a zvyků. Za unikátní ráz země může izolace, která trvala 251 let, a ostrovní charakter země.

Návštěvníci jsou často překvapeni nebývalou přesností a precizností, s jakou je vše v Japonsku řízeno. Vlaky jezdí na vteřinu přesně, cestující jsou seřazeni v zástupech na vyznačených místech. Pro našince téměř nepochopitelné. Japonsko je velice příjemná, přívětivá a bezpečná země pro cestování, v po-

Suši

zdroj: Eliška Vondrová

sledních letech se stala i finančně dostupnější. Problémy na cestách může činit snad jen jazyková bariéra. Tu lze však lehce překonat díky vstřícnosti a ohleduplnosti místních obyvatel. Při cestování po Japonsku si každý přijde na své. Milovníci přírody mají na výběr z osmadvaceti národních parků a pětapadesáti oblastí označených jako chráněná území. Není třeba zdůrazňovat, že jako v ráji si budou připadat fanoušci moderních technologií a vymožeností v oblasti elektrotechniky. Pro gurmány bude Země vycházejícího slunce destinací číslo jedna. Vždyť japonské jídlo „Wašoku“ bude pravděpodobně zapsáno do seznamu UNESCO jako kulturní dědictví země.

Maiko
zdroj: Eliška Vondrová

2 Základní informace

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

JAPONSKO

základní informace

Vlajka s mapou

zdroj: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flag_and_map_of_Japan.png?uselang=cs

Oficiální název: Japonsko

Úřední jazyk: Japonština

Státní zřízení: Konstituční monarchie s demokraticky voleným parlamentem, formální hlava státu císař Akihito.

Časové pásmo: GTM + 9, to znamená o 8h dřívější východ slunce než v ČR.

Poloha: Severovýchodní část Asie, tvořeno čtyřmi hlavními ostrovy Honšú, Hokkaidó, Kjúšú a Šikoku.

Administrativní dělení: 47 prefektur

Rozloha: 377 880 km²

Délka: 3300 km

Nejvyšší hora: Fudži 3776 m

Počet obyvatel: 127 540 000 obyvatel

Hlavní město: Tokio, 12 600 000 obyvatel

Náboženství: Šintoismus a Buddhismus

Měna: Jen (JPY)

Podnebí: díky zeměpisné délce velice proměnlivé

Turistické atrakce: Tokio, hora Fudži, Kjótó, Nara, Nikkó..

Upozornění: Japonsko často zasahuje zemětřesení

JNTO

Hora Fudži

zdroj: ©Fujiyoshida City/© JNTO

Geografie

Japonsko se skládá z více než šesti tisíc ostrovů sopečného původu. Pětici největších ostrovů (řazeno dle velikosti) tvoří Honšú, Hokkaidó, Kjúšú, Šikoku a Okinawa. Kdybychom se chtěli vydat na cestu od nejsevernějšího místa země, což je výběžek na ostrově Hokkaido, do nejjížnějšího místa, kterým je ostrov Hateruma-Džima, čekala by nás cesta delší než tři tisíce kilometrů. Rozloha souostroví je 377 880 km². Pro lepší představu je jeden a půl krát větší než Británie a rozlohou se podobá zemím jako Německo nebo Finsko.

Země sousedí s Koreou, Čínou a Ruskem. Od asijského kontinentu je odděleno Japonským mořem a jeho východní břehy omývá Tichý oceán. Téměř tři čtvrtiny země je hornaté. V oblasti středního Japonska na ostrově Honšú, je část kteříou Japonci nazývají „střecha Japonska“. Zde mnoho hor dosahuje výšky větší než 3000 km. Nejvyšší horou je Fudži 3776 m, leží na hranicích prefektury Šizuoka a Yamanaši.

Fudži je vulkán, k poslední erupci došlo v roce 1707.

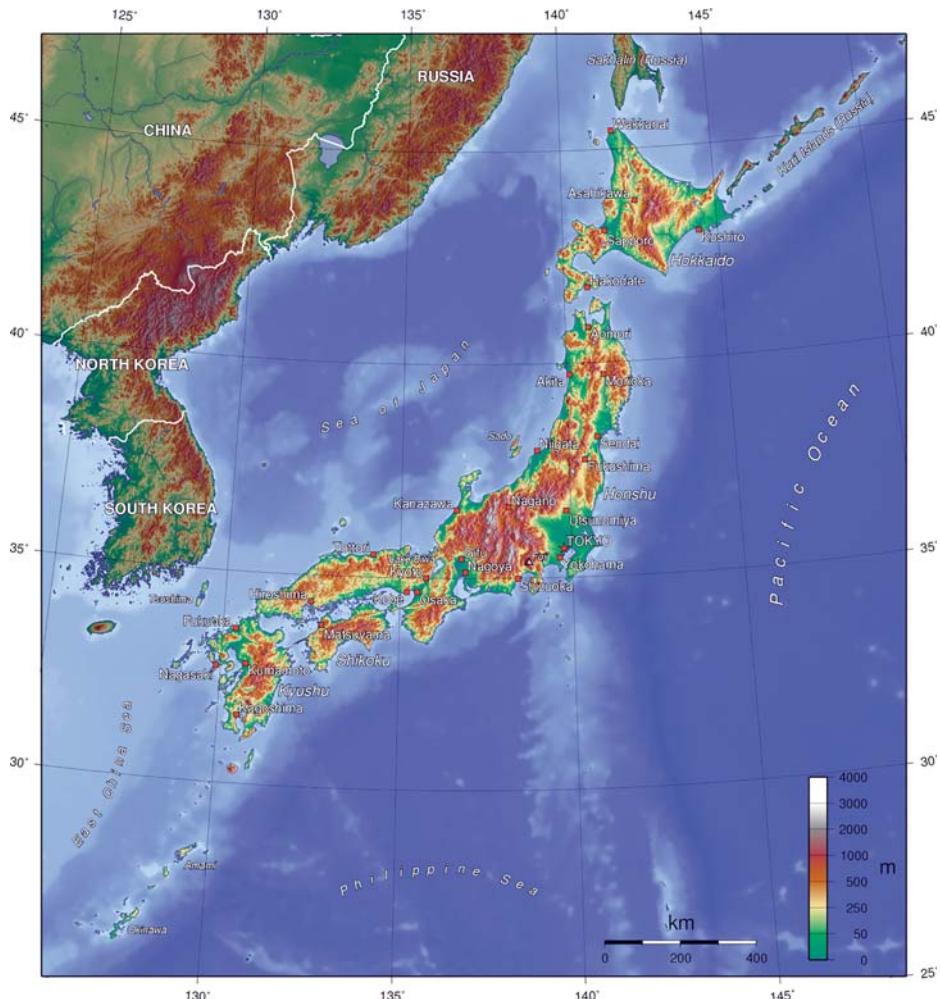
Celý stát je rozdělen na čtyřicet sedm prefektur. Z historických a geografických důvodů, bývají tyto prefektury dále členěny na regiony Hokkaidó, Tohoku, Kanto, Chubu, Kinki, Chugoku, Shikoku

2 Základní informace

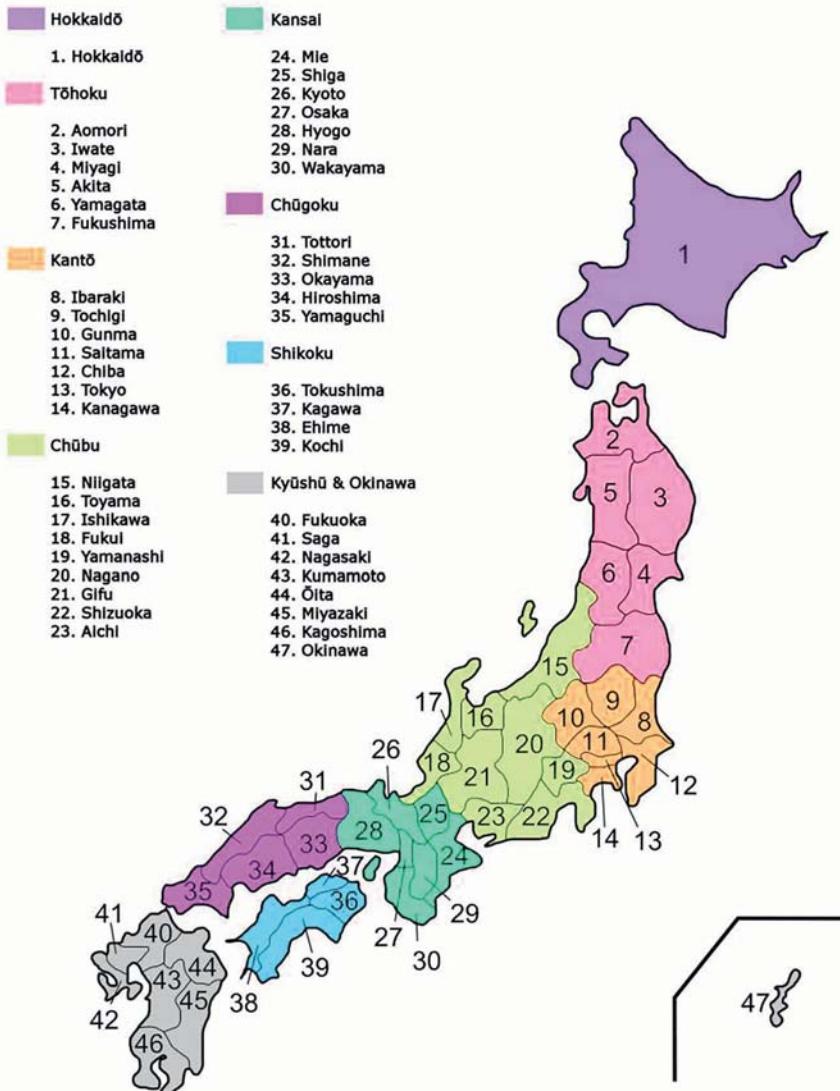
JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Mapa Japonsko

zdroj: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Japan_topo_en.jpg?uselang=cs

Prefektury

zdroj: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Regions_and_Prefectures_of_Japan.png

2 Základní informace

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

AP

Nácvik dětí při zemětřesení

zdroj <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-pacific12709793>

a Kjúšú-Okinawa. Každý z těchto regionů má vlastní dialekt, zvyky, svátky, gastronomii a svou jedinečnou kulturu.

Hlavním městem je Tokio s 12,6 milionů obyvatel. Od hlavního města České republiky, Prahy, je vzdáleno 9069 km. Porovnáme-li zeměpisnou šířku, Tokio leží ve stejně úrovni jako Atény. Leží na březích řeky Sumida a vzniklo z rybářské vesnice zvané Edo v roce 1590. Jméno Tokio začalo být používáno až v roce 1868, kdy bylo povýšeno na hlavní město Japonska. Tokio za svou existenci utrpělo dvě velké rány. První v roce 1923, kdy bylo město vážně poničeno ve velkém zemětřesení a podruhé během 2. světové války, kdy většina města skončila v troskách po náletech a bombardování. Od té doby však jen vzkvétá a vyvinulo se v jedno z nejmodernějších a nejvzrušujících světových měst.

Japonsko leží v oblasti, náchylné na přírodní katastrofy. Tajfuny a zemětřesení jsou bohužel častým jevem. A proč jsou zemětřesení v zemi vycházejícího slunce tak častá? Ostrovní stát se nachází nad stykem tektonických desek. Této oblasti se rovněž říká „Ohnivý pás“ Každá deska má tloušťku kolem 70 km, tyto desky do sebe naráží a pohybují se. Napětí, které tím vyvolají, je čas od času uvolně v podobě zemětřesení. Slabá zemětřesení jsou velmi častým jevem, každý rok je jich zde kolem tisíce a jsou silná natolik, že je můžeme pocítit. Mnoho dalších zaznamenají pouze přístroje. Proto se asi nemůžeme divit, že se pravidelně trénuje evakuace a navštěvují se výcviková centra pro případ živelných katastrof. V základních školách se tento dril provádí jednou do měsíce, děti se v případě zemětřesení schovají pod lavici a schoulí se do klubíčka, rukama si kryjí hlavu. V případě menších zemětřesení,

Tabulka stupeň zemětřesení

Stupeň zemětřesení	Popisek	Účinky zemětřesení	Četnost výskytu
1.	Mikro	Mikrozemětřesení, nepocititelné.	okolo 8000 denně
2.	Velmi malé	Většinou nepocititelné, ale zaznamenatelné.	okolo 1000 denně
3.	Malé	Často pocititelné, nezpůsobující škody.	okolo 49000 ročně (odhad)
4.	Slabé	Citelné třesení věcí uvnitř domů, drnčivé zvuky. Významné škody nepravděpodobné.	okolo 6200 ročně (odhad)
5.	Střední	Může způsobit velké škody špatně postaveným budovám v malé oblasti. Pouze drobné poničení dobře postaveným budovám.	okolo 800 ročně
6.	Silné	Může ničit až do vzdálenosti 100 km.	okolo 120 ročně
7.	Velké	Může způsobit vážné škody na velkých oblastech.	okolo 18 ročně
8.	Velmi velké	Může způsobit vážné škody i ve vzdálenosti stovek kilometrů.	zhruba 1 za rok
9.	Velmi velké	Může způsobit ještě vážnější škody a působí na tisíce kilometrů.	zhruba 1 za 20 let
10.	Masivní (Super) zemětřesení	Nikdy nebylo zaznamenáno, možnost planetárních škod.	Četnost neznámá (nezaznamenáno), není jisté zda je vůbec možné.

zdroj: http://cs.wikipedia.org/wiki/Richterova_stupnice

2 Základní informace

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

čekají na povel učitele, který je vyzve, ať opustí školu. Většina japonských domácností má připravené zavazadlo pro případ evakuace. Mezi základní suroviny, které si většina domácností uchovává pro případ nouze doma, patří sušené jídlo, konzervy a balená voda. Díky častým tréninkům, drilu a japonské preciznosti většina občanů ví, co má v těchto okamžicích dělat.

Bohužel žádný dril a trénink nezabránil přírodním katastrofám jako je ta z března 2011 v oblasti Tóhoku, kdy byla země zasažena zemětřesením o velikosti 8,9 stupňů Richterovi škály.

Toto zemětřesení bylo doprovázenou obrovskou vlnou tsunami, která si vyžádala desetitisícové oběti na životech.

Ačkoliv mohou zemětřesení a vulkány způsobit velké škody, jsou i zdrojem radosti a turistických atrakcí. Mezi nejoblíbenější záliby a způsob relaxace většiny Japonců patří návštěva lázní a horkých pramenů. O ty, díky geotermální aktivitě Země, není nouze.

Populace

Stárnoucí populace

zdroj: Eliška Vondrová

V Japonsku žije celkem 127.54 milionu obyvatel a je to devátá nejlidnatější země světa. To odpovídá při jeho rozloze průměrně 340 osob na kilometr čtvereční. Většina obyvatelstva žije v pobřežním pásu, který se rozpíná od Tokia směrem k Ósace nebo v nížinách na jiných místech země. To však činí pouhých 30% povrchu. Zbytek povrchu je velice hornatý a obtížně obydlitelný.

Zemi trápí syndrom stárnoucí populace, téměř čtvrtinu obyvatel tvoří lidé starší 64 let. Odborníci varují, že nízká porodnost může v budoucnosti vést k ekonomickým problémům. Dle dat z roku 2011 je průměrná porodnost 1,39 dítěte na jednu ženu. Japonsko patří k zemím s nejdelší průměrnou délkou života, muži 76,8 a ženy 82,9 (ČR: muži 71,6 ženy 78,3). Etnicky je Japonsko velice celistvé, jen necelá 2% tvoří cizinci, kteří převážně pracují na pobočkách svých zahraničních firem. Může tomu přispívat i přísná imigrační politika.

Podnebí

Podnebí je vlhké, monzunové, ale díky rozloze a hlavně protáhlému tvaru Japonska je velice proměnlivé. Od chladného a mírného klimatu na Hokkaidó po subtropické na Okinawě. Rozdíl je rovněž v poloze vzhledem k Tichému oceánu. Tato oblast je vystavena podzimním tajfunům a vydatným deštům, ale v zimě je zde více slunečních dnů. V zemi se střídají čtyři roční období.

Jaro, je nejpříjemnějším obdobím pro návštěvu Japonska. Brzké jarní měsíce mohou být trochu deštivé, ale teploty jsou příznivé. Neodmyslitelnou součástí jara jsou kvetoucí sakury (japonská třešeň). Japonci milují sakury, pozorování kve-

Hanami

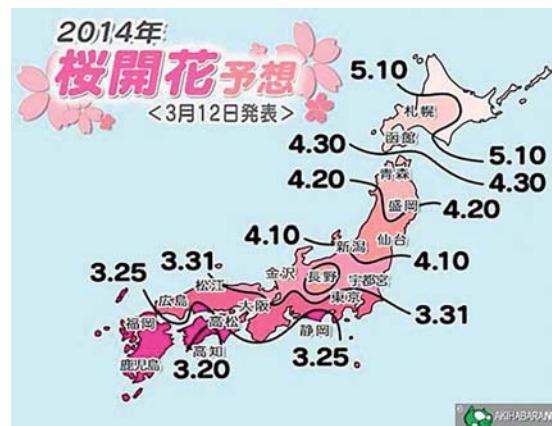
zdroj: <http://akihabaraneWS.com/2014/04/02/article-en/asimo-goes-cherry-blossom-viewing-gallery-1003663976>

toucích stromů je národní tradicí a společenskou záležitostí.

Známí a rodina se posadí pod rozkvetlý strom společně jedí, pijí, baví se a při tom se nezapomenou rozplývat nad krásou květů. Svátek pozorování rozkvetlých stromů se nazývá „ Hanami“. Počátek této tradice je datován již na počátek osmého století. V jarním období jsou součástí předpovědi počasí zprávy o tom, kde jsou zrovna stromy v květu, a nadšenci přejíždějí z místa na místo, aby mohli obdivovat postupné rozkvétání stromů.

Léto začíná obdobím dešťů „cuju“ na počátku června a postupně se změní na vlhké a teplé počasí. Pro cizince je Japonské léto velice náročné, vysoké teploty a vlhkost vzduchu působí, že si občas můžete připadat jako v sauně. Úkryt před vysokými teplotami poskýtá hornaté vnitrozemí nebo na severní ostrov Hokkaidó.

S příchodem podzimu nastává i sezóna tajfunů a silných dešťů. Navzdory tomu podzim patří mezi nejkrásnější a mezi Ja-

Mapa kvetoucích sakur

zdroj: <http://akihabaraneWS.com/2014/03/12/article-en/cherry-blossom-report-2014-1487181699>

Dusné japonské léto

zdroj: Eliška Vondrová

ponci nejoblíbenější roční období. To vše díky nádherným barvám podzimně zbarvených listů. Stejně jako v případě sakur i nyní hlasatelé ve zprávách upozorňují, kde jsou listy nejpůvabnější.

Zima

S příchodem listopadu začíná foukat studený kontinentální vítr. Strana země

2 Základní informace

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Barvy podzimního listí

zdroj: Eliška Vondrová

omývaná Tichým oceánem má relativně příznivou zimu bez větších srážek. Samozřejmě záleží i na zeměpisné délce, Severní ostrov Hokkaidó má dlouhé zimy a množství sněhu. Kdežto Okinawa se svým subtropickým podnebím se stále těší příjemným teplotám.

Jazyk

Japonština je národní jazyk, v rámci standartního jazyka existují místní dialekty lišící se intonací, gramatickými odchylkami a případně použitím lokálních výrazů. Vzhledem k nízkému počtu cizinců žijících v zemi se mluví výhradně japonsky. V dnešní době se můžeme setkávat s nápisy, propagačními letáky v angličtině, ale to pouze v turistických oblastech. Zároveň se musíme připravit na to, že používaná angličtina může být někdy dost nesrozumitelná. Ačkoliv se Japonci učí anglicky již od základní školy, v případě cestování po Japonsku se na to nemůžeme spolehnout. Místní obyvatelé spíše rozumí psanému textu, ale komunikace, konverzace a hlavně výslovnost je pro ně velice obtížná.

Kimigayo

Words: Anonymous

Music: Hiromori Hayashi

ki mi ga - yo - wa chi yo ni --

ya chi yo ni sa za re i shi no i wa o to

na ri te ko ke no mu - su - ma - - de

Hymna

zdroj: <http://web-japan.org/kidsweb/explore/national/>

Národní vlajka a hymna

Japonská vlajka se rovněž nazývá „hino-maru“ „日の丸“, což znamená „Sluneční kotouč“. Vlajka symbolizuje slunce na bílém pozadí, Japonsko leží na východě, proto se mu rovněž říká země vycházejícího slunce.

Hymna „Kimigayo“. Zdroj ke slovům se stala pravděpodobně jedna třiceti slabíčná báseň z desátého století. Do dnešní podoby se zformovala v devatenáctém století. Text písňě se modlí za věčný mír a prosperitu země.

Měna

Měnou je japonský jen (JPY). Mince jsou v hodnotách 1, 5, 10, 50, 100, 500 a bankovky 1000, 2000, 5000, 10 000.

Japonský kalendář

Západní (Gregoriánský) kalendář je v Japonsku hojně používán, přesto existuje unikátní japonský systém zvaný Gengo, který se vyskytuje v každodenním životě, a proto bychom se s ním měli seznámit. Jedná se o kalendář počítající roky dle éry vládnoucího císaře. Rok, který nastoupí císař na trůn je prvním rokem éry, další rok éry začíná 1. ledna. Éra trvá tak dlouho, dokud císař vládne.

Například:

Showa (1926 - 1989), rok 1980 byl 55 rokem éry Showa

Heisei (1989 - nyní), rok 2014 je 26 rokem éry Heisei

Císař Akihito a císařovna Mičiko

zdroj: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/49/Emperor_Akihito_and_empress_Michiko_of_japan.jpg?uselang=cs

Politika

Japonsko je konstituční monarchie. Je demokratickým státem, který je řízen voleným parlamentem. Formální hlavou Japonska je císař, který je symbolem státu, ale nemá vládní pravomoci. Vládnoucím císařem je Akihito, ten vládne od roku 1989. Císařská rodina patří mezi nejstarší vládnoucí dynastie na světě. Japonští císařové z tohoto rodu vládnou déle než 2000 let. Císař Akihito je 125.

panovníkem z tohoto rodu. Jeho nástupcem bude korunní princ Hirohito. Nejvyšší moc má v rukou japonský premiér. V roce 2014 je jím Šinzó Abe.

Japonsko a UNESCO

Japonci mají rádi disciplínu a řád. A proto má pro ně velký význam, když je některá z jejich kulturních nebo přírodních památek zapsána do seznamu světového dědictví UNESCO. Mají tím totiž potvrzeno, černé na bílém, že toto místo je výjimečné a stojí za to ho navštívit.

Momentálně má země sedmnáct zápisů na seznamu světového dědictví. Třináct kulturních a čtyři přírodní památky. V roce 2013 Japonsko uspělo s návrhem a jejich posvátná hora Fudži byla přidána mezi kulturní dědictví. Mezi turisty nejvíce vyhledávaná místa z tohoto seznamu patří historické památky starého Kjóta. To bylo až do poloviny devatenáctého století hlavním městem a po více než tisíc let centrem japonské kultury. Překrásnou architekturu náboženských staveb dokreslují japonské zahrady. Ne tak daleko od Kyóta ve městě Nara, jsou buddhistické chrámy a největší broncová socha Buddhy v Japonsku. Smutná historie obestírá další památku zapsanou do seznamu a to Památník míru v Hirošimě. Tato budova zůstala stát i po výbuchu atomové bomby v roce 1945, je smutnou upomínkou válečných hrůz a zároveň poselstvím pro další generace. Nedaleko Hirošimi leží ostrov Myjadžima, který rovněž nemůže chybět na cestovatelském seznamu. Tento ostrov je slavný pro krásnou šintoistickou svatyni Icukušima, která je především známa svou plovoucí bránou torii. Tento pohled je velice slavný a vystihuje japonský ideál krásy, kdy se snoubí příroda s lidským dílem.

Socha Buddhy v Naře

zdroj: Eliška Vondrová

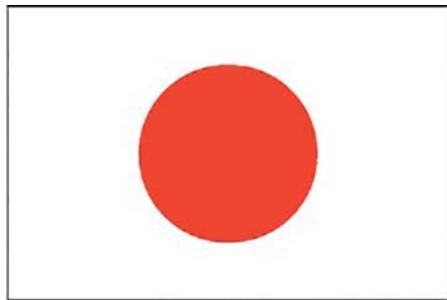
Torii v Icukušimě

zdroj: Eliška Vondrová

Zlatý pavilón v Kyótu

zdroj: Eliška Vondrová

Vlajka

zdroj: Eliška Vondrová

Zima na severu

zdroj : ©Yasufumi Nishi/©JNTO

Přehled

Období Džómon
(10 000 př.n.l. – 300 př.n.l.)

Období Jajoi
(300 př.n.l. – 300 n.l.)

Období Jamato
(300 – 710)

Období Nara
(710 – 794)

Období Heian
(794 - 1185)

Období Kamakura
(1185 - 1333)

Období Muromači
(1333 – 1568)

Období Azuči-Mamojama
(1568 - 1600)

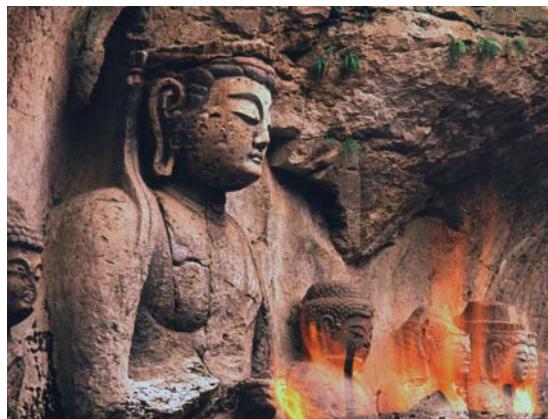
Období Edo
(1600 - 1868)

Období Meidži
(1868 - 1912)

Období Taišō
(1912 - 1926)

Období Šówa
(1926-1989)

Období Heisei
(1989- současnost)

Buddha v Usuki

zdroj: ©Promotion Airport Environment Improvement Foundation

Japonské legendy

Japonské mýty se uchovaly převážně díky dvěma kronikám, Kronika dávného Japonska (Kodžiki) a Japonské záznamy (Nihon šoki), které byly sepsány v letech 712 a 720. Obě kroniky jsou významné literární památky. V příloze máte možnost se seznámit s mýtem o vzniku Japonska.

LEGENDA O VZNIKU JAPONSKA

KODŽIKI (古事記): KRONIKA DÁVNÉHO JAPONSKA - ukázka
IZANAKI a IZANAMI

Tehdy přikázali nebeští bohové spo-
lečným rozhodnutím bohu jménem Izanaki a bohyňi jménem Izanami:
„Dotvořte a zhustěte onen plovoucí
škráloupek země.“

Pak za tím účelem předali oběma
bohům skvostně kopí.

Obě božstva poté stanula na nebeském plovoucím mostě, sklopila ono skvostné kopí, ponořila je do proudivých vod a zavířila jím. A hle, když kopí pozvedla, sůl, která z jeho hroutu skanula, ztuhla v ostrov. A byl to ostrov, který je zván Onögörö.

Božstva pak sestoupila z nebe. Vysoko nad zemí spatřila nebeský sloup a při něm rozsáhlý Osmisáhový palác.

Nato se otázal Izanaki své choti: „Do jaké míry je dotvořeno tvoje tělo? Můžeš mi to říci?”

I odvětila mu: „Už je skoro utvořeno a dotvořeno, jen na jednom místě se mu čehosi nedostává.”

Nato pravil Izanaki: „Také mé tělo je utvořeno a dotvořeno, jen na jednom místě mu cosi přebývá. Překryji tedy tvůj nedostatek svým přebytkem, zasunu jej, doplním tak tvé tělo a zplodíme říši. Co o tom soudíš?”

„Dobrá,” odpověděla mu. „Obezjděme tedy tento sloup a sejděme se v ložní síni.“

Poté Izanaki řekl: „Ty obcházej po pravé straně, až dojdeš ke mně. Já budu obcházet po levé, až dojdu k tobě.“

Když se sešli, pravila Izanami: „Jak krásný jinoch!”

I pravil Izanaki: „Jak spanilá dívka!“ Nato ale poznamenal Izanaki ke své paní: „Není dobré, že první slovo měla žena.“

Přesto se spojili a na místě svého

Kobayashi, Izanami a Izanaki
zdroj: FIALA, Karel. Kodžiki: kronika dávného Japonska , ISBN 978-809-0424-692

svazku pak zplodili dítě. Byla to však Pijavice. Naložili ji tedy na rákosový člun a spustili po řece.

Potom zplodili Přenový ostrov. Ani ten nepatří k uznávaným potomkům božstev. Oba bohové se nad tím pozastavili a shodli se na jediném: „Obě děti, které jsme zplodili, se nám nevydařily. Musíme o tom podat zprávu nebeským bohům.“

Vypravili se tedy ihned na Vysokou nebeskou pláň a žádali sbor božstev o radu. Bohové se sešli, vykonali velkou věžbu a pronesli konečný výrok následujícího znění: „Není dobré, že první promluvila žena. Vratte se zpátky na zem a opakujte, co jste řekli.“

I sestoupila obě božstva na ostrov Onögörö a znova obešla onen nebeský sloup.

A tu pravil Izanaki: „Jak spanilá dívka!“

A Izanami pravila: „Jak krásný jinoch!“

Po těch slovech byli opět svoji a zplodili ostrov zvaný Mladý bůh rýžových klasů z Apa di. Dále zplodili ostrov Ijö s dvojím jménem. Tento ostrov má jedno tělo, ale čtyři tváře: co tvář, to zvláštní jméno. Jsou to země Ijö zvaná Překrásná dívka, země Sanu ki zvaná Jinoch s rýží přicházející ze světa bohů, země Apa zvaná Bohyně bohaté krmě a země Tosa zvaná Statečný jinoch, prostředník bohů.

zdroj: FIALA, Karel. Kodžiki: kronika dávného Japonska , ISBN 978-809-0424-692

Historický festival Nagoja

zdroj: Eliška Vondrová

DĚJINY

Předpokládá se, že Japonci jsou potomky národů, které přišly kolem roku 30 000 př.n.l. v dobách ledových přes pevninské mosty. Tyto mosty spojovaly severní ostrov Hokkaidó s asijským kontinentem.

Období Džómon (10 000 př.n.l. – 300 př.n.l.)

Kultura Džómon se začala rozvíjet od roku 10 000 př.n.l. Dávní kolonizátoři se živili hlavně lovem a rybolovem. Období dostalo název podle keramiky, typické pro tuto dobu. Nálezy tohoto datování se rovněž řadí k nejstarším na světě, zahrnují figurky, zejména žen. V této době se rovněž začaly psát dějiny Japonska,

Tódaidži, největší dřevěná budova na světě

zdroj: Eliška Vondrová

když v roce 660 př.n.l. na trůn usedl první japonský císař Džimmu. Podle tradičních představ vládne od tohoto panovníka, který byl pra-pra-pravnukem bohyně slunce Amaterasu, jediná císařská dynastie. Historici se ale domnívají, že pravda bude poněkud složitější

Období Jajoi (300 př.n.l. – 300 n.l.)

Kultura Jajoi byla ovlivněna silnou přistěhovaleckou vlnou z pevniny, která s sebou přinesla pěstování rýže, používání bronzu a železa. Původní obyvatelé byli vytlačeni na sever země.

Období Jamato (300 – 710)

V roce 552 se císař Kimmei prostřednictvím poselství z korejského království seznamuje s buddhismem. V roce 604 byla princem Štokem vyhlášena tehdejší první ústava.

Období Nara (710 – 794)

Období je charakterizováno aktivním přejímáním a inspirací v Čínské kultuře. Tato éra byla rovněž svědkem rozkvětu kultury a umění. Byly napsány již zmiňované kroniky Kodžiki, Nihonšoki a báseňnická sbírka Manjósú. Buddhismus byl oficiálně přijat za státní náboženství a po celém Japonsku se začali stavět buddhistické chrámy. Mezi významné architektonické památky této doby patří bezesporu chrám Tódai-dži jež byl v roce 745 založen císařem Šómu a socha velkého Buddhy , jež se velkolepě rozpríná uvnitř Velké Buddhovi síňě.

Období Heian (794 - 1185)

Období začíná založením nového hlavního města Heian-kjó (Hlavní město míru), které je v dnešní době známé pod názvem Kjóto. Kjóto zůstalo oficiálním hlavním městem až do roku 1869. Je zde datován počátek čajového obřadu a umění aranžování květin Ikebana.

Chrám Bjódóin

zdroj: ©JNTO

V tomto období byl rovněž napsán nejstarší román na svět „Příběh o Gendžim“.

Začíná docházet k decentralizaci Japonska a skutečná moc se přenesla z císaře na klanové vůdce. Císař ztratil vliv a moci se ujal rod Fujiwara. Jednotlivé provincie si rovněž nárokovaly právo na ovládnutí země, což vedlo k občanské válce.

Období Kamakura (1185 - 1333)

Z občanské války v období Heian vyšel vítězně Minamoto Joritomo. Ten zavedl v roce 1192 vojenskou vládu, šogunát, v Kamakuře. Sídlo si zvolil úmyslně daleko od císařského dvora. Vznikaly zde umělecká díla opěvující Joritomovi představy o vojenské vládě, disciplíně a oddanosti.

Důležité momenty třináctého století, byly dva mongolské pokusy o invazi Japonska. Oba byly neúspěšné, za což Japonci vděčí zaprvé přírodě, když jim přišla na pomoc v podobě tajfunů, jež japonci nazývají „kamikaze“ „božský vítr“ a rozprášil mongolskou flotiliu. A zadruhé díky zuřivé obraně japonských samurajů. Samurajové se rovněž stali nejvýraznějším rysem tohoto období. Byli ceněni pro svoji věrnost, statečnost, vynikali v umění boje s mečem (katana) a uměli snášet bolest. V případě potřeby byli připraveni zabít i sami sebe (spáchat rituální sebevráždu tzv. seppuku). Konec této éry nastal v roce 1333, kdy byl kamakurský šogunát svržen Ašikaga.

SAMURAJOVÉ

Utagawa Kuniyosh

Známí rovněž jako „buši“ se poprvé objevili v devátém století. Původně byli pověřeni dohledem a obranou odlehлých držav. Byli podřízeni svému lennímu pánovi, který pocházel ze šlechtického rodu. Postupně však moc samurajů vzrůstala a z jejich řad se formovali šogúni (vojenští diktátoři). Od dvanáctého století se začal formovat morální kodex „bušidó“ „cesta samuraje“. Ten částečně vycházel ze zen-buddhismu.

Jejich výcvik probíhal již od raného věku, učily se boji, odvaze a hlavně

Felix Beato

jak správně ctít „bušidó“. Pro samuraje je čest nadevše, raději než aby padnul do zajetí spáchal rituální sebevráždu „seppuku“.

Samurajové mohli nosit meč „katana“, od roku 1600 dokonce dva, jeden kratší a druhý delší. V roce 1868, po nástupu císaře Meidži, jim to však bylo zakázáno.

Samurajové sloužili svému pánu, pokud jejich pán zemřel v boji, nebo jiným způsobem stávali se z nich „róninové“ samurajové bez pána. Známý je incident z roku 1703, kdy skupina čtyřiceti sedmi róninů pomstila smrt svého pána a byla šogunátem přinucena spáchat sebevráždu. Tento historický moment byl v roce 2013 zfilmován.

Období Muromači(1333 – 1568)

Tato éra se vyznačuje občanskými nepokoji a válkami mezi jednotlivými japonskými knížectvími. Toto období válčících států je rovněž známo jako Sengoku.

Hokusai

V roce 1543 se v Japonsku objevily první Evropané. Portugalci ze ztroskotané lodě. Seznámili Japonce s evropskými střelnými zbraněmi, které se rychle rozšířily. S Evropany do Japonska přišlo rovněž křesťanství, které mělo koncem roku 1582 více než 150 tisíc příznivců. Kontakt s Evropou, dříve izolované Japonsko silně destabilizoval.

Období Azuči-Mamojama (1568 - 1600)
Země se dočkala a po staletích občanských rozbrojů byla konečně sjednocena v jednotný celek. Toto období naznamenalo tří významné, po sobě panující vládce, Odu Nobunagu, Tojotomi Hidejoši a Tokugawa Iesasu. Ti přinesli po staletích občanských válek politické sjednocení země. Tojotomiho Hidejošiho vedl masivní invazi do Koreje, která byla v té době čínským protektorátem. Invaze skončila neúspěšně. Od té doby se Japonsko 300 let nezmohlo na žádnou vojenskou výpravu do zahraničí.

Období Edo(1600 - 1868)

Tokugawa Iesu v roce 1603 založil šógunát na hradě ve městě Edo (dnešní Tokio). Edo se postupně z malé rybářské vesnice rozrostlo a stalo se hlavním městem. Edo bylo pravděpodobně v sedmnáctém a osmnáctém století největší město na světě. Tokugawský šógunát přetrval 15 generací, až do roku 1867. Šogunát se od samého počátku choval k Evropanům neurčitě. Iesu podporoval zahraniční obchod, avšak jeho nástupci razili politiku národní izolace. Existovaly obavy ze vzrůstající moci církve a misionářů. V roce 1637 bylo popraveno, uvězněno nebo přinuceno zřeknout se víry na dvě stě padesát tisíc japonských křesťanů. Byl vydán zákaz cest Japonců za hranice a čtení cizích knih. Zahraniční styky byly omezené na přístav Nagasaki. Toto období je rovněž známé jako sekoku „uzavřené země“. To trvalo nepřetržitě až do roku 1853, kdy komodor Matthew Perry přinutil Japon-

Císař Meidži

zdroj: Uchida Kuichi

ce, pod hrozbou dělostřelby, k otevření země. Po umělecké a kulturní stránce, bylo toto období rovněž velice plodné. Umělci tvořili dřevotisky „ukijo-e“, mezi nimi vynikali umělci Hokusai, Utamaro nebo Hirošige. Dále vzkvétalo dramatické umění, divadlo kabuki a bunraku.

Období Meidži (1868 - 1912)

1868 začala série reforem pod vládou císaře Mucuhita. Tyto reformy začali měnit Japonsko ze starého feudálního státu na moderní zemi, západu konkurenčeschopnou. Zavedl brannou povinnost, zrušil dědičnou samurajskou vrstvu a začal budovat moderní armádu. Což se setkalo s velkým odporem tehdejších samurajů. Došlo k centralizaci správního

systému. Byl svržen šogunát a obnovena moc císaře. Císař se přestěhoval do Edo a přejmenoval ho na Tokio „východní hlavní město“. Následovala řada změn. Byl ustanoven parlament, sněm, nejvyšší soud, byla přijata jednotná měna a otevřená tokijská burza. Bylo zrušeno tradiční rozvrstvení společnosti podle sociálních tříd. Ze západu byly povolány odborníci na inovaci průmyslu. Další prioritou bylo dosažení všeobecné gramotnosti. V roce 1904 vyvrcholil spor s Ruskem o Koreu a Mandžusku v Rusko-Japonskou válku. Po vítězné válce podepsalo Japonsko roku 1905 s Ruskem příměří a získalo tak část ostrova Sachalin, práva v Mandžu a Koreji. Na přelomu devatenáctého a dvacátého století probíhal přechod na průmyslovou ekonomiku, kde se Japonsko zaměřilo na vývoz textilu.

Období Taišó (1912 - 1926)

Do první světové války, která vypukla v roce 1914, se Japonsko postavilo na stranu spojenců a vyhlásilo válku Německému a Rakousko-Uherskému císařství. Avšak nijak významně nezasáhlo a nepodílelo se na vývoji války. Svou skromnou účastí v první světové válce si upěvnilo pozici v Tichomoří a Asii. Velkou ranou pro zem bylo velké zemětřesení z roku 1923, které si vyžádalo více než sto čtyřicet tisíc mrtvých a srovnalo se zemí Jokohamu a velkou část Tokia.

Období Šówa (1926-1989)

Novým japonským císařem se stal Hirohito. Hospodářská krize a politická nestabilita umožnila větší vliv armády. Vojenští velitelé chtěli násilně expandovat do zemí kontinentální Asie. Jejich cílem se stala Čína. Západní mocnosti zaujímaly odmítavý postoj k Čínské invazi, a tak Japonsko na protest vystoupilo ze Společnosti národů. V roce 1940

Hirošima

zdroj: Eliška Vondrová, muzeum v Hirošimě

se japonsko přidalo na stranu Německa a Itálie a 7. prosince 1941 nečekaně zaútočilo na americkou námořní základnu Pearl Harbor a tím vstoupilo do války se Spojenými státy Americkými. Po počátečních úspěších na tichomořském bojišti přišel zvrat. Velení japonského námořnictva se uchýlilo k zoufalým krokům v podobě sebevražedných pilotů „kamikaze“ božský vítr, kdy se nezkušení piloti, v letadlech naplněných výbušninami, střemhlav vrhali na americké válečné lodi. Způsobili značné škody, avšak americkému vítězství nemohli zabránit. 6. srpna 1945 shodili Američané na Hirošimu atomovou bombu a 9. srpna na Nagasaki. Japonsko válku prohrálo a následkem těchto událostí 15. srpna 1945 kapitulovalo.

Spojenecká vojska obsadili po prohrané válce zemi aby jí mělo pod kontrolou. Japonsko nikdy neprohrálo, natož bylo

obsazeno. Někteří vojáci úděl těžce nesli a spáchali rituální sebevraždu, ale pro velkou část obyvatelstva byla okupace po válečném utrpení vysvobozením. Přišla doba rozsáhlých politických a sociálních reforem. Císař, který byl pro obnovu země velice důležitý, mohl zůstat ve své funkci, musel se však veřejně zřeknout svého božského původu a přjmout roli symbolické hlavy státu. Později v 60. letech se země zotavila z válečních škod a od 80. let pokračovalo v silném hospodářském růstu, který přeměnil Japonsko na druhou nejsilnější ekonomiku světě. Smrtí císaře Hirohita v roce 1989 a nástupem císaře Akihita započalo nové období – Heisei.

Období Heisei (1989 - současnost)

90. léta jsou ve známení deflace a minimálního hospodářského růstu. Potřebné ekonomické reformy se prováděly pomalu a výsledky byly patrné až na

počátku 21. století. Mezi významné události tohoto období určitě patří výstava Expo, která se konala v prefektuře Aichi v roce 2005. V roce 2007 zasáhla japonsko světová finanční krize, která zvýšila hodnotu jenu a uvedla japonské exportéry do problémů. V roce 2011, postihla Japonsko největší katastrofu od druhé světové války. Zkáza přišla v podobě zemětřesení, o síle 9.st Richterovy škály a následná vlna tsunami poškodila jadernou elektrárnu Fukušima.

V brožuře jsou zmíněny pouze nejdůležitější události z Japonské historie, skutečnost je samozřejmě o mnoho složitější a bylo by třeba popsat stovky stránek, aby vše bylo řádě objasněno.

Generál MacArthur a císař Hirohito

zdroj: <http://abcwii.wordpress.com/the-letters/h-hirohito/>

Džindža

zdroj: Eliška Vondrová

Původním náboženstvím Japonska je šintoismus, buddhismus přišel do země v 6. století. Z celkového počtu sto dvaceti sedmi milionů zhruba šedesát milionů o sobě tvrdí, že jsou současně buddhisté i šintoisté. A přibližně milion vyznává křesťanství. Často se setkáváme s případem, že Japonec se narodí jako šintoista, svatbu má jako křesťan a pohřeb jako buddhista. Dost obyvatel této ostrovní země o sobě dokonce tvrdí, že jsou nevěřící. Avšak nutno podknout, že šintoistické a buddhistické zvyky jsou v každodenním životě natolik zakořeněné, že je obyvatelé vykovávají automaticky bez sebemenší spojitosti s náboženstvím.

Šintoismus

„Cesta bohů“ je nejstarší náboženství Japonska. Je to souhrn náboženských představ a obřadů, jež jsou součástí japonské společnosti. Je to jakýsi návod,

jak se chovat k lidem a okolnímu světu. V tomto náboženství jsou bohové „kami“ součástí přírody, najdeme je v horách, stromech, kamenech, vodopádech a dokonce i ve vzduchu, můžou mít i lidskou podobu. Kami může být vše k čemu vzhlížíme, uctíváme. Není to pouze přírodní náboženství, je to soubor myšlenek, praktických návodů ke každodennímu životu. Vláda císaře byla odprádávna schvalována „kami“, o nichž se věří, že jsou jeho předci. Od sedmdesátých let devatenáctého století do čtyřicátých let dvacátého století bylo Šintó státním náboženstvím.

Šintoistická svatyně džindža bývá považována za příbytek kami a rovněž je to místo k jejich uctívání. V nejstarších dobách se sídlo kami ohraňovalo provazem z rýžové slámy. Významným prvkem svatyně je brána torii, ta označuje hranici mezi světským a duchovním světem. Mnohé bývají vyrobeny ze dřeva, natřeného na červeno, jiné můžou být

Torii

zdroj: Eliška Vondrová

z kamene nebo kovu. Všechny ale mají v horní části dva vodorovné trámy.

S návštěvou svatyně je spojeno mnoho rituálů, nejdůležitější je očistný rituál, kterým dáváte najevu svou úctu. Následuje modlitba, která má také svůj správný postup.

- 1) Věřící se postaví před oltář „haiden“ a vhodí mince do skříňky tomu určené, obnos nemusí být velký, stačí 10 JPY.
- 2) Jednou zatáhne za provaz a rozezní se zvon.
- 3) Dvakrát se ukloní.
- 4) Dvakrát zatleská, aby přilákal pozornost „Kami“ a krátce se pomodlí.
- 5) Jednou se ukloní, jako poděkování.

Takto se nemodlí pouze věřící, nýbrž i lidé, kteří prosí bohy o přízeň v nároč-

Omamori

zdroj: Eliška Vondrová

ných životních situacích, třeba i studenti prosí za dobrý prospěch.

Většinou si můžeme v obchodu, který je v areálu svatyně, zakoupit talismany pro štěstí „omamori“. K dispozici jsou různé druhy talismanů, mohou Vám přinést štěstí při zkouškách ve škole, zajistit zdraví a dlouhý život, bezpečnost při řízení auta, bezpečí a zdraví Vašich dětí, nebo budou sloužit jako lákadlo na peníze a úspěch v práci.

Dále je možné si před povědět budoucnost pomocí papírků „omikudži“, které si v případě libosti odneseme domů, a když se nám předpověď nelibí, uvážeme papírek na určené místo ve svatyni a budeme doufat, že kami budoucnost změní. Populární jsou rovněž dřevěné destičky ema, na které se napíše přání

4 Náboženství, tradice a rituály

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Očistný rituál

zdroj: Eliška Vondrová

Ema

zdroj: Eliška Vondrová

a zavěší se k ostatním.

Během roku se můžeme setkat s mnoha „macuri“, šintoistické festivaly s různou tématikou a svátky, které nejen věřící, ale i širší veřejnost dodržují.

Buddhismus

Buddhismus byl prvním, vědomě přejatým prvkem kontinentální civilizace. Zrodil se v Indii a postupně se šířil přes jihovýchodní Asii, Čínu, Koreu až do Japonska. V Japonsku začal vzkvétat za vlády prince Šótoka (573-621). Náboženství s sebou rovněž přineslo rozkvět kultury a přejímání vzorů z pevninské Asie. Nová víra s sebou přinášela představy o posmrtném životě a nové etické normy. Buddhistické učení o zákazu zabíjet živé tvory mělo snad příznivý vliv na zmírnění válečných krutostí. V průběhu staletí se vyvíjely různé buddhistické sekty. V dnešní době je v Japonsku rozšířené učení tří buddhistických škol zen, amidismus a Ničirenův buddhismus.

Podobně jako šintoistická svatyně džindža i buddhistický chrám má své japonské označení končící příponou -tera, -dera, -dži. Styl a architektura se samozřejmě liší podle data vzniku a dle jednotlivých sekt. K některým chrámům patří také pagoda. V minulosti byly hlavním centrem buddhistické víry.

Meditace, je základním kamenem buddhismu. Díky ní se mysl očistí od myšlenek všedního dne a snáze se dojde k osvícení. Mniši, kteří při meditaci vsedě, ztrácejí bdělost jsou praštěni ukazovátkem, aby se plně soustředili na meditaci a neusínali. Zůstat bdělý po celou dobu meditace, může totiž být nelehký úkol, někdy totiž trvá i několik dnů.

Mezi nejdůležitější svátky buddhistů patří Obon. Na tento svátek připadá zhruba na datum v půlce srpna. Během této doby se duše mrtvých vrací zpět na zem a rodiny se shromažďují aby je společně přivítaly.

Socha Buddhy

zdroj: Eliška Vondrová

4 Náboženství, tradice a rituály

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Omikuđi

zdroj: Eliška Vondrová

Buddhistický chrám s pagodou

zdroj: Eliška Vondrová

Udává se, že ve světě mluví tímto jazykem 130 miliónů lidí, samozřejmě převážná většina z nich jsou Japonci. Japonština je jazykem aglutinačním, to znamená, že používá pro vyjádření gramatických funkcí předpony a přípony, které se přidávají ke kořeni slova. Mezi další aglutinační jazyky patří třeba finština nebo korejština. Korejština je rovněž udávána jako nejbližší vývojově podobný jazyk. Tyto dva jazyky si nejsou podobní tak jako čeština a slovenština, ale mají podobnou gramatickou strukturu a v jejich vývoji hrála významnou roli čínština. Rovněž bychom měli uvést na pravou míru častý dotaz, zda-li si Číňan rozumí s Japoncem nebo Korejcem. Ačkoliv nám mohou připadat tyto asijské národy podobné vizuálně i mluvou, tak v obou případech je tomu jinak. Japonec s jistotou pozná Číňana od Koreje a opačně. Japonština má s čínštinou podobné písmo, když Číňan vidí japonský text rozumí významu některých slov, ale už nezná japonské čtení a naopak. Výslovnost obou národů je naprostoto odlišná, čínština patří mezi tónové jazyky, každá slabika se vyslovuje s určitou intonací, ta může měnit význam slova. Korejština má s japonštinou podobnou gramatiku, ale jiné písmo a samozřejmě slova a výslovnost.

Vítejte!

zdroj: Eliška Vondrová

ní době v Čechách působí na dvě stě výrobních, nevýrobních a výzkumných japonských firem. Vytvářejí na čtyřicet pět tisíc pracovních míst. Zároveň to nezbytně neznamená, že musíte dělat práci ve které budete mluvit japonsky. Znalost nebo pokus o naučení se netradičního jazyka může být považováno jako plus i v jiných oborech. Tím stoupne Váš potenciál na pracovním trhu.

Podle záznamů velvyslanectví Japonska v České republice přítomnost Japonců v naší zemi každým rokem stoupá. Podívejme se na vývoj od roku 1996.

Proč se učit japonsky?

Tuto otázku si položí asi všichni, kdo vezmou do ruky tuto brožuru. Je pravda, že japonština nepatří mezi běžné a pro Evropana každodenně používané cizí jazyk, ale odměně nás svou krásou, zajímavou strukturou a bohatostí. Není to pouze jazyk, nýbrž životní styl, který si oblíbíte.

Japonština se Vám může hodit při výběru budoucího zaměstnání, japonští investoři mají o český trh zájem. V dneš-

5 Něco málo o japonštině

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Japonská přítomnost v ČR

	1996	2000	2013
Japonské podniky	49	58	232
Japonští rezidenti	345	462	1742
Žáci Japonské školy	20	25	101
Japonští turisté (v tisících)	27	91	130

zdroj: <http://www.cz.emb-japan.go.jp/cz/nihon-czech.html>

Poutače v Ōsace

zdroj: Eliška Vondrová

Česká republika patří mezi vyhledávanou destinaci japonských turistů. Uplatnění můžete najít jako průvodci, překladatelé, tlumočníci, lektori nebo pracovníci restauračních a rekreačních zařízení s japonskou klientelou. Japonci opravdu

ocení jakýkoliv pokus o konverzaci v rodém jazyce a budou Vám vděční i za jednoduché fráze.

Jinou oblastí, kde můžete uplatnit znalost japonštiny je krásná a zajímavá kultura této země. Studenti japonštiny mají různou motivaci proč začít. Může to být zájem o čtení časopisů „manga“, seriály „anime“, bojová umění jako karate, judo, kendo atd., bonsaje, komunikace s japonským kamarádem a nebo touha po něčem novém a netradičním.

Když se nad tím zamyslíte, určitě si uvědomíte, co z japonské kultury znáte. Leckdo z nás ochutnal suši, které jedl jídelními hůlkami. Určitě jste si někdy všimli člověka, co se pyšní vytetovanými japonskými znaky na paži. Obrázky oblíbených dětských postaviček původem z Japonska (Hello Kitty, Pokémon, atd.) můžeme nalézt na oblečení nebo obalech jídla. Když se rozhlédnete po ulici zajisté zaregistrujete auta jako Mitsubishi, Toyota nebo Nissan. A součástí každodenního života je používání významných společností elektrotechnického průmyslu jako Sony, Panasonic, Nintendo, Nikon a dalších. Tak co používáte něco japonského?

Je těžké se naučit japonštinu?

Většina lidí při pohledu na učebnici japonštiny zamumlá něco o rozsypaném čaji a knihu odloží. Je přirozené, že máme respekt z jazyka země, která je nám vzdálená deset tisíc kilometrů a navíc nepoužívá ani latinku. Když si ale najdete správný důvod a motivaci proč začít s Japonštinou, bude vše o mnoho jednodušší. Japonština nepatří mezi jazyky se kterými se domluvíte na dovolené, po-

kud nepojedete do Japonska, ale můžete díky ní poznávat nový svět.

Co nám může studium dost ulehčit je volba správného jazykového kurzu nebo učitele. Japonština nepatří mezi jazyky, které by šly zvládnout s příručkou pro samouky. Tady však narázíme na první problém. Samozřejmě i v České republice jsou kvalitní kurzy a lektori pro tento asijský jazyk. Je jich však o mnoho méně než pro angličtinu nebo němčinu a většinou jsou koncentrováni ve větších městech. V případě, že si budete chtít zakoupit učebnici japonštiny v češtině, zjistíte, že i tam je výběr velice omezený. V dnešní době se však díky moderním technologiím a internetu hranice stírají a tak i přístup k japonským studijním materiálům je jednodušší.

Když dáte japonštině šanci a postupně a systematicky začnete pronikat do studia, zjistíte že tvrzení o rozsypaném čaji bylo více než pravdě vzdálené.

Písmo

Japonština je kombinací tří písemných systémů. Pro zápis používáme dvě slabičné abecedy hiraganu, katakanu a dále znaky čínského původu kandži. Slabičné abecedy vznikly zjednodušením čínských znaků. Slabičné abecedy mají po čtyřiceti šesti znacích a dají se naučit během několika týdnů studia. Student je pak schopen číst zápis i v případě, že slovům nebude rozumět. Tím pádem může pracovat s japonským textem a učebnicemi.

Hiragana se používá pro zápis původně japonských slov a gramatických jevů jako jsou pádové partikule a sufiksy. Kdežto katakanou se zapisují slova pře-

jatá z cizích jazyků (např. jména cizinců nebo slova původem z angličtiny). Největším problémem při studiu japonštiny jsou znaky kandži, kterých se v běžném životě vyskytuje kolem dvou tisíc. Většina znaků má více čtení v závislosti na jejich vzájemné kombinaci. V následujícím případě můžete vidět kombinaci všech tří písemných systémů a zároveň si rozebereme skladbu japonské věty.

Mám ráda zmrzlinu.

Wataši wa aisukurímu ga suki desu.

私はアイスクリームが好きです。

doslovny překlad: Já zmrzlinu mam rád/ráda.

私- kandži, význam „já“

は- hiragana, větná partikule označující téma věty

アイスクリーム- katakana, význam „zmrzlina“ z anglického ice cream

が- větná partikule označuje podmět vedejší věty

好き- 好 kandži význam „mít rád“, pro správný zápis musíme doplnit koncovku z abecedy hiragana き

です- hiragana, spona, která se řadí k pomocným slovesům a odpovídá českému slovesu „být“

Na stejně větě si rovněž ukážeme, jak bude postupovat student japonštiny, který zatím nezvládl všechny písemné základnosti tohoto jazyka.

Nejprve se bude učit gramatiku slovíčka a vše přepisovat latinkou „Wataši wa aisukurímu ga suki desu“. Většinou se studenti naučí jako první abecedu hiraganu a tak při jejím zvládnutí můžou větu přepsat „わたしはaisukurímuがすきです“. Později doplní katakanu „わたしはアイスクリームがすきです“ a nakonec přidají i znaky kandži „私はアイスクリームが好きです“.

5 Něco málo o japonštině

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

HIRAGANA

	A	I	U	E	O
-	a あ	i い	u う	e え	o お
K	ka か	ki き	ku く	ke け	ko こ
S	sa さ	ši し	su す	se せ	so そ
T	ta た	či ち	cu つ	te て	to と
N	na な	ni に	nu ぬ	ne ね	no の
H	ha は	hi ひ	fu ふ	he へ	ho ほ
M	ma ま	mi み	mu む	me め	mo も
J	ja や		ju ゆ		jo よ
R	ra ら	ri り	ru る	re れ	ro ろ
W	wa わ				wo を
N	n ん				

	A	I	U	E	O
G	ga が	gi ぎ	gu ぐ	ge げ	go ご
Z	za ざ	dži じ	zu づ	ze ぜ	zo ぞ
D	da だ	dži ぢ	zu づ	de で	do ど
P	pa ぱ	pi ぴ	pu ふ	pe ぺ	po ぼ
B	ba ば	bi び	bu ぶ	be べ	bo ぼ

kya きや	kyu きゅ	kyo きよ
ša しゃ	šu しゅ	šo しょ
ča ちゃ	ču ちゅ	čo ちょ
nja にや	nju にゅ	njo によ
hja ひや	hju ひゅ	hjo ひょ
mja みや	mju みゅ	mjo みょ
rja りや	rju りゅ	rjo りょ
gja ぎや	gju ぎゅ	gjo ぎょ
dža じや	džu じゅ	džo じょ
bja びや	bju びゅ	bjo びょ
pja ぴや	pju ぴゅ	pjo ぴょ

KATAKANA

	A	I	U	E	O
-	a ア	i イ	u ウ	e エ	o オ
K	ka カ	ki キ	ku ク	ke ケ	ko コ
S	sa サ	ši シ	su ス	se セ	so ソ
T	ta タ	či チ	cu ツ	te テ	to ト
N	na ナ	ni ニ	nu ヌ	ne ネ	no ノ
H	ha ハ	hi ヒ	fu フ	he ヘ	ho ホ
M	ma マ	mi ミ	mu ム	me メ	mo モ
J	ja ヤ		ju ュ		jo ョ
R	ra ラ	ri リ	ru ル	re レ	ro ロ
W	wa ワ				wo ヲ
N	n ヌ				

	A	I	U	E	O
G	ga ガ	gi ギ	gu グ	ge ゲ	go ゴ
Z	za ザ	dži ジ	zu ズ	ze ゼ	zo ゾ
D	da ダ	dži ヂ	zu ズ	de デ	do ド
P	pa パ	pi ピ	pu プ	pe ペ	po ポ
B	ba バ	bi ビ	bu ブ	be ベ	bo ボ

kya キヤ	kyu キュ	kyo キョ
ša シヤ	šu シュ	šo ショ
ča チヤ	ču チュ	čo チョ
nja ニヤ	nju ニュ	njo ニョ
hja ヒヤ	hju ヒュ	hjo ヒョ
mja ミヤ	mju ミュ	mjo ミョ
rja リヤ	rju リュ	rjo リョ
gja ギヤ	gju ギュ	gjo ギョ
dža ジヤ	džu ジュ	džo ジョ
bja ビヤ	bju ビュ	bjo ビョ
pja ピヤ	pju ピュ	pjo ピョ

5 Něco málo o japonštině

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

KANDŽI

田	rýžové pole	水	voda
力	síla	月	měsíc
人	člověk	火	oheň
日	den slunce	金	peníze kov
木	strom	口	ústa
本	kniha počátek	心	srdce
女	žena	目	oko
男	muž	耳	uchó
子	dítě	足	noha
山	hora	町	město

Jidelníčky v Tokiu

zdroj: Eliška Vondrová

Gramatika

V porovnání s evropskými jazyky patří japonština svou gramatikou určitě k těm jednodušším.

Avšak může dělat problémy svou odlišností.

Podstatná jména nerozlišují rod ani číslo. Takže věta „Yamada san wa shinbun wo yomimasu.“ může znamenat „Pan Yamada si čte noviny.“ nebo „Paní Yamadová si čte noviny.“ A tak slovesa nemění tvar v závislosti na osobě či číslu. Samotné sloveso yomimasu může být přeloženo jako čtu, čteš nebo čteme. Struktura japonské věty je pro nás postavená ze zadu dopředu. Věta „Yamada san wa shinbun wo yomimasu“. by se doslově přeložila jako „Yamada pán/ paní noviny čte“. V japonské větě, tedy sloveso patří nakonec. Tvorba otázky je v japonštině velice jednoduchou záležitostí, na konec věty přidáte partikulu „ka“ a otázka je hotová. Větné partikuly hrají v jazyce velkou roli, jsou nositelem gramatického významu, určují vztah mezi větnými členy, částečně přejímají roli předložek a mají funkci pádových koncovek.

Složitost, na kterou se v případě tohoto jazyka musíme připravit, jsou zdvořilostní úrovně. V případě zdvořilé japonštiny dochází ke změnám sloves, někdy dokonce i k jiným tvarům téhož slovesa. Může docházet i ke změnám podstatného jména. Japonština rozliší několik zdvořilostních úrovní. Správná mluva se volí podle situace, postavení a věku hovořících osob. Záleží i na pohlaví, ženy zpravidla používají zdvořilejší jazyk.

Například:

itadaku- jít; používáme o své činnosti v případě, že mluvíme k osobě mě nadřízené

taberu- jít; neutrální tvar slovesa, používáme s kamarády a rodinou

tabemasu- jít; neutrální zdvořilý tvar slovesa, používáme ke známým a cizím lidem, běžná ženská japonština

meshiagaru- jít; používáme v případě, že popisujeme činnost osoby mě nadřízené

Zdvořilostní stupně a jejich správné používání patří do pokročilé znalosti tohoto jazyka. Pochytit a odposlouchat několik vět či frází, ba dokonce složit jednoduchou větu, není v japonštině nikterak obtížné. Za to vděčíme i japonské výslovnosti, která je pro Čecha poměrně jednoduchou záležitostí.

Ukázka japonských novin

zdroj: Eliška Vondrová

6 Jací jsou Japonci?

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Moderní a tradiční

zdroj: Eliška Vondrová

Jsou velice hrdým a zajímavým národem. Jejich mentalita a chování je ovlivněna starobylým systémem hierarchie. Nadřazenosti staršího k mladšímu. Ostrovní charakter, dlouholetá izolace země v minulosti, nejistota ovládaná častým zemětřesením a živelnými katastrofami vedla ke vzniku osobitého charakteru, chování a vlastností.

Tradiční

Z filmů, literatury, doslechu jste si mohli udělat obrázek o japonské společnosti a tradiční rodině, pravda může být však trochu jiná. Japonsko je rádo prezentováno jako hypermoderní země, kde se bez pomoci robotů a moderních přístrojů neobejdete. Myslím, že Japonsko by mohlo být prezentováno překrásnou Gejšou v historickém kimono, která na místo strun šamisenu hraje na elektrickou kytaru.

V tradiční japonské domácnosti manželka nepracuje. Stará se o rodinu a domácnost. Možná si můžeme říct, jaký je to krutý úděl, ambiciózní Evropanka si toto může jen stěží představit. Je však nutné podotknout, že dnešní Japonky jsou se svou rolí spokojené. Často dosahují vysokého vzdělání a před sňatkem se realizují v zaměstnání. Zpravidla po svatbě, ale své zaměstnání opouštějí, aby se mohly naplnit věnovat péči o rodinu. Když děti odrostou a jdou na střední školu, ženy se do zaměstnání, aspoň na částečný úvazek, vracejí. Důležitou roli hraje i společenské postavení manžela. Vysoko postavený muž si zpravidla nemůže dovolit nechat svojí manželku pracovat, protože by to vypadalo, že jeho příjmy nestačí.

Ženy v domácnosti neboli kanai zdvořilejí okusan, což se dá přeložit jako „ta vzadu v domě“ nejsou utiskované chudinky, pokorně kývající na vše. Mají na

Kurz vaření

zdroj: Eliška Vondrová

starost chod domácnosti, a to znamená hospodaření s příjmy manžela. Ve svém volném čase chodí do vzdělávacích kurzů vaření, péče o domácnost, na hodiny zpěvu nebo tradičního japonského umění jako je čajový obřad nebo ikebana umění aranžování květin. Dnešní ženy si umí prosadit svou a občas se nespokojí s úlohou, která příslušela jejich matkám a babičkám. Chtějí víc a umějí si o to říct. V posledních letech v Japonsku stoupala míra rozvodovosti, dokonce v zemi vymysleli i rozvodový obřad. Ale stále Japonsko patří mezi rozvinutými zeměmi mezi ty s nejnižším počtem rozvodů, na deset sňatků připadají zhruba tři rozvody.

Nejdůležitější úlohou ženy je výchova dětí. Jsou populární prestižní školy, které si vychovávají studenty již od školek. V těchto případech se již do školky dělají přijímací zkoušky. Japonci jsou velice soutěživí, a proto je pro rodinu prioritou,

aby jejich dítě dosahovalo výborných výsledků jak ve škole tak ve sportu.

Vzdělání

Vzdělání je pro Japonce velice důležité a jeho úroveň je velice vysoká. V Japonsku je téměř nulová negramotnost. Povinná školní docházka je podobně jako v Čechách devět let. Ačkoliv rozdělení je trochu jiné. Prvních šest let žák dochází na základní školu, následují tři roky nižší střední školy a tím oficiálně končí povinná školní docházka. Během této doby musí studenti zvládnout, kromě běžných vyučovacích předmětu, svůj jazyk. Což znamená zhruba dva tisíce znaků kandži potřebných pro běžný život. Většina studentů však pokračuje dále na vyšší střední školu, která trvá tři roky. Ti co si to můžou dovolit jak po finanční i vědomostní stránce se zapisují na univerzity. Vysokoškolské vzdělání zpra-

6 Jací jsou Japonci?

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Školní uniformy

zdroj: Eliška Vondrová

vídla trvá čtyři roky, může se však lišit svou délkou podle školy, stejně jako je tomu u nás. Japonské školství je placené, a proto dopřát dítěti dobré vzdělání stojí rodinu velké výdaje.

Před povinnou školní docházkou můžou být japonské děti zapsány do školky. Ta je zpravidla určena dětem ve věku od tří do šesti let. V poslední době vzrůstá i obliba jeslí. V Japonsku má žena mateřskou dovolenou pouze rok. Většina z nich zůstává doma i po této době, ale někdy buď z finančních nebo jiných důvodů se musí žena vrátit do práce.

Školní rok začíná v dubnu a končí v březnu následujícího roku. Během roku se studenti můžou těšit na šest týdnů letních prázdnin a dále dva týdny prázdnin na jaře a léto. Během školního volna si moc odpočinku neužijí, musí vypracovávat množství domácích úkolů a psát

dlouhé eseje. Některé školy mají během prázdnin i povinné konzultační hodiny. Školáci nosí uniformy, ty se liší podle školy.

Organizování

Když vezmeme v úvahu počet obyvatel 127 milionu a hustotu osídlení 340 osob na kilometr čtvereční je organizace, pořádek a systém opravdu nezbytnou součástí života. Nejistá existence na půdě plné vulkánů, zemětřesení, přílivových vln, tajfunů tento fakt pouze utvrzuje.

Turista, který poprvé zavítá do Země vycházejícího slunce, bude ohromen tím, jak takové množství lidí dokáže fungovat, pracovat, přesouvat se z místa na místo. Každý Japonec bezpečně ví, kde je nejbližší evakuaci oblast v případě zemětřesení a tsunami. Už od útlého

Městský strážník

zdroj: Eliška Vondrová

Značka pro začátek fronty na nádraží

zdroj: Eliška Vondrová

Školní exkurze v Kamakurě

zdroj: Eliška Vondrová

6 Jací jsou Japonci?

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

dětství trénují krizové scénáře, navštěvují nácviková centra, která slouží jako simulátory živelných katastrof.

Vlaky se neopozdí více než o minutu, každý vagón zastaví na značce odpovídající jeho číslu a jménu vlaku. Díky tomu se cestující mohou seřadit do front a být připraveni k nástupu, bez prodlev. Lidé cestuje opravdu mnoho a když se i přes úhledné namačkání všem cestujícím nepodaří dostat do vlaku, přichází na řadu zaměstnanec drah, který má funkci takzvaného „natlačovače“ a trochu lidem pomůže se organizovat.

Japonsko se chlubí nízkou mírou nezaměstnanosti, která je činní zhruba 4%. Stát se snaží zaměstnat všechny obyvatele, což může působit občas dojem uměle vytvořených prací a „přezaměstnanosti“. Mnohá zaměstnaní složí k udržování pořádku ve městech, organizaci chodců a provozu. No uznejte sami, je potřeba člověka s praporkem, který vám ukazuje, že můžete přejít na zelenou? Nebo pán v uniformě, který stojí na parkovišti a informuje Vás o tom, že zrovna vyjízdí auto? Může se to zdát úsměvné, ale Japonci si zvykli na přítomnost pána v uniformě, co potvrdí, že je opravdu zelená, upozorní vás na rozkovanou silnici stejně jako jeho pět předchozích kolegů. Možná i tento způsob využívání všech pracovních sil, může usnadnit život a organizaci ve velkých městech.

Japonci neradi vyjadřují nesouhlas

Charakteristickým rysem povahy je nelibost a neschopnost otevřeně vyjádřit svůj nesouhlas. Mají mnoho jiných způsobů, jak říci ne, nechci, nemohu, ale našinec musí umět číst mezi řádky. Ja-

poncům připadá krajně nezdvořilé někoho odmítnout, proto se různě vykrucují, říkají, že o Vašem návrhu budou přemýšlet, a že se uvidí. V tu chvíli by nám vše mělo dojít, což však od asertivních cizin ců lze ne vždy očekávat.

Zdvořilí

Japonská zdvořilost

zdroj: © Japan Ryokan Association/© JNTO

Japonský sociální systém je postaven na hierarchii, nadřazenosti staršímu k mladšímu. Od toho se odvíjí chování, gesta, mluva. Seznamování a představování se podobá tanci. Všichni zúčastnění stojí, klání se jeden druhému, vyměňují si vizitky a chrlí ze sebe nezbytné zdvořilství fráze. V této ostrovní zemi je úklona nezbytnou součástí života. Úklona Vás doprovází při představování, loučení, poděkování i omluvě. Hloubka úklonu je závislá na situaci, sociálním pořazení a vztahu zúčastněných. Japonci jsou velice čistotní národ, neradi se dotýkají jeden druhého a tak úklona je pro ně vhodnější forma pozdravu než podání ruky nebo obětí. Tento fakt občas přivede do úzkých japonské obchodní partnery z Evropy nebo Ameriky. Všichni se předem připraví na obchodní schůzky.

Ranní spěch do práce

zdroj: Eliška Vondrová

ku a nastudují si odlišnosti dané země. Pak může dojít k paradoxu, že cizinec se bude klanět a Japonec podávat ruku.

Pracovití

Jsou Japonci pracovití? Jsou tím pověstní, to ano. Jsou v práci dlouho, to také souhlasí. A dopředu vědí, že by v práci měli zůstat tak dlouho, jako jejich šéf. Také dvanáctihodinová pracovní doba není v Japonsku výjimkou. Ale přiznejme si, dá se intenzivně pracovat od osmi ráno do osmi večer? A tak si každý zaměstnanec rozvrhne své síly tak, aby měl celý den co dělat. Upřímně řečeno, kdyby věděli, že můžou skončit už v šest hodin, práce by se stihla dřív. Japonci se nechtějí prosazovat individuálně, jejich mentalita je skupinová a to platí i ve firmách. Vždyť

i japonské přísloví „Hřebík, který vyčnívá, bude zatlučen“ vyjadřuje jasně jejich postoj. Firma je pro Japonce vším, provází ho celým životem a nemají ve zvyku měnit zaměstnání. V této zemi není výjimkou, že člověk zůstane po celý život v jedné práci. Jsou velice oddaní. Firma se jim za to ve stáří patřičně odvděčí a o své zaměstnance se vždy postará. Bohužel v době ekonomické krize může i zde docházet k propouštění, to však v nezbytně nutných a ojedinělých případech. V Japonsku rovněž nezaujmete se životopisem, kde se budete chlubit svými zkušenostmi z mnoha zaměstnání. Bude na vás pohlíženo jako na nespolehlivého a neloadajního.

Během roku si můžou vybrat až pět týdnů dovolené, jen málokterý zaměstnanec této možnosti využije. Během své

Prace v přístavu

zdroj: Eliška Vondrová

nepřítomnosti musí totiž ostatní pracovníci zvládat i jeho práci, a tak nechce být nikomu na obtíž. Většinou si vybírají maximálně dva týdny.

Rádi cestují

Vzhledem k počtu volných dnů, které Japonci mají, nebo chtějí mít k dispozici, jejich cesty nejsou moc dlouhé, to ale nevylučuje intenzitu. Japonské cestovní kanceláře nabízí výlety typu Evropa za týden a podobné. Vše musí být opět velice dobře zorganizované, aby nedocházelo k prodlevám a ke zdržením.

Často se může stát, že nám Japonci budou zapáleně vyprávět o své cestě po Evropě za týden a návštěvě Čech. V tomto krátkém horizontu se jim však může stát, že se jim evropské státy tak trochu pomíchají a popletou. A tak nad pařížskými uličkami, následovaný-

mi holandskými větrnými mlýny, Tower bridge, zámek Neuschwanstein radostně vykřiknou, že Čechy jsou opravdu krásné místo. Až nakonec narazíte na fotku, kde v malostranské hospůdce jsou vyfoceni s půllitrem piva.

Raději cestují hromadně, organizovaně než na vlastní pěst. U těchto výletů dodržují všechna možná i nemožná pravidla a navíc jim to ani nevadí a užívají si to.

Rádi se odreagují

Japonci dělají vše na sto procent, a tak i sport nebo zábavu vykonávají stejně vážně s rovnocenným nasazením, jako jejich práci. Vezmeme-li v úvahu pracovní vytížení, dlouhodobé dojíždění do práce nemají Japonci na sebe moc času. Není výjimkou, že otec od rodiny odjíždí brzy ráno do práce, a tak své děti nevidí a při pozdním návratu domů, ro-

Japonci rádi cestují a fotí

zdroj: Eliška Vondrová

Hokkaidó maraton

zdroj: Eliška Vondrová

Módní trendy Osaky

zdroj: Eliška Vondrová

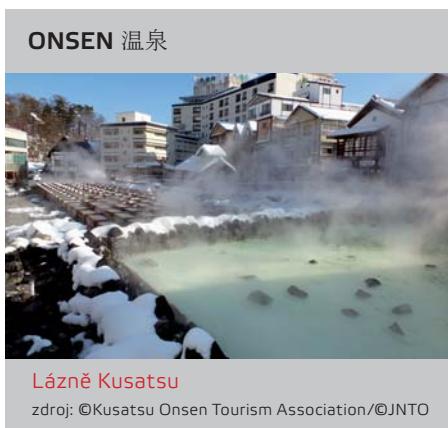
6 Jací jsou Japonci?

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

dina už dávno spí. Když si ředitel, nebo vedoucí pracovník oddělení usmyslí, že by po práci rád zašel do baru, nebo restaurace je nepsaným pravidlem, že ho musí podřízení následovat a dělat mu společnost. A tak leckdy má rodina čas na sebe pouze o víkendu, pokud se zrovna otec nemusí účastnit povinného firemního golfového turnaje. A proto si chvíle volna opravdu užívají, vždyť různé zábavy a vymoženosti dnešního světa byly vymyšleny v Japonsku. Mezi všemi věkovými kategoriemi je velice populární karaoke. Ve větších městech můžete narazit na obrovské herny pačinka a herní domy, kde si každý přijde na své. Velké oblibě se rovněž těší zábavní parky typu Disneyland, Universal studio, akvária s množstvím představení. Japonci jsou velice hražvý národ, a tak tyto atrakce nejsou určeny pouze dětem. Množství národních parků a nádherná příroda dává samozřejmě možnost i aktivního odpočinku v přírodě. A když je řeč o odpočinku a relaxaci, žádný Japonec si nedokáže představit svůj život bez „onsen“, lázní v japonském stylu, kam se chodí odreagovat jak muži tak ženy. A jak japonské lázně vypadají?

Lázně Kusatsu

zdroj: ©Kusatsu Onsen Tourism Association/©JNTO

Sněžné opice

zdroj: ©Yamanouchi town/©JNTO

Onsen jsou japonské horké prameny, je to vášeň, bez které si obyvatelé této ostrovní země nedokáží svůj život představit. Země je doslova poseta horkými prameny. Lidé se v těchto místech scházejí již po stáleti a považují to za něco jako náboženský rituál, který se vžil a stal neodmyslitelnou součástí života. Původní japonské náboženství, šintoismus, klade velký důraz na čistotu těla. Když se zeptáte Japonců, kteří žijí mimo svou zemi, co jim nejvíce chybí, bez váhaní řeknou „onsen“ a „washoku“ (japonské jídlo). Lázně nejsou populární pouze mezi lidmi, zvířata je rovněž vyhledávají a v chladných měsících si zpříjemňují chvíle, jako třeba opice v prefektuře Nagano.

Lázně jsou závislé na geotermální činnosti Země, jsou ale i takové, které vodu ohřívají a do vody přidávají minerální a bylinné soli. Kolem míst, kde horké prameny vyvěrají ze země vznikají lázeňská města a střediska. Takováto místa jsou vyhledávaným útočištěm před každodenním shonem. V Japonsku se nachází více jak

Písečné lázně

zdroj: ©Kagoshima Prefectural Tourist Federation/©JNTO

dva tisíce oblastí s horkými prameny. Největší koncentrace je ve střední části ostrova Honšú a na západ od Tokia, poloostrov Izu a Hakkone.

Lázně jsou velice různorodé, existuje mnoho typů, dokonce i bahenní nebo písečné. Můžou být přírodní i umělé, lišit se velikostí bazénku, složení vody může být prospěšné pro různé nemoci. Někdy lázně návštěvníkům, především mladým ženám, slibují pozitivní účinky na pleť, vlasy nebo i plodnost. Podle minerálního složení mají lázně i typický zápací a barvu. Venkovní lázně bývají zasazeny do idylické přírody vysokých hor nebo lesů. Můžeme se rozhodnout, jestli dáme přednost lázeňskému centru se zázemím vyhledat horký pramen ve volné přírodě. Zvolíme-li dobrodružnější variantu musíme si pečlivě zjistit informace o teplotě a složení vody, ne každá teplota a složení je ke koupání vhod-

Lázně interiér

zdroj: ©Tourism Commission of Hakuba Village/©JNTO

ná. Krátkodobý vstup do lázní se dá pořídit za rozumnou cenu od 300 - 2000 JPY, to odpovídá 60 - 400,- Kč.

V poslední době se onseny staly vyhledávanou turistickou atrakcí. To sebou ale rovněž přineslo určité rozčarování jak na straně turistů i místních obyvatel. Vstup do lázní má totiž určitá pravidla, která by se měla dodržovat. Postupně se začaly na vchodech objevovat roztomilá vysvětlení v angličtině, jak se mají cizinci chovat.

Lázně jsou určeny vždy pro jedno pohlaví. Ženy zřídka kdy využívají možnosti smíšených bazénů. Zde je malý návod.

- 1) Před vstupem do lázní si své věci a veškeré oblečení uzamkněte ve skříňce. Šperky rovněž, drahé kovy můžou reagovat s minerály ve vodě.

6 Jací jsou Japonci?

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

The Public Onsen Bath House "Soto-yu" Guide 温泉入浴時のご案内

"Soto-yu" closes at midnight.

Here are social customs for "Soto-yu".

Please understand the customs and respect the locals,
so you can share an enjoyable time with our Japanese culture.

脱衣場は濡らさないよう体を拭いてからあがりましょう。

Dry your body with your towel
and get dressed.

貴重品は
カギ付ロッカーに
入れておこう。
Money and the other
articles can be kept in
lockers.

水着での入浴は
ご遠慮下さい。
It is our culture
to bathe naked.

管理者 湯仲間
Nozawa Onsen
"Soto-yu" Custodian,
"Yu" Committee

「おはようございます! こんにちわ! 村人
同士、旅人同士、隣人と行人、お互いにさわ
やかな挨拶をしましょう。」

Welcome. Please say hello.

立ったまま湯を
かぶらないで下さい。

Please bathe sitting down,
so you don't splash every body
around.

浴槽に入る前に
体を洗いましょう。

Please wash your body
before you get in the bathtub.

ゴミなどはお持ち帰り
下さい。Please take your
rubbish with you.

浴槽にタオルを入れたり浴槽内で
洗髪などはご遠慮下さい。

Don't put your towel or wash
your body in the bathtub.
The bathtub is for soaking in only.

浴槽など大声を出したたり風呂
を乱すなどの言動は他人の迷惑
となります。

"Soto-yu" is a public place
Don't put the other people
to a trouble.

浴槽や備品を
大切にしましょう。
Please respect the bath house
household goods.
We want to keep them free.

浴槽内で飲食は
ご遠慮下さい。
Don't eat or drink
in the bath house.

水道は出しっぱ
なしにしないで下さい。
Turn the cold water
off when you leave.

野沢温泉宿泊業組合
NOZAWA ONSEN GUIDE
<http://nozawa-onsen.com>

Průvodce etiketou

zdroj: <http://www.nozawa-onsen.com>

- 2) Před vstupem do lázní se důkladně omyjte mýdlem v prostoru tomu určeném, v lázeňském bazénku nepoužíváme mýdlo ani šampón.
- 3) Do lázních se noříme nazí, nemáme plavky a ručníky kolem těla.
- 4) V lázeňském bazénu se neplave a necáká, pouze se do něj ponoříte a relaxujete.
- 5) Měli bychom dodržovat společenskou atmosféru a přinejmenším pozdravit, můžeme se pokusit o malý hovor s ostatními hosty. Lidé chodí do lázní odpočívat, a proto bychom neměli být hluční.
- 6) V lázních nejezte a nepijte, vody

se můžete napít v prostorách
tomu určených.

V Japonsku není dobré pohlíženo na tetování, to je tam rozšířené pouze v mafiánském a gangsterském kruhu. Proto je cizincům doporučováno si tetování zakrýt, někdy se ale může stát, že dotyčný nebude do lázní vpuštěn.

Když Japonci sportují, berou to skoro vážně jako svoji práci. Mnoho sportovních odvětví odráží kulturní a tradiční hodnoty tohoto národa. Platí to především pro bojová umění jako je národní sport sumo, aikido, karate nebo džudo.

Mezi nejpopulárnější sporty patří baseball, ale fotbal se také těší velké oblibě.

Jsou hrdi na svou vlast

Japonci jsou velice hrdým národem, svou vlast milují nadevše a jsou na ni pyšní. Vzhledem k odlišnosti kultur je pro ně obtížné si zvykat na život mimo domovinu. Jsou závislí na svém jídle. Japonci žijící v Evropě si dovážejí potraviny, nebo navštěvují obchody se surovinami ze své vlasti. Platí pro ně co je japonské, je dobré. Nikomu svůj názor nevnucují, ale pevně si za ním stojí. Velice je potěšíte, když se zmíňte o tom, jak moc je Japonsko krásná země se zajímavou kulturou, to se budou pyšnit, jako kdyby jste jim pochválili dítě.

Pro cizince žijícího v Japonsku může národní hrđost skýtat určité problémy. Obyvatelé se k Vám budou vždy chovat uctivě a slušně, ale budou si zachovávat odstup. Ve firmě a v rodině se Japonci řídí skupinovou mentalitou a rozdělují dvě skupiny, „uvnitř-my“ a „venku-oni“. Z tohoto důvodu, nepřijmou cizinec nikdy zcela mezi sebe. V japonštině existuje trochu hanlivé slovo pro cizinec a to „Gaidžin“. Tuto hranici se nepodaří úplně překročit ani cizincům, co žijí v zemi několik let a mají japonského partnera. Vždy na ně bude pohlíženo jako na gaidžina.

Každý, kdo se projeví citlivě k chápání lidí a kultuře, projeví zájem a určité znalosti o zemi a bude dobré ovládat japonštinu, bude velice příznivě, ne však úplně, přijat.

Japonci jsou úžasní

Je samozřejmé, že každý člověk je originálem, mají dobré i špatné vlastnosti. Co našinec vnímá jako potíž, nedorozumění nebo nevhodné chování, může být způsobeno neznalostí prostředí, japonských zvyků a odlišností kultur. Je obtížné vystihnout charakteristiku národa tak velkého, každý člověk je jedinečný. Avšak budeme-li chtít pochopit a nahlédnout do mentality tohoto národa, otevřou se nám dveře zdvořlosti, uctivosti, skromnosti, vynalézavosti a ohleduplnosti tohoto zajímavého světa.

Vynalézavý

zdroj: Eliška Vondrová

Etiketa při pracovním pohovoru

Nádraží Tokio a přilehlé kancelářské budovy

zdroj: Eliška Vondrová

Většina japonských firem fungujících na území České republiky má v čele pobočky Japonce, ten k sobě může, ale i nemusí mít další spolupracovníky ze své vlasti. Japonské firmy se snaží sebou do Čech přivést, a ve firmách rozšířit, pověstné japonské nadšení pro práci. Avšak jak se říká „jiný kraj, jiný mrav“, a tak i japonské firmy musely slevit a přizpůsobit se místním podmínkám. Proto neočekávejte nelidskou pracovní dobu, ranní rozvídka (ty jsou v Japonsku běžné) a velký počet hodin neplacených přesčasů, Japonské firmy si zvykly na pracovní morálku Čechů a snaží se přizpůsobit.

Budete-li v budoucnu žádat o pracovní místo v japonské firmě s největší pravděpodobností budete jednat s českým vedením nebo personalistou a pohovor bude probíhat standardně, jako v Českých firmách. V dalších kolech přijímacího řízení bude přítomen i někdo z japonských zástupců. Budete-li se ucházet o vyšší post bude u vašeho pohovoru vždy Japonec přítomen, většinou nehořeří česky, tak můžete očekávat otázky

v anglickém jazyce. V tom případě buďte připraveni na variantu angličtiny se silně japonskou výslovností. Zachovejte chladnou hlavu a v případě neporozumění požádejte otázku zopakovat. Většina Japonců si je vědoma svých slabin v oblasti anglické výslovnosti, a tak to nebude okamžitě považováno za váš neúspěch.

Ale i zde platí stejné zásady, jako při každému jiném pracovním pohovoru. Vhodné volené oblečení může být základ úspěchu. Pro tuto příležitost muži volí oblek, kalhoty s košílí, ne moc pestrých barev. Ženy si mohou obléknot šaty, kalhoty nebo sukni s halenkou vše v trochu střídavých barvách. Džíny nejsou vhodné pro tento druh příležitosti. Nezapomeňte na obuv, špinavé kecky vám body rozhodně nepřidají. První dojem může mít vliv na celý průběh vašeho pohovoru. Žvýkačky rovněž působí lajdáckým dojmem, a tak ji také raději odložte před začátkem pohovoru.

Vždy by mělo mít větší váhu to co znáte a umíte, tak to hlavně nezapomeňte ukázat. Připravte si životopis, potřebné dokumenty a doklady o vzdělání (maturitní vysvědčení, jazykové certifikáty a tak dále). Určitě je dobré zjistit si informace o firmě, co dělá, čím se zabývá, kolik má zaměstnanců. Dělá to dobrý dojem a poukazuje na váš zájem.

V případě, že byste při pracovním pohovoru na Japonce narazili, je dobré určitá pravidla dodržovat.

1. Nic nepřehánějte

Ano, Japonci se klaní jeden druhému, ale vy jste Čech/ Češka a on Japonec/ kažijící v Čechách. Většina obyvatel této ostrovní země si zvykla podávat v Evro-

Obchod s elektronikou

zdroj: Eliška Vondrová

pě ruku. Přehnané klanění cizinců působí mnohdy komicky.

2. Skromnost je na místě

Na Japonce neuděláte dobrý dojem dlouhým životopisem, kde budete mít zmíněnou několikanásobnou změnu zaměstnání. Jsou zvyklí pracovat celý život pro jednu firmu, a tak člověk s příliš „velkými zkušenostmi“ na ně může působit podezřele a nedůvěryhodně. V Japonsku je na lidi, co často mění zaměstnání, pohlíženo s opatrností.

Komplimenty jsou vždy přijímány s určitou dávkou sebekritiky. Například bude-li vám pochválena úroveň angličtiny, Japonec očekává odpověď ve stylu „Děkuji, ale je toho stále mnoho, co se musím naučit“.

3. Buďte slušní

Je jedno, zda-li se ucházíte o místo v Evropě, Asii nebo Americe. Pravidla slušného chování jsou všude stejná. Nahlas

Ceremonie při příležitosti otevření japonské firmy v ČR

zdroj: Eliška Vondrová

a zřetelně pozdravit, poděkovat na konci pohovoru za čas, který vám byl věnován, to jsou základy, kterými nepokazíte nic na celém světě.

Japonci považují za neslušné smrkání na veřejnosti, a proto se v průběhu pohovoru tomuto aktu zkuste vyvarovat. Dále nemají zvykem ukazovat jeden na druhého prstem.

Slovní zásobu k této oblasti naleznete na straně 162 v rámci sekce **Práce a povolání**.

Země mnoha tváří

zdroj: © Q.Sawami/© JNTO

Moderní

To je asi první slovo, které nás napadne při zmínce o této ostrovní zemi. A opravdu je tomu tak. Ve větších městech nám bude ze záplavy neonů, moderní technologie, obchodních domů přeplněných elektronikou přecházet zrak. Japonský elektrotechnický, automobilový a robotický průmysl je světovým pojmem. Japonsko se může pochlubit polovinou všech robotů světa, hojně se využívají v průmyslu, ale i pro zábavu. Automobilový průmysl zaplavuje světový trh vysoce kvalitními a elegantními vozy. Za největší pýchu strojírenského průmyslu

právem Japonci považují Šinkansen. Ten-to vlak dosahuje rychlosti až 300 km/h.

Nejnovější výrobky jsou nejprve zkoušeny na domácí půdě a až později, po úspěchu v domovině, jsou určeny na export. A tak si cizinec může setkat s opravdovými unikáty. Nejvyhlášenější čtvrt a rájem pro všechny milovníky elektrotechniky je tokijská Akihabara.

Moderní architektura neodmyslitelně doplňuje ráz velkých měst. Málokdy narazíte na městskou budovu starší pětadvaceti let. Nutno podotknout, že například architektura Tokia je velice pestrá a trochu živelná. Po druhé svě-

Bludiště neonů v Ósace, zdroj: Eliška Vondrová

Umeda Sky Building, Ósaka

zdroj: ©Osaka Government Tourism Bureau/©JNTO

Sapporo Dome, zdroj: Eliška Vondrová

Budova společnosti Asah

zdroj: Eliška Vondrová

8 Jaké je Japonsko?

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

tové válce, kdy bylo Tokio z velké části rozbombardované, byla šance dát architektuře ucelená řád. Ale v tu dobu, bylo asi poslední myšlenkou, jak bude dům vypadat a jestli se hodí k okolním budovám, všichni chtěli co nejdříve bydlet. A tak vznikly obytné čtvrti Tokia podobné malým bludištím a nad kterými majestátně dohlíží mrakodrapy. Ty jsou stavěny technologií pružného skeletu, aby v případě zemětřesení odolaly.

Mezi nejznámější díla japonské moderní architektury bezesporu patří Umeda Sky Building v Ósace. Stavba byla dokončena v roce 1993 a sahá do výšky 173 metrů, dvě věže jsou spojeny mostem, kterému se říká „visutá zahrada“. Tento zážitek není vhodný pro ty, kteří trpí závratami, neboť do třicátého deváteho patra Vás vyveze skleněný výtah.

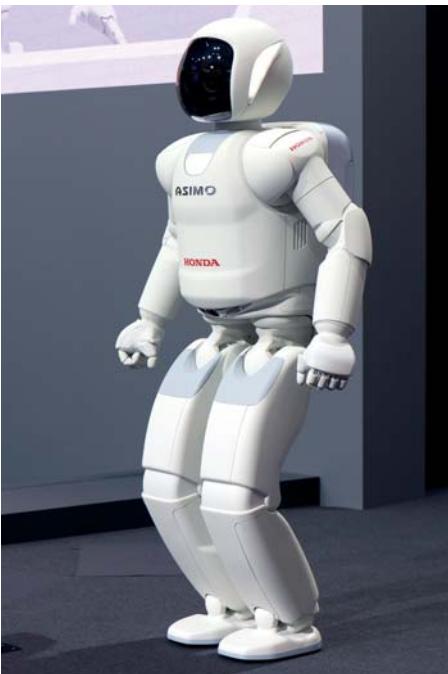
Další objekt, který stojí za zmínku, je stadion Sapporo Dome. Ten byl postaven v roce 2001 pro účely mistrovství světa ve fotbale, které Japonsko hostilo o rok později. Momentálně stadion využívá místní fotbalový a baseballový tým. Travnatá plocha uvnitř haly se v případě potřeby může díky unikátnímu systému vzduchových polštářů přesunout ven.

Při návštěvě Tokia stojí za shlédnutí sídlo japonské pivovarnické společnosti Asahi. Budova Super Dry Hall byla postavena v roce 1989 a zajisté se zařadila mezi moderní architektonické skvosty Tokia.

Pojďme si představit nejznámější a nejpodivuhodnější moderní výstřelky Japonska.

Roboti

Předpokládá se, že Japonsko je domovem pro téměř polovinu průmyslových

Robot Asimo

zdroj: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c7/Honda_ASIMO_%28ver._2011%29_2013_Tokyo_Motor_Show.jpg?uselang=cs

robotů světa. Tento průmysl zde má velkou tradici a nejžhavější novinky z této oblasti většinou přicházejí z Japonska. Velice známý je humanoidní robot Asimo, firmy Honda. Jeho prototyp byl vytvořen v roce 2000 a je určen pro fungování v lidském prostředí. Vyhovuje svými rozměry a je velice přátelský. Jeho majitel ho může ovládat myšlenkami, ale zatím jenom jednodušší úkony, jako pohyb paží nebo krok.

V dnešní době jsou na trhu roboti, kteří mohou „vynahradit“ domácí mazlíčky. Například robot Aibo od firmy Sony, vypadá trochu jako pes v brnění. Reaguje

Robotický mazlíček Aibo

zdroj: Eliška Vondrová

na povely svého pána a má zabudovanou umělou inteligenci. Když si ho někdo všímá, tak si hraje a spolupracuje a když ne, tak vykonává vlastní program. Umí vyjadřovat pocity, radost, smutek, strach, zlost, překvapení a projev nevoli. Cena za tohoto mazlíčka se pohybuje kolem čtyřiceti tisíc korun. Když byl po prvé uveden na trh, byl vykoupen během dvaceti minut.

Šinkansen

Je vysokorychlostní vlak pohybující se na ostrovech Kjúšú a Honšú. Momentálně jezdí na osmi tratích a jeho provozní rychlosť může být až 300 km/h. Jako první byla zhotovena trať mezi městy Tokiem a Ósakou, a to u příležitosti olympijských her v Tokiu roku 1964. Další tratě na sebe nenechaly dluho čekat. Pro představu, vlak urazí vzdálenost z Tokia do Ósaky 552 km v čase 156 min a zaplatili bychom asi 2 823 Kč,-. Je pravda, že cestování šinkansenem nepatří mezi nejlevnější. Ale je to rozhodně nezapomenutelný zážitek.

Šinkansen

zdroj: Eliška Vondrová

Přírodní ráj

Japonsko se prostírá v místě styku čtyř litosférických desek a je geologicky nejaktivnější oblastí světa. Vzhledem k ostrovnímu charakteru, délce třítisíc kilometrů a hornatému vnitrozemí je příroda velice pestrá. Typický krajinný ráz středního Japonska se dá popsat pobřežními nížinami, které jsou hustě osídlené. Hlouběji do vnitrozemí postupně mění zalesněné svahy do kopců a směřují víš až k zasněženým vrcholkům dřímajících i aktivních sopek. Při toulkách po ostrovech můžeme narazit až na šedesát činných sopek. Z některých nepřetržitě stoupá dým. Další turistickou kuriozitou a atrakcí spojenou s geotermální aktivitou Země jsou horké prameny.

Japonsko nabízí svým návštěvníkům třicet národních parků. Ty poskytují turistům různě náročné trasy, od půldenních výletů do týdenních přechodů. Japonci jsou pověstní svou precizností, ani když jde o zábavu nenechávají nic náhodě. Většinou jsou v každé železniční stanici umístěny turistické informace, kde Vás vybaví potřebnými mapkami a průvodcem. Velká část místních obyvatel volí formu organizovaného výletu.

Turistika po japonských národních parcích je pro cizince opravdu nevšedním zážitkem. Během putování se s Vámi budou jiní cestovatelé dávat do řeči, radit Vám a v neposlední řadě se s neskrývaným údivem ptát, co tam vlastně děláte. Japonci neočekávají, že turisté z jiných zemí budou mít zájem o návštěvu míst, které nejsou v popředí žebříčku návštěvnosti. A to je o důvod víc, proč se na tato místa podívat. V následujících páříadících si představíme jedny z nejkrásnějších japonských národních parků.

Přírodní horké pramen

zdroj: Eliška Vondrová

Aktivní vulkán

zdroj: Eliška Vondrová

NP Širetoko

zdroj: Eliška Vondrová

Na severním ostrově Hokkaidó se rozšířil NP Širetoko, tento park láká návštěvníky na divokou přírodu. Chlubí se největší medvědí populací v Japonsku, a tak návštěvníci můžou při cestování po poloostrově o rozloze 386 km² na některého narazit. Medvědi jsou však velice plaší, a tak se návštěvníkům spíše vyhýbají. Poloostrov Širokoto byl zapsán do seznamu světového dědictví UNESCO. Na témže ostrově ještě můžeme navštívit NP Daisetsuzan, ve kterém můžeme nalézt nejvyšší horu ostrova Asahi dake s vrcholem 2291 m. Nebo Akan, který je známý pro svou geotermální aktivitu.

Posuneme-li se jižněji na hlavní ostrov Honšú, můžeme vybírat z velkého množství přírodních rezervací a parků. Mezi nejvyhlášenější patří NP Čubusan-gaku s vrchovinou Kamikóči. Na sever od Tokia NP Nikkó, který je díky vyhlášeným lázním, naučným stezkám velice vyhledávanou oblastí japonských turistů. Hora Fudži patří k neodmyslitelným symbolům Japonska, majestátný kužel o výšce 3776 m je posazen do NP Fuji-Hakone-Izu. Na horu je možné vylezít v období od začátku července do konce srpna. Mimo tu dobu může být počasí na hoře velice nevypočitatelné a nebezpečné. Během tohoto období na její vrchol vystoupí až dvě stě tisíc nadšených turistů. Japonské přísloví praví „Hlupák, kdo nikdy nevystoupil na horu Fudži a ještě větší hlupák, kdo tam leze podruhé!“. Výstup na tuto horu je téměř národní povinností a mnoho turistů si chce rovněž odškrtnout ve svém cestovatelském deníčku tento cíl.

A v neposlední řadě se přesuneme na ostrov Kjúšú, kde se rozšířil NP Aso-Kujú, ten je pojmenován podle největšího

Kamikóči

zdroj: Eliška Vondrová

Východ slunce na hoře Fudži

zdroj: Eliška Vondrová

Jelinci šika v Naře

zdroj: Eliška Vondrová

8 Jaké je Japonsko?

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

aktivního vulkánu v Japonsku, sopkou Aso.

Zoologové a milovníci zvířat se v Zemi vycházejícího slunce rovněž nudit nebudou. Oceán a moře omývající břehy země nabízí útočiště pro množství ryb, korýšů, hlavonožců. Japonsko je nechvalně známo pro lov velryb a delfínů, ve zbytku světa to vyvolává rozporuplné emoce a mnoho ekologických aktivistů je v konfliktu s touto zemí. Ze suchozemské fauny můžeme jmenovat především velké savce. Japonsko má početnou populaci medvěda hnědého, není úplně výjimkou ho v horských oblastech spatřit. Jelen Sika neodmyslitelně patří k turistickým atrakcím některých významných míst. V historické Naře Vás budou tito jelinci doprovázet na každém kroku. Mezi menší savce patří lišky, veverky nebo makak červenolící. K japonskému létu neodmyslitelně patří cvrkavé zvuky cikád. Jeřáb mandžuský stěhovavý pták, který má silný význam v japonském folklóru a kultuře, je symbolem dlouhověkosti a chrání ho speciální zákon. Tento pták je rovněž častým motivem uměleckých děl.

Ve volné přírodě nám moc nebezpečí ze strany zvířat nehrozí, jedovatí hadi žijí především na jižních tropických ostrovech. Medvědi jsou velice plaší, tak i při jejich častém výskytu se setkání s člověkem spíše vyhýbají. Za nejnebezpečnějšího živočicha Japonska, který má ročně na svědomí několik desítek životů, patří sršeň mandarinská.

Zvířata mají své místo v japonské mytologii, za nejzáhadnější zvířata jsou považovány lišky.

Jeřáb mandžuský

zdroj: Eliška Vondrová

Makak červenolící

zdroj: Eliška Vondrová

Kizune, zdroj: Eliška Vondrová

Lišky v japonské mytologii

Lišky jsou obdařeny inteligencí a kouzelnými schopnostmi. V japonštině se lišce říká Kizune. Často jsou spojovány s kami (božstvem) Inari. Tomuto Kami je zasvěcena svatyně poblíž Kyóta, Fušimi Inari Taiša. Kizune, jako posel Inari, je zde mnohokrát zobrazena. Inari na sebe bere různé podoby, může to být pohledný jinoch, mladá dívka nebo i liška. Inari je japonské božstvo pro úrodu, plodnost, rýži, zemědělství a obchod. Lišky jsou jak výtané tak zatracované. Mezi jejich špatné vlastnosti patří zlomyslnost, lstivost, dokáží na sebe brát lidskou podobu, nebo dokonce vstoupit do jedince. V legendách je mnohokrát popisováno, jak liška obelhala, podvedla a svedla na scestí mnoho nevinných lidí. Dříve se věřilo, že krásná žena cestující sama za soumraku nebo večer je Kizune.

Fušimi Inari Taiša, zdroj: Eliška Vondrová

Mezi známé příběhy patří Tamamo-no-Mae. Tamamo-no-Mae byla společnice u dvora císaře Konoa. Byla velice vzdělaná, inteligentní a především krásná. Ačkoliv jí bylo pouze dvacet let neexistovala jediná otázka, na kterou by nedokázala odpovědět. Pro její krásu a inteligenci byla obdivována a císař Konoe se do ní zamílovával. Jednoho dne císař záhadně onemocněl, přizval si k sobě věštce, který odhalil, že příčinou jeho nemoci je Tamamo-no-Mae. Ta ve skutečnosti nebyla krásnou

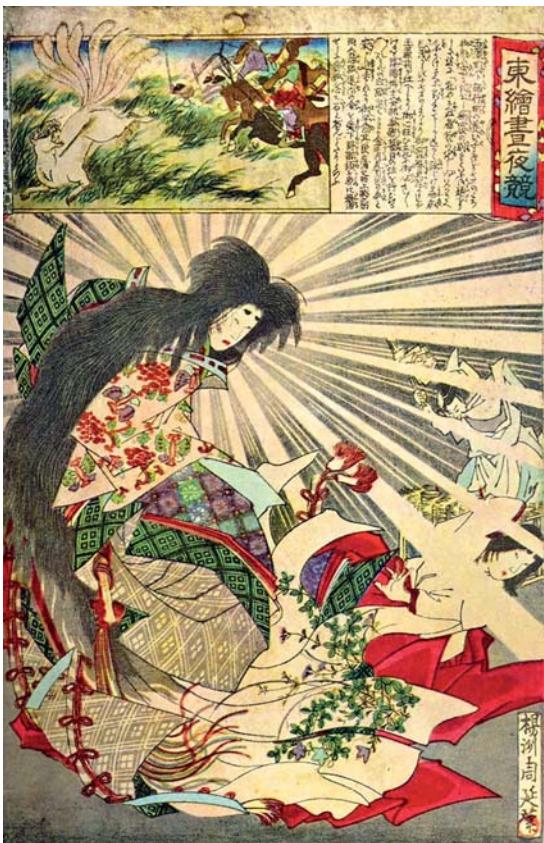
8 Jaké je Japonsko?

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Lišky služebnice Inari, zdroj: Eliška Vondrová

dívkou nýbrž Kizune, která se snažila lstí a obelháním připravit císaře o trůn. Po té, co byla Tamamo-no-Mae prozrazena, zmizela ze dvora. Císař poslal dva největší válečníky té doby, aby lišku vypátrali a zabili. Nakonec válečníci uspěli.

Tamamo-no-Mae

autor Toyohara Chikanobu

Tajemné a plné historie

Na člověka se sebemenším zájmem o kulturu, tradice a historii udělá Japonsko velký dojem. Buddhistické kláštery, pagody, staré hrady, pamětní kameny,

sochy, šintoistické svatyně s branami „Torii“ a japonské zahrady neodmyslitelně dokreslují krajinný ráz. Při pohledu na tyto monumentální stavby a díla na nás dýchne historie národa a zanechá v nás pocit neznáma.

Krásné a impozantní, to jsou hrady dávného Japonska. Jako největší národní klenoty jsou označovány čtyři hrady,

Střechy tradičních domů a pagoda

zdroj: Eliška Vondrová

Sošky džizó

zdroj: Eliška Vondrová

8 Jaké je Japonsko?

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Harad v Nagoe

zdroj: Eliška Vondrová

které byly vybudované v Himeiji, Matsumotu, Inuyamě a Hikone. Nejznámější z nich je Himeji, označovaný rovněž jako „Bílá volavka“ je zapsán i do seznamu světového dědictví UNESCO a je také jeden z nejnavštěvovanějších. V prefektuře Nagano, byl ve městě Matsumoto postaven hrad, který se považuje za nejdéle dochovaný.

Tradiční japonské domy jsou vyrobeny ze dřeva a papíru. Dominantou lidského obydlí bývá sedlová střecha zakončená ozdobnými taškami nebo došková dekorovaná rákosem. Původní japonské obydlí má několik specifických prvků. Na zemi jsou položeny rohože „tatami“. Ty mají standardní velikost (asi 1,8 x 0,9 m) a rozměry pokoje jsou často udávány počtem rohoží tatami. Hlavní místnost v domě zpravidla měří od šesti do osmi rohoží. V obývacím pokoji se často nachází přístěnek „tokonoma“, tam je umístěn svitek s kaligrafí, ikebana nebo keramika odpovídající danému

ročnímu období. Mezi jednotlivými pokoji jsou posuvné dveře, vyrobené ze dřeva a papíru, kterým se říká „fusuma“. Tradiční domy nemají ložnice a postel v pravém slova smyslu. Z důvodu malých prostor a nedostatku místa v domě, většinou slouží jedna místnost dvěma účelům. Přes den je pokoj používán třeba jako obývací a na večer se změní na ložnice. Ze skříně se vyndají a rozprostřou na zem futony, které se ráno zase sklidí. Tím ušetří mnoho místa. Není výjimkou, že rodiny mají domácí buddhistický nebo šintoistický oltář. Mnoho Japonců dnes dává přednost domům a bytům v západním stylu, obydlí se pak více podobají těm, na která jsme zvyklí v Evropě. Japonské zahrady. Zahrady, které se objevují kolem svatyní a chrámů odrážejí šintoistickou lásku k čistotě a přirodě a buddhistický obraz ráje. Japonské zahrady si získaly oblíbu po celém světě. Existuje několik kategorií čajové zahrady, rajašské zahrady, suché zahrady a zahrady pro procházení. Hlavní idejí,

Tradiční domy

zdroj: Eliška Vondrová

Dveře fusuma a rohože tatami

zdroj: Eliška Vondrová

Tokonoma, kaligrafický svitek, ikebana

zdroj: Eliška Vondrová

8 Jaké je Japonsko?

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Zahrada Ricurin

zdroj: JNTO

je vytvoření mikrokosmu, pomocí kamenů, můstků a vody, vytvořit samostatný malý svět. Útočiště před každodenním shonem. V architektuře zahrad hraje roli každý detail, zahrady se proměňují v návaznosti na ročním období a pokaždé jsou v dokonalé rovnováze a harmonii s ostatními prvky.

Zahrada chrámu Enko

zdroj: JNTO

Bezpečné

Japonsko je dlouhodobě považováno za zemi s nejnižší kriminalitou na světě. Avšak stejně jako v jiných státech je lepší nepokoušet štěstí. Pouliční kapsáři téměř neexistují, ženy se nemusí obávat sexuálního obtěžování nebo narážek, ale pro jistotu je v nočních hodinách vypraven k vlakové soupravě speciální vagón, který je určen pouze ženám. Ve většině čtvrtích narazíte na „kóban“, budka ve které sídlí policisté. Její přítomnost odradí od trestných činů.

Hygiena a čistota je v této zemi prioritou. Veškerá hromadná doprava je pravidelně uklízena, stejně tak, jako nádraží

a ulice. Díky vysokým hygienickým normám, nám nehrozí žaludeční potíže a to i v případě, že se tradiční jídelníček skládá ze syrových ryb. Voda z kohoutku je rovněž nezávadná.

Nízká kriminalita a dokonalá čistota v domovině může japonským turistům mřížicím do Evropy, Afriky nebo Ameriky paradoxně přivodit značné problémy. Nejsou zvyklí si střežit svoje věci a neočekávají podvody ze stran obchodníků a prodavačů. Jsou až úzkostlivě opatrní co se týče dodržování hygieny a prevence mimo hranice Japonska. Proto je občas při turistických výpravách mimo vlast čekají dost často nemilá překvapení.

Překvapivé

Při toulkách po Japonsku, jak už ve městech, na venkově nebo v přírodě, jsme neustále provázeni pocitem údivu, překvapení a pobavení. Stačí se posadit na nádraží a pozorovat lidi, kteří se míhají jak mravenci, kličkují davem, někteří z nich oblečeni do slušivých obleků, studenti v uniformách a nebo extravagantní modely fanoušků animé. Každý den narazíme na něco nového a budeme si říkat „Co to je? A k čemu to slouží? A proč to vůbec potřebují? To chci mít doma!“ V Japonsku je spousta zboží a výrobek moderní doby, které mají majitelům ulehčit a zpříjemnit život. V následujících pár řádcích si představíme věci, které našince asi nejvíce překvapí.

Japonci mají rádi praktické a užitečné věci. Při výčtu nepraktičtějších nemůže chybět obchod, který má slovo „pohodlí“ v názvu. Z anglického „convenience store“ Japonci udělali zkratku „conbini“ nebo „konvini“. Jedná se o obchodní řetězce původně z Ameriky, ale Japonci to doladili do podoby, která jím vyhovuje nejvíce. Obchody většinou otvírají brzy ráno a fungují do pozdních hodin, některé z nich i dvacet čtyři hodin denně. Zde můžeme koupit rychlé občerstvení jako sendviče, onigiri (zelenina, maso nebo ryba zabalená do rýže a obalená řasou nori, japonská alternativa pro naše bagety), krabičky bentó, suši nebo na místě usmažené kuřecí kousky atd. Na místě rovněž můžete poprosit o ohřátí jídla. Teplé a studené nápoje jsou samozřejmostí. Dále základní sortiment z papírnictví, drogérie a tiskovin. A co má „konvini“ navíc oproti ostatním obchodům? Je to možnost kopírování, provádění finančních transakcí jako výběry z bankomatu, placení faktur a převody peněz. Dále si zde můžete zakoupit lístky do kina a na jiné kulturní události a na závěr

Ovládání japonské toalety

zdroj: Eliška Vondrová

Jidóhanbaiki

zdroj: Eliška Vondrová

Zábava s automaty

zdroj: Eliška Vondrová

8 Jaké je Japonsko?

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTÍKLADŮ

Herní centra

zdroj: Eliška Vondrová

Karaoke

zdroj: ©JNTO

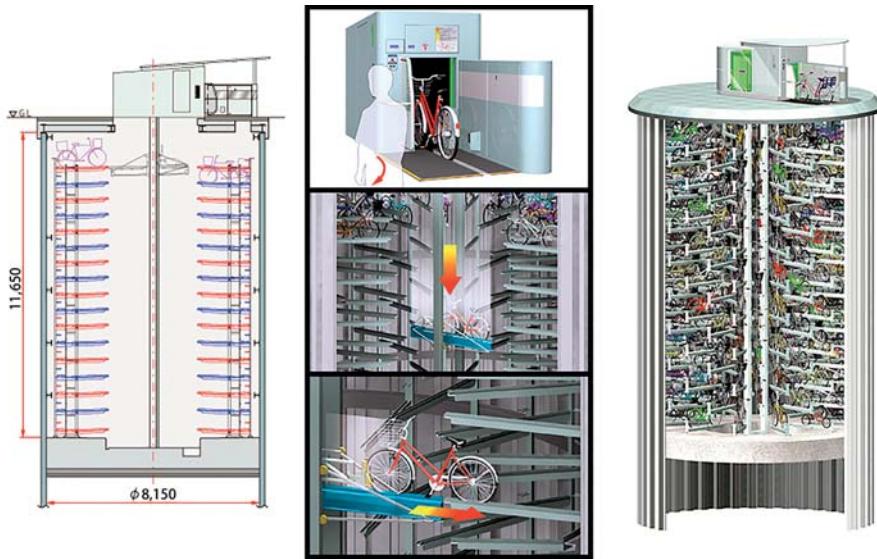
praktická služba pro cestovatele, nechat si poslat zavazadlo z jedné pobočky na druhou. Největší výhoda těchto řetězců je ta, že jsou na každém rohu, i v menších městech a vesnicích, tak máte jistotu, že vždy seženete na cestách něco rychlého a kvalitního k jídlu.

Další vymoženost, která rozhodně neunikne pozornosti cestovatelů, jsou toalety s vyhřívaným prkénkem a množstvím tlačítek a funkcí, jako například šumění moře při splachování nebo zpěv ptáků. Někdy může mít člověk problém přijít na to, jaké tlačítko z uvedených deseti slouží ke splachování.

Velice populárním obchodem je takzvaný sto jenový obchod, vše se v něm dá pořídit za sto jenů, od základních elektronických pomůcek, papírničtví, vybavení do kuchyně, dekorace, potravin až po oblečení. V době psaní brožury sto jenů odpovídá zhruba devatenácti korunám. Vzhledem k ceně nemůžeme očekávat vysokou kvalitu, ale výrobek svou funkci splní.

„Jidóhanbaiki“ prodejní automaty, můžeme najít opravdu všude. Převažují nápojové a potravinové, ale asi nikde jinde než v Japonsku nenarazíte na automat prodávající banány, podprsenky nebo kalhoty. To, co turistu především překvapí, bude jejich množství a četnost výskytu.

Herní domy „gému sentá“, kde se zabaví všechny generace. Někdy jsou až pěti i více patrové, v přízemí je většinou stanice pro výrobu samolepek a fotografií. Především mladé Japonky sem míří se svými kamarádkami a nechávají se fotit, zároveň fotky upravují dokreslují a přetvářejí tak, aby vypadaly co nejvíce „kawaii“ „roztomile“. V následujících patrech následují stovky automatů pro lov plyšáků nebo figurek z populárních seriálů. Dále hry, kde jste součástí a aktivně se podílíte jako hrani na buben, házení na koš, střílení, rízení a mnoho dalších. Poslední, nejvyšší patro, je pouze pro plnoleté, tam se návštěvníci baví hrami a automaty s lehce erotickou tématikou.

Systém podzemních garáží pro kola

http://www.core77.com/blog/transportation/a_look_inside_japans_suh-weet_underground_automated_bicycle_server_25022.asp

Karaoke je zábava pro jednotlivce i pro skupiny. Větší dům bývá rozdělen na menší místnosti, kde každý z nich má obrazovku a zařízení pro přehrávání písni, dále katalog, ze kterého můžete vybírat mezi tisíce japonskými i zahraničními písni a už je jenom na Vás, na jak dlouho Vám zábava vydrží. Některá zařízení ukazují i dotyčným, kolik během svého výstupu spálili kalorií. Karaoke je v Japonsku velice oblíbenou a populární zábavou.

Podzemní parkování pro kola

Japonsko má unikátně vyřešený systém parkování jízdních kol. Ty jsou v zemi velice populární, především jako způsob dopravy na nejbližší železniční stanici. Tam se pak ale můžeme setkat s problémem,

kam zaparkovat kolo. Je jich mnoho a místa ve městech opravdu málo. A tak přišli japonští stavitelé s unikátním nápadem. Podzemní garáže, s automatickou úschovnou i výdejem. Tento systém není ještě zcela rozšířen, ale v některých částech Tokia se těší velké oblibě a postupně se rozšiřuje po zemi.

Zkrátka v Japonsku se nikdo nudit nebude, každý si tam přijde na své. Lovci kuriozit, fanoušci nejnovějších technologií, gurmáni, vášnivý cestovatelé nebo módní nadšenci, ti všichni budou spokojeni s tím vším, co nám tato země nabízí.

Průmyslový palác, Hirošima

zdroj: Eliška Vondrová

Chvalně i nechvalně proslulé

V představách o této zemi se každému vybaví něco jiného, avšak existují místa, která se zapsala do historie tučným písmem a neměli bychom je ponechat bez povšimnutí. Některá z nich jsou významná i vzhledem k českým dějinám.

Japonsko třikrát hostilo olympijské hry. Nejprve roku 1964, kde se v hlavním městě Tokiu konaly XVIII. letní olympijské hry. Československo na těchto hrách vybojovalo 14 medailí, z toho 5 zlatých, 6 stříbrných a 3 bronzové. Nezapomenutelný byl výkon gymnastky Věry Čáslavské, která pro naši výpravu získala tři individuální zlaté medaile a družstvu dopomohla ke druhému místu. Věra Čáslavská je dodnes v Japonsku velice populární, při vyřčení slova Česká Republi-

ka bude následovat otázka „A co paní Věra Čáslavská, těší se dobrému zdraiví?“ nebo „Čechy znám, odtud je Věra Čáslavská“ nutno podotknout, že lidé ne až tak szítí s japonštinou by mohli mít problémy při rozluštění výslovnosti jejího jména, zpravidla v japonském podání uslyšíte „Bera Časuravusuká“. Dokonce získala ocenění Řadu vycházejícího slunce a byla přijata u císaře.

V roce 1972 se severní ostrov Hokkaidó a město Sapporo staly dějištěm XI. zimních olympijských her. Československo si z těchto her odvezlo jednu zlatou a dvě bronzové medaile.

Kdo z nás si to pamatuje, ještě dnes má zajisté „husí kůži“ na rukou při vzpomínce na XVIII. OH v Naganu. Výkon našich hokejistů se zapsal do historie a patří bezesporu k největším úspěchům českého sportu. Dále dva cenné kovy stříbro

a bronz získala běžkyně na lyžích Kateřina Neumannová.

Proslulá místa nejsou bohužel jen hezké vzpomínky a úspěchy. Mezi města se smutnou historií určitě patří Hirošima a Nagasaki. 6. srpna 1945 americké vojsko shodilo atomovou bombu na město Hirošima a o tři dny později 9. srpna potkal stejný osud Nagasaki. V průběhu druhé světové války docházelo k intenzivnímu bombardování japonských měst a i po šesti měsících trvání Japonsko stále odmítalo přijmout Postupimské ultimátum a kapitulovat. A tak americké námořní letectvo uposlechlo nařízení prezidenta Harryho Trumana a svrhlo atomovou pumu se jménem Little Boy na Hirošimu a bombu s názvem Fat Man na Nagasaki. Diskuze o nezbytnosti bombardování je předmětem vědecké i populární diskuze již více než šest desetiletí. Zastánci bombardování tvrdí, že použitím atomové bomby a následné kapitulaci Japonska předešli obě strany ještě větším strátám na životech, než bylo způsobeno bombami. Uvádí se, že v prvních čtyřech měsících po útoku byly oběti na životech devadesát až sto šedesát tisíc lidí v Hirošimě a sedesát až osmdesát tisíc v Nagasaki. Během let samozřejmě další lidé umíraly na následky ozáření.

V posledních letech z medií a novin často slyšíme zmiňovat oblast kolem jaderné elektrárny Fukušima I. 11. března 2011 byla oblast Tóhoku zasažena jedním z nejsilnějších zemětřesení v novodobé historii země. Následnou vlnou tsunami byla poškozena jaderná elektrárna Fukušima I, selhalo nouzové chlazení a došlo k výbuchu nahromaděného vodíku. V okruhu dvaceti kilometrů, byly evakuovány desítky tisíc lidí. V době psaní této brožury má Japonsko smutné tříleté výročí od katastrofy a stále řeší

problémy s únikem radiace z poškozené elektrárny, únikem kontaminované vody a dvacet devět a půl tisíce lidí, kteří žijí v provizorních a zcela nevyhovujících obydlích.

Znak OH Nagano

zdroj: Eliška Vondrová

9 Wašoku, japonská gastronomie

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Nigirizuši a tempura menu

zdroj: Eliška Vondrová

Jídlo je bezesporu jeden z největších zážitků, který Vás může při toulkách po Japonsku potkat. Japonská kuchyně neboli „wašoku“, jak je tradiční kuchařské umění nazýváno, není pouze suši a rýže. Ačkoliv tento obrázek asi nikdo Japonsku už neodpáře. Místní kuchyně je velice pestrá, bohatá na zeleninu a maso, je rovněž považována za jednu z nejdřavějších na světě. Díky svému složení, čerstvým surovinám přispívá ke zdravému a dlouhověkému životu. Přípravu a servírování pokrmů můžeme přirovnat k uměleckému dílu. Pokrmy a ingredience se mění v závislosti na ročním období a oblasti, ve které se nacházíme. Díky této spe-

cifikům japonská vláda uspěla s návrhem zapsání wašoku mezi nehmotné světové kulturní dědictví UNESCO.

A kam se vydat v Japonsku na jídlo? Máme na výběr z množství restaurací, které se specializují na jeden druh pokrmu. A to znamená, že jsou ve svém oboru mistry. Dále máme na výběr z restaurací, kde si můžete vybrat z pestřejší škály jídel. Populární jsou i zahraniční restaurace, italské, čínské, korejské nebo francouzské. Ty však bývají dražší než průměrná japonská restaurace. V poslední době si získávají oblibu rodinné restaurace, ty jsou určeny pro rodiny

全メニューお持ち帰りOK 電話注文いつでもできたて アツアツ
待たずに買えるテレフォンオーダー

Hamburger 22 [陳中手づくりハンバーガー] 金 賞 受 賞 eat in ↔ take out

チャイニーズチキンバーガー ^{CHINESE CHICKEN BURGER} <small>年間販売1万個突破 北海道内連携店 支店での取り扱い</small> 人気No.1 ¥350	ラッキーエッグバーガー ^{LUCKY EGG BURGER} <small>北海道内連携店 トマトソース 洋風チーズソース</small> 人気No.2 ¥380	トンカツバーガー ^{PORKCUTLET BURGER} <small>北海道内連携店 トマトソース 洋風チーズソース</small> 人気No.3 ¥380	テリヤキバーガー ^{SOY SAUCE BURGER} <small>北海道内連携店 トマトソース 洋風チーズソース</small> 人気No.4 ¥330	ラッキーチーズバーガー ^{LUCKY CHEESE BURGER} <small>北海道内連携店 トマトソース 洋風チーズソース</small> 人気No.5 ¥390	スペシャル生ベーコンエッグバーガー ^{BACON AND EGGS BURGER} <small>北海道内連携店 トマトソース 洋風チーズソース</small> 人気No.6 ¥450
エビチリバーガー ^{SHRIMP BURGER} <small>北海道内連携店 支店での取り扱い</small> 人気No.7 ¥410	エビマヨバーガー ^{SHRIMP MAYO BURGER} <small>北海道内連携店 支店での取り扱い</small> 人気No.8 ¥420	くじら味噌カツバーガー ^{KUJIRA MISO CUTLET BURGER} <small>北海道内連携店 支店での取り扱い</small> 人気No.9 ¥380	生姜焼肉バーガー ^{GINGER BROILED MEAT BURGER} <small>北海道内連携店 支店での取り扱い</small> 人気No.10 ¥380	すけ豚バーガー ^{SUBATA BURGER} <small>北海道内連携店 支店での取り扱い</small> 人気No.11 ¥380	THEフットチョバーガー ^{THE FUTTOCHO BURGER} <small>北海道内連携店 支店での取り扱い</small> 人気No.12 ¥780
函館山ハシバーガー ^{HAKODATEYAMA BURGER} <small>北海道内連携店 支店での取り扱い</small> 人気No.13 ¥100	函館スノーバーガー ^{SNOW BURGER} <small>北海道内連携店 支店での取り扱い</small> 人気No.14 ¥550	北海道ジンギスカンバーガー ^{JINGISUKAN BURGER} <small>北海道内連携店 支店での取り扱い</small> 人気No.15 ¥350	牛サイコロステーキバーガー ^{DICE STEAK BURGER} <small>北海道内連携店 支店での取り扱い</small> 人気No.16 ¥410	フィッシュバーガー ^{FISH BURGER} <small>北海道内連携店 支店での取り扱い</small> 人気No.17 ¥330	ハンバーガー ^{HAM BURGER} <small>北海道内連携店 支店での取り扱い</small> 人気No.18 ¥270
名物 いか踊りバーガー ^{CUTLETERI BURGER} <small>期間(5月~10月) 北海道内連携店 支店での取り扱い</small> 人気No.19 ¥330					

Santa Curry 8 [函館No.1自家製こだわり名物カレー] 各メニュー目玉焼付プラス50円 eat in ↔ take out

チャイニーズチキンカレー ^{CHINESE CHICKEN CURRY} <small>芸術品カレー 味わいの深さ、広がり、奥行き こだわらない うますぎます。</small> 人気No.1 ¥700	北海道産トシカツカレー ^{PORKCUTLET CURRY} <small>北海道産</small> 人気No.2 ¥750	チーズカレー ^{CHEESE CURRY} <small>北海道産</small> 人気No.3 ¥610	昔風ハヤシライス ^{RICE WITH HASHED MEAT} <small>洋食の代表メニュー 懐かしいスタイルが大人気 昔風オリジナル ハヤシライス</small> 人気No.4 ¥650
ハンバーグカレー ^{HAMBURG CURRY} <small>北海道産</small> 人気No.5 ¥720	オリジナルカレー ^{ORIGINAL CURRY} <small>北海道産</small> 人気No.6 ¥420	エビエビカレー ^{SHRIMP CURRY} <small>北海道産</small> 人気No.7 ¥550	カレールー ^{CURRY} <small>北海道産</small> <2人前> ¥600
うまい丼 ラッキーカツ丼 ¥520	タラカルカツ丼 ¥880	チャイニーズチキン2段のり弁当 S ¥450	チャイニーズチキン2段のり弁当 L ¥550
お弁当 ハワイロコモコ ¥600	チャイニーズチキンロコモコ ¥580		

Jídelníček rychlého občerstvení

zdroj: Eliška Vondrová

9 Wašoku, japonská gastronomie

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTÍKLADŮ

Jídelníček suši restaurace

zdroj: Eliška Vondrová

s dětmi a jsou vybaveny potřebným zážemím. V případě, že cílem návštěvníka je noční ruch, jídlo a především pití, jsou zde k dispozici „Izakaja“. To jsou podniky, kam se chodí hosté bavit a neočekává se klidná atmosféra. Rychlé občerstvení a řetězce západních restaurací jako je McDonald's se rovněž těší, především mezi mladými lidmi, velké oblibě. Je zde ovšem patrná určitá modifikace jídelníčku, jako je hamburger s krevetami. Samozřejmě existuje i mnoho domácích

podniků s rychlým očerstvením, servírující nudle, gjúdon nebo suši. Pro představu o cenách v restauracích se můžete podívat do jídelníčku restaurace s rychlím občerstvením a suši restaurace. 100 japonských jenů odpovídá částce 20,-Kč.

Japonci mají v oblibě gastro turistiku, když je určitá restaurace zmíněna v průvodci nebo časopise, hned jí to přidá na popularitě. Lidi neodradí dlouhé fronty čekajících hostů, poslušně se seřadí do zástupu a budou čekat, až na ně přijde řada. Po skončení jídla neotálí a poslušně uvolní místo dalším hostům v pořadí. A stejně se chovají, při cestách po Evropě nebo návštěvě České republiky, v japonském průvodci Prahou je doporučená restaurace, a proto se tam musí chtě nechtě vypravit.

Ceny v japonských restauračních zařízení se silně liší. Slušnou porci jídla, ze které se dospělý člověk nají, můžeme pořídit za 500 JPY (cca 100,- Kč), ale není problém zabloudit do restaurace, kde se polední menu bude pohybovat kolem 10 00 JPY (2000,- Kč) i více. Spropitné není v zemi zvykem a zaměstnanci obchodu ho neočekávají, když cizinec zaplatí více než je uvedeno na lístku, zaměstnanci za ním vyběhnou ven na ulici a budou mu peníze vracet.

Co to vlastně je „wašoku“?

Základem japonské kuchyně jsou ryby, mořské plody a řasy. Průměrný obyvatel této ostrovní země sní za rok mořských produktů nebo ryb tolik, kolik sám váží. Ryby a moře figurují opravdu všude, rybí páry, bramborové lupínky s příchutí nori (mořských řas), dokonce i do vývaru polévky miso širo, bez které si Japonci nedokází svůj život představit, se používají řasy a rybí vývar. Ovšem je nutné říct, málokdy by laik poznal, že pokrm rybu

Rybí hostina

zdroj: Eliška Vondrová

obsahuje. Ryby neodmyslitelně patří k životu tohoto národa, ovšem i další pokrmy z masa a zeleniny činí nedílnou součást jídelníčku. Pojďme si představit gurmánské speciality i každodenní pokrmy

Co jedí Japonci?

Rýže, nezbytná součást jídelníčku, podává se ke snídani, obědu i večeři. Japonská rýže je lepkavá a má kulatější zrna a dá se dobře nabírat i jídelními hůlkami. Podává se vždy v oddělené misce, výjimkou jsou jídla s příponou – don, to jsou pak na rýži pokládané jiné ingredience. Japonská rýže by se měla konzumovat tak, jak je podávána, to znamená bílá. Nenamáčejte jí v omáčce, nepolévejte sojovou omáčkou, je to nevhodné.

Miso širo, je základ jídelníčku. Jí se především ke snídani s rýží a nakládanou zeleninou.

Nattó, zkvašené sojové boby, jsou základem každé snídaně. Cizincům občas tento pokrm dělá problémy svou specifickou vůní.

Onigiri, trojúhelníčky vytvarované z rýže, obalené řasou nori. Patří mezi základní formy rychlého občerstvení, uvnitř může být tuňák, losos, nakládaná zelenina, maso. Fantazii se meze nekladou. Dá se zakoupit na benzínových pumpách, ve večerkách a na nádraží. Často je součástí krabičky „bento“.

Suši a sašimi, jsou tradiční japonské pokrmy. Suši se podává v kombinaci lehce nasládlé a octem dochucené susi

Suši

zdroj: Eliška Vondrová

rýže se syrovými plátky ryby, která se buď položí na malý váleček z rýže, pak máme druh zvaný nigirizuši nebo je syrová ryba vložena v rýži a zabalena řasou nori. Tyto malé válečky se nazývají makizushi. Často můžeme vidět namísto ryby nakládanou zeleninu, avokádo, vaječnou omeletu a případně i čerstvou zeleninu například okurku.

9 Wašoku, japonská gastronomie

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Sašimi

zdroj: Eliška Vondrová

Příprava sašimi je poněkud snadnější, jedná se pouze o plátky čerstvé, syrové ryby nebo jiných mořských plodů, jako je sépie nebo mušle. Jak k suši i sašimi neodmyslitelně patří sojová omáčka, japonský křen wasabi, nakládaný zázvor a nastrouhaná bílá ředkev.

Zároveň wasabi i zázvor mají antisepické účinky, kdyby se náhodou stalo, že zkonzumovaná ryba nebyla sto procentně čerstvá, tyto ingredience se postarájí o hladký průběh trávení. Avšak v japonských suši restauracích se nemusíme obávat o hygienu, všechny ingredience jsou čerstvé a šéfkuchaři dbají na vysokou úroveň pokrmů.

Nudle, pro zjednodušenou představu můžeme dát těmto pokrmům jednotný název. Ale skutečnost je o mnoho složitější. V jídelníčku můžeme rozlišit mnoho druhů, které se liší složením, tloušťkou a přípravou. **Rámen** jsou nudle čínského původu, v silném masovém vývaru dochucené některou z oblíbených chutí třeba pasty miso nebo sojové omáčky. Další ingrediencí je vařené vajíčko, plátky vařeného vepřového, bambusové výhonky nebo mořská řasa. V zemi je tento pokrm velice oblíbený a každá oblast má svou specifickou a unikátní přípravu.

Soba

zdroj: Eliška Vondrová

Rámen

zdroj: Eliška Vondrová

Tempura soba

zdroj: Eliška Vondrová

Udon, silné pšeničné nudle, ve vývaru nebo omáčce z japonského kari, s masem, mořskými plody nebo tempurou. Přípravy můžou být různé včetně smažení. **Soba** jsou zhotoveny z pohankové mouky podávají se studené posypané řasou nori s omáčkou, wasabi a cibulkou.

Tempura, pokrm přejatý od Portugalců, zelenina nebo krevety jsou obaleny v těstíčku a usmažené.

Tonkacu, smažená vepřová kotleta, která je silně podobná našemu řízku. Může být součástí jiných pokrmů, jako kacu kare, nebo podávána samostatně s omáčkou.

-don, pokrm končící touto příponou, je zastoupen miskou rýže, na které je položeno hovězí maso **gjúdon**, úhoř **unadon**, kuřecí maso s vajíčkem, dochucené sojovou omáčkou **ojakodon**, smažená vepřová kotleta **kacudon** a mnoho dalších.

Karéraisu, nasládlá, jemně kořeněná kari omáčka podávaná s rýží a nakládaným zázvorem je velice oblíbená po celé zemi. Samozřejmě existuje mnoho variant.

Takojaki, při návštěvě Ósaky si všimněte, že na každém rohu pouliční prodejce smaží malé kuličky o velikosti golfového míčku. A to jsou právě takojaki. Kousek chobotnice je schován v malém knedlíčku, který je ještě dochucen nakládaným zázvorem a jarní cibulkou. Ačkoliv tento pokrm je považován za typický pro Ósaku, pochutnat si na něm můžeme po celé zemi. Patří to k oblíbeným pouličním a rychlím pokrmům, za které zaplatíte přibližně třista jenů, zhruba šedesát korun.

Tonkacu

zdroj: Eliška Vondrová

Unadon

zdroj: Eliška Vondrová

Okonomijaki, je japonská palačinka, která se dá považovat za regionální specialitu oblasti Kansai nebo Hiroshima, ale stejně jako v případě takojaki si na ní můžeme pochutnat všude. Náplň mezi dvěma palačinkami tvoří většinou zelí, maso nebo mořské plody, někdy nudle soba. Záleží na oblasti. Po upečení se na vrch dodá japonská majonéza, omáčka na okonomijaki, sušené tenké vložky z tuňáka, najemno namleté mořské řasy a zázvor.

Krabičky Bentó, velice populární způsob jídla sebou. Manželky je připravují mužům do práce a dětem do školy. Tento pokrm můžeme zakoupit v super-

9 Wašoku, japonská gastronomie

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTÍKLADŮ

marketech, japonských 24-hodinových obchodech, ale i v restauracích. Jedná se o krabičku, kde máme příhrádkami odělenou zeleninu, rýži, maso, rybu nebo nudle. Bentó je velice praktický a levný způsob stravování i při návštěvě Japonska.

Mezi největší kuriozity japonské kuchyně patří ryba fugu. Někteří ji přirovnávají k ruské ruletě a po právu. Játra, kůže, pohlavní orgány čtverzubce z rodu Takifugu totiž obsahují toxin, který je dvacetkrát silnější než kyanid draselný. Jedna ryba obsahuje tolik jedu, že by mohl usmrtit třicet dospělých lidí. A tak fugu zůstává jediným pokrmem, který nikdy nesmí být ochutnán císařem. Přesto tato ryba patří mezi vyhledávané i když trochu dražší pochoutky. Porce přijde labužníka něco okolo tisíci koruny. Pro přípravu této ryby se kuchař musí prokázat speciální licencí, na kterou musí absolvovat náročný dvouletý kurz praktických cvičení. Kuchař musí jedovaté části ryby umět dokonale oddělit a poživatelné maso nakrájet na tenoučké plátky a připravit k servírování. Mezi kuchaři je nepsané pravidlo, že kuchař, který špatnou přípravou zaviní smrt zákazníka musí spáchat rituální sebevraždu svým nožem na ryby.

Wagaši, japonské sladkosti, cukrovinky a zákusky. Základní ingredencí je rýžové těsto a sladké fazole. Toto cukroví se podává především při čajových obřadech.

Pro úplné dokreslení obrázku o stolování musíme zmínit i etiketu a stravovací návyky.

Stolování se oproti západním zemím velice liší, Japonci klečí na polštářích zabuton. Posazení jsou u nízkého stolku. Při servírování jídla dostanete pokrm

Takojaki

zdroj: Eliška Vondrová

Bentó

zdroj: Eliška Vondrová

Okonomijaki

zdroj: Eliška Vondrová

na mnoha malých mističkách (rýže, na-kládaná zelenina, sojová omáčka, maso, ryba atd.). K jídlu se používají jídelní hůlky ohaši, s noži a vidličkami se setkáte zřídka, určité pokrmy jako kareraisú se však jedí lžící, to je však výjimka. I polévka se jí hůlkami, pevný obsah se vybere a tekutý se vypije. Cizinci mají často s používáním hůlek problémy. A jak se hůlky správně drží?

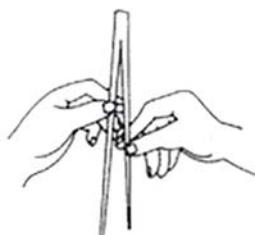
- 1) Hůlky uchopíme v jedné třetině, od silnějšího konce, do dominantní ruky.
- 2) Spodní hůlka spočívá v ohbí mezi palcem ukazováčkem a opírá se o prostředníček
- 3) Horní hůlku ovládá palec, ukazováček.

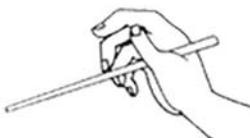
Wagaši

zdroj: Eliška Vondrová

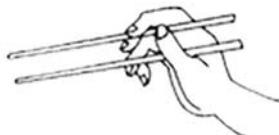
1

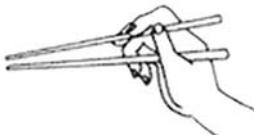
2

3

4

9 Wašoku, japonská gastronomie

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Při používání jídelních hůlek bychom měli dodržovat jistá pravidla. Hůlkami bychom neměli v žádném případě jídlo nabodávat, posouvat hůlkami talířky k sobě, nechat hůlky zabodnuté v rýži, předávání soust někomu druhému na jeho hůlky a vyhnout se gestikulaci a ukazování hůlkami. Po jídle a nebo v mezidobí si hůlky odložte na speciální podložku položte je srovnané vedle sebe na nejnižší talíř.

Co se týče tradičních japonských nápojů, máme také možnost velkého výběru. Za základ se považuje zelený čaj. Těch je mnoho druhů a má za sebou opravdu dlouhou minulost. Čajový obřad je nezbytnou součástí této svébytné kultury.

茶道 Cesta čaje. Jako mnoho dalších prvků japonské kultury, tak i čaj byl dovezen z Číny v osmém století. Byl odpradávna znám pro své léčivé účinky. Zpočátku čaj nebyl přístupný všem, dopřávala si ho šlechta, samurajové, dále byl součástí buddhistických obřadů a slavností. Pravidla pro ryze japonský čajový obřad a náčiní stanovil v šestnáctém století Sen no Rikjú. Při obřadu se podává jemně mletý zelený čaj „mača“, který má výraznou hořkou chuť. Podává se s japonským cukrovím „wagaši“, které dokonale neutralizuje jeho trpkou chuť.

Sám čajový obřad se odehrává v čajovém pavilónu, který je situován v okrasné zahradě. Hostitel podává čaj. Servírování má stanovená pravidla a úkony. Klečí se na rohožích tatami. A vše je podáváno z jednoduchých šálků, aby homosné nádobí nepřebilo ducha a atmosféru čajového obřadu. To vše vychází z principů střídmosti zen buddhismu.

Čajové lístky můžeme rozdělit do tří kategorií. Nejmladší a nejjemnější, sbírané v květnu se nazývají „gjokuró“. Silnější

a větší, sbírané ke konci května a v červnu se nazývají „senča“ a v neposlední řadě největší a hrubší lístky, ponechané na rostlině až do srpna „banča“. Podle kvality a stáří lístku se určuje exkluzivita čaje. Čaje se často praží, nebo míchají s jinými přísadami, například praženou rýží „Genmaiča“. V letních měsících se často pije i čaj z praženého ječmene „Mugiča“.

Z alkoholických nápojů je saké světovým pojmem, ale málokdo si přesně představí, co tento pojem znamená. Saké je obdoba vína, akorát vzniká z rýže a vody. Může se podávat studené i teplé, záleží na ročním období. Oproti vínům se saké věkem nezlepšuje, vydrží pouze několik měsíců. Saké je odpradávna spjato s náboženstvím šintoismus.

Japonci před začátkem jídla řeknou „Itadakimasu“, v překladu to znamená „Pokorně přijímám“, říkají to sami sobě, není to obdoba našeho „Dobrou chuť“, kdy přejeme ostatním. Po jídle pronesou „gočisósama dešta“ „byl jsem pohoštěn“. Při přípitku zazní slovíčko „kampai“.

I doma si můžete zkousit přepravit některé jednoduché recepty. Většinou je třeba speciální japonská ingredience, ale s malou zámkou si vystačíme i s našimi surovinami. Pojdme se podívat na pár receptů.

RECEPTY

V následující kapitole se seznámíme s některými japonskými recepty. Pro přizpůsobení našim podmínek některé typicky japonské, obtížně dostupné suroviny se pokusíme nahradit českými produkty.

zdroj: Eliška Vondrová

Osacká specialita okonomiyaki

pro přípravu budeme potřebovat:

- 120 g hladké mouky
- 100 ml studené vody
- 2 vejce
- špetku soli
- lžíci sojové omáčky, v případě japonské varianty japonský vývar daší
- 250 g hlávkového zelí
- 1 svazek jarní cibulky
- plátky slaniny
- olej na smažení
- omáčku na okonomiyaki – nahradit směsí worcestrové omáčky a sojové v poměru 2:1

- 1) Mouku, vodu, vejce, sůl, sojovou omáčku, najemno nakrájené zelí a najemno nakrájenou jarní cibulkou (zelenou natí si necháme na ozdobu) smícháme v husté těsto.
- 2) Rozpálíme pánev, z těsta utváříme placku podobnou bramboráku a smažíme dozlatova, před otočením položíme na neopečenou stranu plátky slaniny nebo masa a obrátíme.

Těsto vložíme na rozpálenou pánev

- 3) Potřeme omáčkou na okonomiyaki, nebo naší připravenou směsí, zdobíme majonézou, jemně nakrájenou natí z jarní cibulky. Ja-

Otočíme a opečeme z druhé strany

ponská varianta je navíc posypána řasami a sušenými tuňákovými hoblinkami „katsuobushi“

Ozdobíme

Okonomiyaki znamená v překladu „opeč si co máš rád“, a tak se zde fantazii meze nekladou, do těsta můžete přidat nastrouhaný sýr, krevety nebo třeba mleté maso.

Onigiri

Je jednoduché a v Japonsku velice oblíbené jídlo. Slouží pro případ svačiny ve škole nebo jako jídlo, které si snadno můžete přibalit do tašky a snít během dne. Je to variace našich sendvičů.

9 Wašoku, japonská gastronomie

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Pro přípravu budeme potřebovat:
suši rýži
řasu nori
jako náplň konzervovaného tuňáka,
lososa, majonézu, japonské švestky
umeboši, nakládanou ředkev, avoká-
do, wasabi nebo cokoliv Vás napad-
ne a na co budete mít chuť.

Onigiri

zdroj: ©JNTO

- 1) uvaříme rýži a necháme zchladnout
- 2) rýži nabereme do dlaně, do středu vložíme náplň, a vytvarujeme z rýže pravidelný trojúhelník nebo bochánek, snažíme se aby náplň zůstala uvnitř
- 3) trojúhelník obalíme proužkem řasy nori, podle chuti větším nebo menším

Japonské gastronomii a stolování bychom mohli věnovat celou brožuru. Wašoku je opravdu výjimečné a chut' každého pokrmu je unikátní a pro našince i velice překvapivá.

Onigiry v obchodě

zdroj: Eliška Vondrová

Japonská dvě hlavní náboženství jsou buddhismus a šintoismus. A proto i počet náboženských svátků je zde dvojnásobný, než tomu bývá ve většině zemí. Seznámíme se s nejvýznamnějšími svátky a státem uznávanými dny. Během japonského roku se však můžeme setkat s mnohem větším počtem festivalů a svátečních událostí, než je zde zmíněno. Vše se odvíjí od regionálních tradic a historického a náboženského založení oblasti. Následující svátky jsou však slavené po celé zemi.

Svátky a festivaly

Leden

Nový Rok, se v Japonsku slaví stejně jako u nás 1.1. Pro Japonce je tento svátek nejdůležitější z celého roku. Školy mají dva týdny prázdnin a dokonce i firmy dávají svým zaměstnancům volno, zpravidla od 30.12. do 3.1. Během oslav Nového Roku, se většina lidí vrací do svých rodišť. Již před východem slunce se lidé shromažďují před chrámy a svatyněmi a jdou na novoroční návštěvu „Hatsu-mode“. Při této příležitosti se potkají se známými, rodinnými příslušníky a vzájemně si popřejí „Akemašite omedetó gozaimasu“ (Šťastný Nový rok). Zároveň se pomodlí a poprosí bohy o přízeň v nadcházejícím roce. Tradiční jídlo pro toto období se nazývá „osechi rjori“, skládá se z tradičních pokrmů jako jsou vařené fazole a mořské plody, vše samozřejmě krásně naaranžované a uložené v dřevěných krabičkách. Během oslav se děti nejvíce těší na čtení „nen-gadžo“ novoročních přání a na obálku zvanou „otośidama“, ve které jim rodina dává peníze do Nového roku.

Den plnoletosti, se slaví druhé pondělí v lednu. Všichni, kteří dosáhly k tomuto

Oslavy Nového roku

Zdroj: ©Taito City/©JNTO

datu plnoletosti jsou zváni na slavnostní ceremoniál. Mladí jsou ohlášení za plnoleté ve věku dvaceti let. Od té doby můžou jít k volbám, je jim povolena konzumace alkoholu a tabáku. Dívky si při této příležitosti obléknou furisode, je to speciální druh kimona pro nevdané ženy a vyznačuje se dlouhými rukávy. Muži zvolí pánskou verzi kimona.

Únor

Setsubun, je svátek, kterým kalendářní rok odděluje čtyři roční období. V tomto případě zimu a jaro. Většinou je stanoven na večer 3.2. nebo 4.2. záleží na roce. Součástí tohoto svátku je házení fazolí. Dřevěný kalíšek se naplní praženými fazolemi, které se rozhadzují po místnosti nebo otevřenými okny ven a u toho se volá „Oni wa soto, fuku wa uči“ (Démoni ven, štěstí dovnitř). Po tomto rituálu, všichni sní fazolí kolik jim je let. Věří se, že to dotyčnému přinese zdraví v následujícím roce.

Druhý týden v únoru se město Sapporo na severním ostrově Hokkaido stane dějištěm Sněhového festivalu. Při této příležitosti jsou ze sněhu stavěna

10 Japonsko během roku

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Sněhový festival, Sapporo

Zdroj: ©Yasufumi Nishi/©JNTO

nádherná umělecká díla, sochy. Sníh se shromažďuje v okolí a do dějiště je přemístěn nákladními vozy. Většinou je potřeba až pět tun sněhu. Festival se koná pravidelně od roku 1950, kdy středoškoláci vytvořily sochu ze sněhu a více než padesát tisíc lidí se na ní přišlo podívat. Na novodobou podobu festivalu ročně zavítá více jak dva miliony návštěvníků.

11. února, státní svátek, který uctívá vznik japonského císařství. Dle písemných pramenů tomu bylo v roce 660 př.n.l. a učinil tak první japonský císař Džammu.

Březen

Na 3. března připadá „Hina macuri“, Svátek panenek nebo také Den dívek. V tuto dobu se lidé modlí za zdraví a štěstí dívek, rodina s dcerou zakoupí panenky a vystaví je uvnitř domu. Věří se, že panenky mají moc odehnout zlé duchy. Většinou se postaví na sedmi stupňový podstavec, kde na vrcholu sedí císař s císařovnou a postupně níž je rozmištěn císařský dvůr. Rodiny s dívkami většinou začínají aranžovat panenky v půlce února a uklidí je hned, jak svátek skončí.

Hina macuri

Zdroj: ©JNTO

S úklidem panenek by se nemělo otálet, nebo rodině může hrozit, že se jejich dívka pozdě vdá.

20. nebo 21. března je den jarní rovnodennosti. V Japonsku je tento den státním svátkem. Tři dny před tímto datem a tři dny po něm, Japonci vzdávají hold svým předkům. Je to obdoba našich dušiček, avšak v Japonsku svátků, při kterých rodina chodí na hřbitov uctít památku svých blízkých je do roka víc.

Duben

V 1. dubna začíná japonský školní rok, nejbližší prázdniny budou studenty čekat 20. června, to začíná letní pauza, do lavic znova usednou začátkem září. Většina lidí si myslí, že jaro je začátek nového života, a proto je tento začátek školního roku vhodnější, než je tomu v jiných zemích. Začátek dubna je rovněž důležitý pro obchodní společnosti a vládu, neboť finanční plánování se rovněž odvijí od tohoto data.

Začátkem dubna se rovněž konají uvítací ceremonie studentů. Každá škola,

Hanami

Zdroj: ©Yamanashi Tourism Organization/©JNTO

shromáždí studenty, rodiče a příbuzné v tělocvičně, kde se konají povzbuzující projevy od ředitelů, učitelů i studentů z vyšších ročníků. Pro studenty a rodinu je to velice důležitá událost.

Hanami, pozorování květů sakur. První rozkvetlé stromy vypučí na ostrově Kjúšú koncem března, a pak se růžová vlna zvolna posouvá na sever. Ve druhé kapitole této brožury máte možnost vidět časové rozpětí.

29. dubna, je označován jako den éry Showa (1926 -1989). Až do roku 1988 byl tento den rovněž slaven, jako narozeniny císaře Showa, po jeho smrti 1989 bylo rozhodnuto, že tento den zůstane státním svátkem na uctění jeho památky. Byl však přejmenován „Midori no hi“ (Den zelené) a přesunut na 4.5. Nový název svátku měl symbolizovat císařův pevný vztah s přírodou.

Květen

3. května je slaven den japonské ústavy, po zemi se koná mnoho ceremonií a vládní budovy se otevřou veřejnosti.

Koi nobori

Zdroj: ©JNTO

4. května, viz 29. dubna Midori no hi. Během tohoto dne se po celé zemi vysazují stromy a konají se aktivity, které lidi sblíží s přírodou.

5. května, Den dětí. Den dětí je zaveden v Japonsku od roku 1948, avšak v toto datum se zároveň slaví festival pro chlapce „Tango no Sekku“. Obdoba dívčího festivalu „Hina macuri“. Rodiny s chlapcem pověsí na stožár prapory ve tvaru kaprů „koi nobori“ a figurky slavných válečníků vystaví v domě. V dnešní době mnoho lidí žije v bytech, a tak se fábory s kapry zmenšily a existuje i vnitřní verze. Kapr byl vybrán, protože symbolizuje sílu a úspěch. Podle čínské legendy kapr plaval vytrvale proti proudu, až se změnil v draka.

Červen

Od začátku června do poloviny července Japonsko zužuje období dešťů, kterému se říká „cujū“. V toto období je velice vysoká teplota vzduch a jeho vlhkost, avšak obloha bývá zatažená. Je to asi nejméně příznivé období pro návštěvu Japonska.

Červenec

1. července začíná turistická sezóna na hoře Fudži. Tisíce nadšených turistů se v období do 31. srpna vydává zdolat vrchol této majestátní sopky. Přibližně pět set tisíc lidí se vydá na vrchol 3776 m vysoké hory.

7. července „Tanabata“ Svátek hvězd. Svátek přesně připadá na sedmý den sedmého měsíce lunárního kalendáře a tak se v některých oblastech Japonska tento svátek slaví později, aby byl blíže opravdovému datu. V tento den se dvě hvězdy Altair a Vega, kterým se v Japonsku říká Pasáček a Přadlena, k sobě na obloze přiblíží. Tanabata je původně čínským svátkem, do Japonska přišla již v osmém století, avšak mezi prostý lid se rozšířila až na počátku období Edo. Předtím to byla záležitost pouze v okruhu dvorské šlechty. Během této doby lidé píší svá přání na barevné papírky zvané „tanzaku“ a zavěšují je na bambusové větvíky, ty bývají umístěny před hlavním vchodem, ve školách a podobně. Původ svátku je založen na legendě O pasáčku a přadleně.

TANABATA

Tato legenda je odvozená z čínského příběhu, z tohoto důvodu má japonská verze několik podob. Byla různě upravená podle oblasti

zdroj <http://commons.wikimedia.org/wiki/Tanabata>

a regionálních zvyklostí. Příběh, se kterým se seznámíte v následujících řádcích, se vypráví dětem během svátku Tanabata.

Jednoho dne se pasáček vracel z práce na poli. Při cestě domů šel kolem rybníka a uviděl nejkrásnější šaty, které kdy v životě viděl. Byly jemné, jak ptačí peří. Vložil je do nůše a vydal se na cestu domů.

Náhle uslyšel něčí hlas: „Promiň, můžeš mi vrátit mé šaty z přírek? Žiji v nebi, přišla jsem se na Zem pouze osvěžit a bez nich se nemohu navrátit domů.“ Pasáček byl tak uchvácen dívčinou krásou, že zmaten, nevěděl co má odpovědět a řekli „O žádných šatech nevím.“

A tak bohyně musela zůstat s chlapcem na Zemi.

Její jméno bylo Tanabata. Po krátké době se do pasáčka zamilovala a vzali se. Muž chodil pracovat na pole a ona se starala o chod domácnosti. Jednoho dne, po několika letech Tanabata při úklidu objevila schované šaty z pírek. "Věděla jsem, že je celou dobou přede mnou schovával" řekla. Oblékla si šaty a okamžitě se stala bohyní, kterou kdysi bývala.

Toho dne, když se pasáček vracel domů, spatřil dívku, jak už pomalu stoupá k nebesům. Byl velice překvapen, když viděl, že Tanabata má na sobě schovávanou róbu. Předtím, než muži zmizela z dohledu, zavolala „Jestli mě miluješ, uplet tisíc sandálů a zakopej je pod bambusem, pak si můžeš být jistý, že se opět setkáme. Prosím udělej to, budu na tebe čekat.“ Tanabata mu postupně mizela z dohledu a stoupa výš a výš, až se navrátila domů do nebes.

Muž byl velice smutný, ale přesně věděl co má dělat. A tak následující den, ihned začal plést sandály. Pletl den a noc a když byl poslední pár hotov, zakopal je pod bambusem.

Bambus okamžitě začal růst a stoupal výš a výš. Pasáček začal šplhat po stromu a už byl tak vysoko, že se téměř dotýkal nebes. Byl však příliš nedočkový a chtěl se s Tanabatou potkat tak moc, že při pletení sandálů upletl pouhých 999. A tak se bambus zastavil krůček před branou nebes.

zdroj <http://anhellica.deviantart.com/art/Tanabata-168011479>

Zavolal na Tanabatu, která mu okamžitě přiběhla naproti, šťastná, že ho vidí mu podala ruce a pomohla mu překonat poslední krůček k nebesům. Její otec byl rozzloben, že si vzala za manžela obyčejného člověka a dokonce mu pomohla do nebes. Dal pasáčkovi složitý úkol. Řekl mu: „Po tři dny a tři noci budeš hlídat mé melounové pole, nesmíš ujist jediný!“ Po dlouhé době bez vody a jídla už pasáček nevydržel a rozlomil si jeden meloun a chystal se ho sníst. V tu chvíli se z melounu začala valit voda, která se přeměnila v řeku, každý z milenců zůstal stát na jednom

10 Japonsko během roku

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

břehu řeky. Byli od sebe vzdáleni proudem vody a již neměli šanci se k sobě přiblížit. Dvě postavy dívající se na sebe přes řeku se stali hvězdam Altair a Vega. Otec jim dovolil se setkat jednou do roka. Sedmý den, sedmého měsíce se břehy řeky, která mezi nimi protéká, a které se říká Mléčná dráha, přiblíží a milenci se mohou opět po roce obejmout.

20. července Den oceánů, obyvatelé poděkují moři a pomodlí se za prosperitu Japonska jako ostrovního státu.

Srpen

6., 9., 15. srpna Japonsko slaví smutné výročí spojené s Druhou světovou válkou. 6. srpna byla na město Hiroshima svržena atomová bomba a o tři dny později potkal stejný osud i město Nagasaki. V tyto dny lidé po celém Japonsku vzpomínají a uctívají památku obětí. V Mírových parcích, jak v Hirošimě i Nagasaki se konají velké ceremonie, pokládají se květiny a modlí se za věčný mír. 15. srpna se vzpomíná na všechny oběti padlé ve válce.

Obon, tento svátek je pohyblivý většinou vychází na polovinu měsíce srpna nejčastěji 13. až 17. srpna. Společně s Novým rokem, patří tato událost mezi nejdůležitější v kalendářním roce. Některé firmy dokonce dají svým zaměstnancům volno. Během této doby je celé Japonsko na nohou, všichni se přesouvají zpět do svého rodného místa. Během Obonu, který je buddhistický svátek, se duše předků navrací na zem, do svých domovů, aby se opět setkaly se svými milovanými. Rodiny navštěvují, čistí hroby a připravují domácí buddhistické oltáře. Večer se v chrámech, veřejných prostorech koná událost zvaná Bon odori.

Bon odori

zdroj: Eliška Vondrová

Zúčastnění se semknou do kruhu a za zvuku bubnů a hudebníků tančí tance. Je to magická podívaná, ženy jsou oblečeny do pestrobarevných jukat, a všichni se rytmicky pohybují v rytmu hudby.

Od konce července během celého srpna se po celé zemi konají „Hanabi taikai“ festivaly ohňostrojů, po zemi se jich ročně odehraje kolem pěti tisíc, z toho dvě stě padesát patří mezi velké. Kolem padesáti se jich koná pouze v Tokiu. Ohňostroje dorazily do Japonska v šestnáctém století a od té doby si získaly nevidanou oblibu. Účastnit se některého z těchto festivalů je nevidaným zážitkem. Představení trvá více než hodinu, ohňostroje někdy bývají sponzorovány velkými spo-

Hanabi

Zdroj: ©Hiroshima Prefecture/©JNTO

lečnostmi a tak vždy před novým představením je Vám sděleno, jaké že firmě vděčíte za tuto krásnou podívanou. Samotná exhibice je úžasná podívaná, ale opět, jako tomu v Japonsku bývá budete uchvácieni spoustou dalších věcí kolem. Ženy a muži oblečení v krásných jukatach, stánky s občerstvením to vše dokresluje nezapomenutelnou atmosféru.

Září

3. září, Den úcty ke stáří.

23. a 24. září den podzimní rovnodennosti.

Říjen

Druhé pondělí v měsíci „Taiku no hi“ (Den tělovýchovy), státní svátek, který je památkou na Olympijské hry v Tokiu 1964.

V tento den se koná mnoho sportovních akcí jak pro školáky tak i pro širokou veřejnost.

Během října se koná mnoho významných místních festivalů. Mezi známé patří Takajama macuri, dožínkové slavnosti s průvodem alegorických vozů. Nebo Nagoja macuri, kdy můžeme pozorovat průvody převlečené za významné historické postavy.

Listopad

3. listopadu, Den kultury. Kolem tohoto dne se koná mnoha zajímavých výstav a akcí spojených s ukázkou a propagací různých druhů umění. V císařském paláci se předávají vyznamenání z oblasti kultury.

Stejně jako na jaře jsou Japonci nadšeni z kvetoucích sakur, tak na podzim se stejně oblibě těší „kójó“ podzimní listí.

10 Japonsko během roku

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Festival ohňostrojů

zdroj: Eliška Vondrová

Ve zprávách o počasí se můžeme dozvědět, kde je listí nejvíce červené a kde si máme ještě chvilku počkat. Zájezdy vyjíždějí do hor, ve městech se konají festivaly a Japonci, jako každý rok, opěvují krásu podzimního listí.

15. listopadu „Šičigosan“ slavnost sedmi-pěti-tříletých dětí. Rodiče s dětmi tohoto věku přicházejí do svatyní, kde rodiče poděkují za jejich zdraví a pomodlí se za další požehnání. Děti jsou oblečeny do kimon. Po návštěvě se dětem koupí sladkosti, které symbolizují dlouhověkost.

23. listopadu, Den díku za práci.

Prosinec

Polovina prosince je vhodný čas na poslání „Nengadžo“, novoročního přání. Japonci tuto tradici striktně dodržují a správně by přání mělo dorazit na Nový

rok 1. ledna. Aby japonské pošty tento nápor zvládly, je stanoven datum, kdy by se mělo psaní na poštu odevzdat.

23. prosince, císařovy narozeniny.

24. prosince, ačkoliv v nákupních centrech a městech nás na každém kroku provází vánoční dekorace, Japonci Vánoce neslaví. Vánoce jsou křesťanský svátek, a proto pro Japonce mnoho neznamená. Až v posledních letech pod vlivem Ameriky a Evropy se vyskytují tendenze dávat si dárky, zdobit stromečky, ale tato praxe není úplně běžná. 24. prosince se sejdou kamarádi, páry a jdou na večeři do restaurace, rodiče někdy 25. prosince ráno dají dětem dárky. Pro starší generace toto datum ale nic neznamená.

31. prosince „Omisoka“ je označení posledního večera před Novým rokem, nejdůležitějším japonským svátkem. Bě-

JNTO

Šíčigosa

Zdroj: ©JNTO

Nový rok	1. ledna
Den dospělosti	2. pondělí v lednu
Den založení státu	11. února
Den jarní rovnodennosti	21. března
Den zeleně	29. dubna
Den ústavy	3. května
Den dětí	5. května
Den oceánu	20. července
Den úcty ke stáří	3. pondělí v září
Den podzimní rovnodennosti	23. září
Den tělovýchovy	2. pondělí v říjnu
Den kultury	2. listopad
Den díku za práci	23. listopadu
Císařovy narozeniny	23. prosince

hem tohoto dne mnoho rodin uklízí svá obydlí. Večer si dávají pohankové nudle a věří, že jejich život bude tak dlouhý, jako tyto natažené nudle.

Státní svátky, pokud státní svátek připadne na neděli, den volna se přesouvá na pondělí.

Zápis roků, měsíců a dnů

Japonský kalendář

Gregoriánský kalendář se v Japonsku používá v kombinaci s japonským systém

zvaným Gengo. Ten počítá roky dle éry vládnoucího císaře. Rok, který nastoupí císař na trůn je prvním rokem éry, další rok éry začíná 1. ledna. Éra trvá tak dlouho, dokud císař vládne.

Tabulka pro převod gregoriánského kalendáře na gengo, zobrazen převod pouze pro dvě éry.

Éru Šówa (1926 – 1989) v příkladu uvedeno od roku 1971 ten je 46 rokem éry Šówa.

Éra Heisei od roku 1989

Rovněž mnohdy uslyšíme Japonce říkat, že se narodil v roce tygra, nebo se Vás bude ptát jaké jste zvíře. V tom přípa-

rok	rok éry Sówa	rok	rok éry Heisei	rok	rok éry Heisei
1971	46	1989	1	2007	19
1972	47	1990	2	2008	20
1973	48	1991	3	2009	21
1974	49	1992	4	2010	22
1975	50	1993	5	2011	23
1976	51	1994	6	2012	24
1977	52	1995	7	2013	25
1978	53	1996	8	2014	26
1979	54	1997	9		
1980	55	1998	10		
1981	56	1999	11		
1982	57	2000	12		
1983	58	2001	13		
1984	59	2002	14		
1985	60	2003	15		
1986	61	2004	16		
1987	62	2005	17		
1988	63	2006	18		

dě Vás nechce urazit ani si z vás nedělá legraci. Vše odkazuje na čínský zvířecí kalendář. Zvěrokruh je používán v čínské astrologii, a samozřejmě s příchodem buddhismu, a přejímání prvků čínské kultury, Japonci ho rovněž přijali za svůj. Každý rok je ve znamení jednoho zvířete, a tak si snadno můžete zjistit, v jakém roce jste se narodili.

Zápis měsíců a dnů

Měsíce

Zápis měsíců je v japonštině pravidelnou záležitostí, pořadí měsíce je vyjádřeno řadovou číslovkou a za číslo se přidá pří-

pona –gacu月, což znamená měsíc.

Dny v měsíci

Bohužel vyjadřování dnů v měsíci není zdaleka tak pravidelnou záležitostí jako názvy měsíců. Při lepší znalosti jazyka je možné vyzpovídat určitou systematičnost.

Dny v týdnu

Japonci mají stejný, jako my v Evropě, sedmidenní týden. Názvy dnů jsou odvozeny od zemských elementů, Slunce a Měsíce.

Dvanáct zvířat japonského zvěrokruhu

Zvíře	Japonský název	Roman-dži	Rol Vašeho narození
krysa	ネズミ	Nezumi	2008, 1996, 1984, 1972, 1960, 1948, 1936, 1924,
bůvol	うし	Uši	2009, 1997, 1985, 1973, 1961, 1949, 1937, 1925,
tygr	トラ	Tora	2010, 1998, 1986, 1974, 1962, 1950, 1938, 1926,
zajíc	うさぎ	Usagi	2011, 1999, 1987, 1975, 1963, 1951, 1939, 1927,
drak	たつ	Tacu	2012, 2000, 1988, 1976, 1964, 1952, 1940, 1928,
had	へび	Hebi	2013, 2001, 1989, 1977, 1965, 1953, 1941, 1929,
kůň	うま	Uma	2014, 2002, 1990, 1978, 1966, 1954, 1942, 1930,
ovce	ひつじ	Hicudži	2015, 2003, 1991, 1979, 1967, 1955, 1943, 1931,
opice	さる	Saru	2016, 2004, 1992, 1980, 1968, 1956, 1944, 1932,
kouhout	とり	Tori	2017, 2005, 1993, 1981, 1969, 1957, 1945, 1933, 1921,
pes	いぬ	Inu	2018, 2006, 1994, 1982, 1970, 1958, 1946, 1934, 1922,
kanec	いのしし	Inošiši	2019, 2007, 1995, 1983, 1971, 1959, 1947, 1935, 1923,

10 Japonsko během roku

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

一 1	二 2	三 3	四 4	五 5	六 6	七 7	八 8	九 9	十 10	十一 11	十二 12
ičí	ni	san	jon-ší	go	roku	nana-šíči	hačí	kjú	džú	džúičí	džúní

1	cuitačí	一日	16	džúrokuničí	十六日
2	fucuka	二日	17	džúšičiničí	十七日
3	mikka	三日	18	džúhačiničí	十八日
4	jokka	四日	19	džúkuničí	十九日
5	icuka	五日	20	hacuka	二十日
6	muika	六日	21	nidžúičiničí	二十一日
7	nanoka	七日	22	nidžúniničí	二十二日
8	jóka	八日	23	nidžúsanničí	二十三日
9	kokonoka	九日	24	nidžújokka	二十四日
10	tóka	十日	25	nidžúgoničí	二十五日
11	džúičiničí	十一日	26	nidžúrokuničí	二十六日
12	džúniničí	十二日	27	nidžúšičiničí	二十七日
13	džúsanničí	十三日	28	nidžúhačiničí	二十八日
14	džújokka	十四日	29	nidžukuničí	二十九日
15	džúgoničí	十五日	30	sandžúničí	三十日
			31	sandžúičiničí	三十一日

月曜日	gecujóbi	Měsíc 月	Pondělí
火曜日	kajóbi	Oheň 火	Úterý
水曜日	suijóbi	Voda 水	Středa
木曜日	mokujóbi	Dřevo 木	Čtvrttek
金曜日	kinjóbi	Kov/zlato 金	Pátek
土曜日	dojóbi	Země 土	Sobota
日曜日	ničijóbi	Slunce 日	Neděle

Počátky japonského umění ve světě

Japonské umění se dostalo do světa až v polovině devatenáctého století. Do té doby si své poklady ukrývalo pouze na ostrovech, země byla izolovaná a nestála o kontakt s cizinci. Po zrušení národní separace Evropu zaplavilo množství exotických výrobků z Japonska. Sběratelé nadšeně kupovali vše, co mělo se Zemí vycházejícího slunce společného. Od bezcenných cetek a kuriozit, po vzácná a vážená umělecká díla. Mezi populární rekvizity patřily dřevořezby „ukijoe“, ukijoe samurajské meče, lakované předměty a zajímavosti z bambusu. Dokonce Van Gogh se nechal inspirovat japonským uměním a jeho obraz La courtisane, je toho důkazem. Postupně vznikala ucelenější představa o japonském umění, o jeho propracovanosti a reálných odrazech každodenního života.

UKIJOE

Obrázky prchavého světa, jak se rovněž ukijoe nazývají, byly nejvý-

Loď u Ušibory

autor: Katsušika Hokusai

znamnější výtvarnou formou období Edo (1600 - 1868). Byly to barevné

Gejša

autor: Hirošige

dřevoryty, které ztvárněovaly každodenní výjevy života. Oblíbeným námětem těchto obrázků byly rovněž krásné ženy a herci kabuki.

Dnes za určitým dílem stojí pouze jediné jméno autora, ale ve skutečnosti to byla kolektivní práce mnoha lidí. Umělec, jež vytvořil kresbu, rytce, který nalepoval obrazy na dřevěné desky a dával rytbě potřebnou podobu a samozřejmě tiskaře. Díky technice zhotovení výsledného díla, tisku, bylo možné tato díla šířit ve velkém.

Mezi zástupce a nejznámější autory této doby patří Kacušika Hokusai, ten se specializoval především na

11 Japonské umění

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

autor: Kuniyoshi Utagawa

ztvárnění krajiny. Mezi jeho celosvětově proslulá díla patří obraz Velká vlna u Kanagawy, ze série obrazů 36 pohledů na Fuji. V této sérii je vždy hlavním tématem hora Fuji, v různém ročním období. Loď u Ušibory,

Hirošige, byl dalším významným autorem, který svým uměním opěvoval krásné Gejši.

Utagawa Kunijoši, ztvárněval mimo jiné nadpřirozené postavy, duchy a tajemno. I tato strašidelná téma byla oblíbená.

Patrný vliv měly zajisté sousední země Čína s Koreou a dvě hlavní japonská náboženství buddhismus a šintoismus. Rysy, které jsou zřejmé v jakékoli umělecké tvorbě jsou láska a obdiv k přírodě, umělecká propracovanost a preciznost, zaměření na nejmenší detail, ale také jednoduchost a pokora. V běžném životě se smysl pro esteticko projeví při aranžování květin nebo servírování pokrmů.

Tradiční umění a řemesla

La courtisane

autor: Van Gogh

Kaligrafie, rovněž známá jako „šodó“ neboli cesta písma. Přišla do Japonska spolu s čínským písmem. Základní kaligrafie je součástí školní docházky a je základní dovedností vzdělaného člověka. V kaligrafii se používá štětec, tuš, tušový kámen s nádobkou na vodu. Kaligrafické styly se po staletí vyvíjely a neustále vyvíjí.

Keramika, nejstarší artefakty pocházejí z doby kolem deseti tisíc let před naším letopočtem. V tu dobu na ostrovech žili lovci a sběrači kultury Džómon. Hlavní dekorační technikou této doby bylo otiskování provázku do nádoby. Od této

praktiky se rovněž vyvinul název pro tuto kulturu, slovo Džómon označuje šňůrkový vzor. V jednotlivých regionech se rozvinulo mnoho stylů a technik. Keramické nádoby hrály odjakživa ústřední roli v čajových obřadech a kuchyni.

Tkaniny a textilní průmysl. Japonsko vyniká složitými technikami barvení látek, tkaní a ručním zdobením. Jako i v jiných oborech se mnohým inspirovali od svých sousedů Číny, Koreji a v tomto případě i Indie. Mezi nejznámější a cizinci nejvíce obdivovaný produkt japonského textilního průmyslu je kimono.

KIMONO 着物

Zaměstnankyně lázeňského hotelu

zdvoj: Olga Soukupová

Název pro tento tradiční japonský oděv je složeninou slovesa 着る kiru, oblékat a 物 mono, věc, předmět. Z názvu slova „věc k nošení“ je patrné, že dříve do této kategorie spadaly všechny typy oděvů, až později se začal používat pro tento společenský šat. Kimono se nosí při slavnostních a společenských příle-

Dívka v kimono

zdvoj: Olga Soukupová

žitostech. Jeho střih a velikost se zhotovuje podle klasického střihu, nikoliv na míru. Později se na těle zahne, utáhne a podkasá podle potřeby. Levá strana oděvu vždy překrývá pravou, opačně je tomu pouze v případě oblekání nebožtíka.

Kimona se tradičně vyrábějí z jednoho kusu látky ručně tkané. Rovněž šití i dekorace je manuální záležitosť. Za látku nejvhodnější pro výrobu kimona je považováno hedvábí. V dnešní době máme na výběr z jiných a levnějších variant jako je umělé hedvábí, polyester a umělá vlákna. Podle vzoru na kimono se dá poznat jak moc formální oděv je nebo roční

11 Japonské umění

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Představení umělců v Jokohamě

zdroj: Olga Soukupová

období v jakém je nošeno.
Kimona jsou velice drahou záležitostí, cena za komplet s kimonom, spodní částí, obi, tabi, obuví a doplňky se může vyplňhat až k dvou set

Starší ženy nosí střídmější barvy

zdroj: Olga Soukupová

tisícům korun. Samozřejmě existují i levnější varianty jako jsou kimona z druhé ruky, již recyklovaná kimona (přešitá ze starého, nebo v něm byly použity části z jiného kimona), nebo šaty z levnějších materiálů.

Doplňky kimona

zdroj: <https://www.facebook.com/japan.community>

Podle materiálu a vzoru se dá rozpoznat formálnost kimona. Svobodné ženy, které si obléknou kimono, například při příležitosti dovršení plnoletosti, mají většinou stříh s dlouhými rukávy. Ty spadají do délky jednoho metru. Tento druh míívá barevný vzor po celém povr-

chu a nazývá se Furisode. Starší ženy nosí kimona prostšího zdobení a tlumenějších barev. Obléknout si kimono je velice složitou záležitostí a většina novodobých Japonek to sama nedokáže. Tradiční oděv může mít až dvanáct vrstev, a tak je zapotřebí proškoleného odborníka, aby pomohl. Licencovaný oblékači kimon pracují v Japonsku v salónech a jezdí i k zákazníkům domů.

Mužská kimona jsou na rozdíl od ženských mnohem prostší, mají tlumenější barvy a jednodušší střih.

Stýly ženských kimon

Kurotomesode

(黒留袖) černé kimono se vzorem pouze pod úrovní pasu. Kurotomesode je nejformálnější kimono pro vdané ženy. Často je nosí matky nevěsty a ženicha na svatbách. Kurotomesode mají většinou pět rodo-vých znaků kamon vytištěných na rukávech, hrudi a zádech kimona.

Kurotomesode

Furisode

Irotomesode

Furisode

(振袖) furisode doslova znamená vlající rukávy - rukávy furisode jsou obvykle dlouhé 100 - 106 cm. Furisode je nejformálnější kimono pro svobodné ženy, s barevným vzorem po celém povrchu roucha. Obvykle se nosí při svátku dospělosti (seidžin šiki), promoci, nebo je nosí svobodné příbuzné nevěsty a ženicha při svatební hostině.

Irotomesode

(色留袖) jednobarevné kimono se vzorem pouze pod úrovní pasu. Irotomesode je o něco méně formální než kurotomesode. Nosí je vdané

11 Japonské umění

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

ženy, často blízké příbuzné nevěsty a ženicha na svatbě. Irotomesode může mít tři až pět kamon.

Hómongi

(訪問着) doslovně znamená oblečení na návštěvy. Je charakteristické vzorem, který přechází přes ramena, lemy a rukávy. Hómongi má o něco vyšší postavení než jeho blízký příbuzný Cukesage. Hómongi mohou nosit svobodné i vdané ženy, často je nosí přítelkyně nevěsty s ženicha na svatbě, nebo na recepcích. Může být nošeno i při formálních večírcích.

Hómongi

Cukesage

(付け下げ) má jednodušší vzor, který pokrývá menší plochu - většinou pod úrovní pasu - než formálnější Hómongi. Mohou je nosit i vdané ženy.

Cukesage

Iromudži

(色無地) jednobarevné kimono, které mohou nosit svobodné i vdané ženy. Nejčastěji se nosí při čajových obřadech. Barvené hedvábí může mít vzor (rinzu, podobné žakardu), ale nemá žádné barevně odlišné vzorování.

Iromudži

Komon

(小紋) „jemný vzor“. Jsou to kimona s jemným pravidelným vzorem na celém rouchu. Tento styl kimona je neformální, kombinuje se nejčastěji s neformálním obi neboli nagoja obi. Používá se na běžné „vycházkové“ nošení a mohou ho nosit svobodné i vdané ženy.

Učikake

Učikake je velmi formální kimono, které nosí jen nevěsty, nebo taneč-

nice či herci při uměleckých vystoupeních. Učikake je obvykle bohatě zdobené a nosí se přes vlastní kimono a obi jako plášt. Proto se přes ně obi nikdy neváže. Mělo by se táhnout po zemi, proto je jeho spodní lem zatížený vycpáním. Učikake nevěsty může být buď úplně bílé, nebo naopak velmi barevné - častá základní barva je červená.

Susohiki

Susohiki nejčastěji nosí gejši nebo tanečnice při vystoupeních tradičního japonského tanca. Oproti normálnímu kimono je poměrně dlouhé, protože by se mělo vléct po podlaze. Susohiki doslova znamená „vléct spodní lem“. Běžné kimono pro ženu je dlouhé přibližně 1,5 – 1,6 m, susohiki může měřit až 2 m. Gejši a maiko proto nosí při chůzi venku sukni přizvednutou, čímž také mohou ukázat své krásné „spodničky“ nagadžuban.

zdroj styly ženských kimon: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kimono>

Neformální letní kimono, které se nosí při příležitosti letních festivalů se nazývá Jukata. Ta je finančně dostupná, velice pohodlná a jednoduchá na oblekání. Proto také patří mezi oblíbené suvenýry turistů přijíždějících do Japonska. Jukata se rovněž obleká při návštěvách lázní „onsen“. Každé letovisko Vás vybaví jukatou s vlastním vzorem, je běžné, že i v hotelových pokojích obdržíte jednoduchou hotelovou jukatu.

Kimono má mnoho součástí vrstev, obecně platí čím více vrstev tím formálnější událost. Mezi nejdůležitější

Komon

Učikake

Susohiki

zdroj: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Kimono>

součást kimona patří neodmyslitelně pás obi, který někdy bývá stejně drahý jako samotné kimono. Obi nosí muži i ženy. Následuje mnoha dalších stužek na upevnění obi, jako například obidžime. Žena má ve vlasech upevněny „kamikazari“ ozdoby do vlasů. Na nohách nosí „tabi“, ponozky s odděleným palcem a nаконечник „zori“. To jsou sandále, podobné žabkám, většinou vyrobeny z látky a dřeva.

Součásti kimona a nezbytné doplňky

Dramatická tvorba

V Japonsku existují čtyři hlavní formy divadla (nó, kjógen, kabuki, bunraku). Nó, má původ v šintoistických obřadech, je to strohá, avšak působivá forma vystoupení. Na jevišti se zpravidla vyskytují dvě maskované postavy a jejich pomalé taneční pohyby jsou doprovázeny hudebou.

Kjógen, vyvinuly je z komických meziher divadlo Nó, bývaly zařazeny, aby odlehčily atmosféru. Frašky kjógen se zaměřují na lidské slabosti, které jsou předváděny úsměvnou formou. Masky se používají málodky a kostými jsou většinou prostší.

Kabuki, má oproti dvoum předchozím formám, velkolepou a barevnou scénu. Herci jsou krásně a náročně nalíčeni a na jevišti jsou propracované kulisy, které často zahrnují speciální efekty. V tomto divadelním žánru vystupují pouze muži a dokonce i ženské role jsou obsazovány muži.

Bunraku, je loutkové divadlo. Loutky mají dřevěné, precizně vyřezávané hlavy a na sobě složité kostýmy, dosahují výšky až 1,2 m. Hlavní loutkař mluví všechny postavy a je oblečen v tradičním kimono, kdežto jeho pomocníci jsou oblečeni v černém a pohybují loutkami.

Hudba

Japonský hudební průmysl je velice pestrý. Japonské hudební uskupení nejsou v cizině moc známá, ale doma se těší nebývalé popularitě. Moderní populární hudba je plná pěveckých idolů, dívčích a chlapeckých skupin. V textech se často objevují anglické refrény, které sice v hudbě pěkně zní, ale jinak nedávají moc smysl a navíc vše dokresluje silně japonská výslovnost. Takže pro cizince tyto hudební kousky můžou občas vypadat spíš komicky. Největší popularitě se momentálně těší dívčí kapela AKB48. Je to skupina čtyřiceti osmi náctiletých a dvacetiletých dívek, které vystupují v uniformě oblečené a jejich písni mají jednoduché, líbivé a lehce zapamatovatelné texty.

Pro hudební znalce pravděpodobně zajímavější tvorba je inspirovaná domácími hudebními tradicemi, například hudebou hlubokého jihu, Okinawa a souostroví Rjúkjú. Zajímavý je rovněž japonský jazz. Oblíbeným japonským žánrem jsou rovněž „Enka“ označovány jako písni japonské duše. Texty jsou inspirovány steskem po domově, ztracenou láskou či jiném žalu, který je třeba utopit v saké a slzách. Při návštěvě Japonska se Ence vyhnete jen stěží, podmanivé melancholické tóny zní z barů a restaurací.

Starší generace má ráda klasickou hudebu, mnoho japonských turistů mířících do Čech sem jede s cílem zajít si na kon-

cert klasické hudby, nebo si plánují pobyt v době Pražského jara.

V zemi vycházejícího slunce si samozřejmě každý najde to, co bude lahodit jeho uchu. Při puštění rádia pravděpodobně uslyšíte střední proud, který nenadchne ani neurazí, ale při podrobnějším pátrání se dají objevit i výborné kapely různých žánrů. A rozhodně jim nechybí originalita a vtip.

Literatura

Nejstarší literární památky se dostávaly na ostrovy spolu s šířením buddhismu z Číny a Indie. Počátky samostatné japonské literatury se připadají na osmé století, kdy byly napsány kroniky Kodžiki, Nihon šoki a básnická sbírka Manjósú.

Milníkem japonské literatury je období Heian, osmé až dvanácté století. To je považováno za kulturní rozkvět a zlatý věk japonské literatury. U císařského dvora vzniká mnoho textů a rozvíjí se žánry jako monogatari (vyprávění). Velký podíl na určování směru literatury měly dvorní dámy. Což je ve světě nezvyklý úkaz. Mezi nejslavnější patří příběh, který ztvárnila žena Murasaki Šikibu, Příběh prince Gendžiho (源氏物語, Gendži monogatari). Tento příběh idealizovaného dvorského milovníka Gendžiho se zajímavým filosofským a estetickým poselstvím bývá často označován jako první světový román vůbec. Román byl vydán i v českém jazyce. (nakladatelství Paseka, překlad Karel Fiala).

Japonským nejvýznamnějším básníkem je Macuo Bašó (1644 – 1694). Je rovněž zakladatelem básnické tvorby haiku. Haiku je básnický útvar s přírodní tematikou, který je tvořen trojverším s počty slabik 5–7–5. Zde je příklad z často citovaného hajku Žába:

古池や (furuike ya)
蛙飛び込む (kawazu tobikomu)
水の音 (mizu no oto)

volný překlad zní :

Do starého rybníka,
skočila žába.
Žbluňk!

Prvním Japoncem, který získal Nobelovu cenu za literaturu byl Jasunari Kawabata (1899 – 1972). Za jeho stěžejní díla se považuje Izu no Odoriko (1925, 伊豆の踊子, Tanečnice z Izu). Příběh, který je zasazen do malebného prostředí poloostrova Izu, o milostném vzplanutí studenta k mladičké tanečnice ze skupiny potulných herců. Kritiky nejlépe hodnocená kniha bývá Jukiguni (1948, 雪國, Sněhová země). Jedná se o příběh provinčních gejš a tokijského bohéma ve středním věku. Vše je zasazeno do lázeňského rezortu v prefektuře Niigata.

Nejzajímavějším a ve světě nejuznávanějším japonským autorem současnosti je Haruki Murakami (12. ledna 1949 Kjóto). V roce 2006 získal cenu France Kafka, kterou si slavnostně převzal v Praze. Inspiraci nachází v hudbě, mnoho jeho děl nese názvy slavných písni, a běhání. Každoročně běží maratón a dokonce dokončil i ultramaraton, běh na 100 km.

Jeho knihy byly přeloženy do zhruba třiceti jazyků. Do češtiny bylo zatím přeloženo deset děl tohoto autora. Mnohé z Murakamihoto románů se odehrávají v hlavním městě Tokiu. Zde si také roku 1974 otevřel se svou ženou jazzový bar, kde rovněž čerpal náměty pro své knihy. Mezi jeho nejznámější tvorbu patří knihy jako je Norské dřevo, Kafka na pobřeží, Na jih od hranic, na západ od slunce, Afterdark. Norské dřevo se dočkalo i filmového zpracování.

Gejša

Gejša při čajovém obřadu

zdroj: http://www.japancoolture.com/mosaic/full_search

Je-li řeč o japonském umění nesmíme zapomenout na povolání, které má slovo umění přímo v názvu. Gejša 芸者, kdy znak 芸 zahrnuje vše co se týká umění, dovedností a schopností. 者 je slovo pro osobu nebo chceme-li přípona „istka“.

Stejně jako hora Fuji, Šinkansen nebo suší se každému při zmínce o Japonsku vybabí Gejša. Ne každý si ale k tomuto termínu případě správnou definici a mnoho lidí v západním světě má mylnou představu o tom, co povolání Gejš obnáší.

V první řadě, Gejši nejsou prostitutky. Jsou to profesionální společnice, vysoce vyškolené profesionálky v oborech tradiční japonské hudby, tance a čajového obřadu. Jejich kvalifikace zahrnuje znalost literatury, poezie, tradiční stolní hry a hlavně umění konverzace. Jsou pohotové, vtipné a základem každé umělkyně je dokonalé ovládání etikety.

Náplní jejich práce je bavit hosta ve stanovené době. Může to být například v rámci obchodního jednání nebo večír-

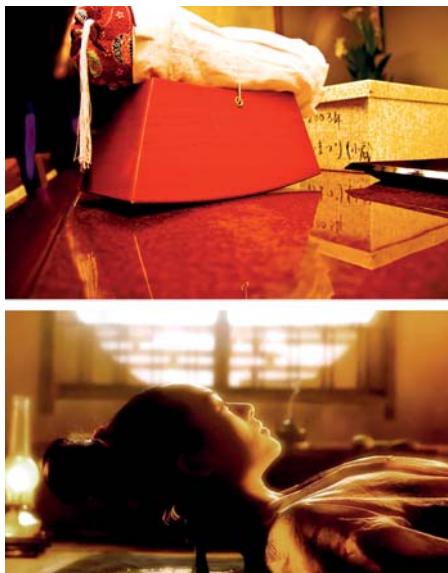

Náročný make-up Gejš

zdroj: http://www.japancoolture.com/mosaic/full_search

ku. Pozve-li hostitel na večírek Gejšu, rozhodně tím udělá nezapomenutelný dojem. Takováto pozvánka totiž přijde na velkou sumu peněz. Večer v této luxusní společnosti vyjde až na sta tisíce korun.

Dříve v neblahých dobách minulých se dívky dostaly k tomuto povolání i nedobrovolně. Dnes je tomu samozřejmě jinak. Učednice tradičně zahajují svůj trénink ve věku šesti let a šesti měsíců. To je v případě, že dívka je určitým způsobem již v kontaktu s tímto záhadným světem květů a vrb, jak se poeticky svět Gejš nazývá. Budě se narodila Gejše nebo je z prostředí některých souvisejících řemesel, jako například výroba kimón. Učednice z „civilního světa“ přicházejí v pozdějším věku, čtrnácti nebo patnácti let. Rodiny dívek z venkovního světa většinou nesouhlasí s rozhodnutím jejich dcery. Není to kariéra, kterou by pro ní vybrali. Stát se Gejšou, znamená přetřhat veškerá pouta se svou biologickou rodinou. Mladá žena se stane součástí nové rodiny. Okija, ve které bude žít a pro kterou bude pracovat, bude její nový domov. Dívky, které přijdou z ven-

Speciání polštář pro udržení účesu

zdroj: http://www.japancoolture.com/mosaic/full_search

kovního světa, mohou utrpět kulturní šok. Jsou to sice Japonky, ale moderní. V okija se zastavil svět. Ženy jsou neustále oblečeny v tradičních oděvech a vládne zde tvrdá disciplína, přísná etiketa a hlavně hierarchie, která se musí dodržovat. Mladší ženy slouží svým starším a zkušenějším sestrám. Okija je nezbytnou součástí života květů a vrb. Pokrývá veškeré náklady na ubytování, stavu, vzdělání, oblékání. Za dívou se od útlého věku táhne vysoký dluh, který musí co nejdříve začít splácet. To může trvat i desítky let. Až po tom, co splatila vše, se může osamostatnit a třeba i opustit Okija.

K tomu než dívka bude prohlášena za plnohodnotnou Gejšu je třeba zdolat několik stupňů vzdělávání. Dívka je nejdříve učednice „Minari“. Znamená to, že dívka

si musí najít starší sestru, která jí bude nápomocná ve studiu a zasvětí ji do života, jejího nového světa. Minari následuje svojí sestru na bankety, večírky a pozoruje ji při práci. Po tomto úvodním stupni se z ní stává „Maiko“ Gejša učednice. V tomto období rovněž začíná její profesní trénink a vzdělání. Této mety dívky většinou dosáhnou kolem šestnácti let. Po letech studia se z nich konečně mohou stát opravdové umělkyně, tomu většinou bývá ve věku dvaceti let. Při obřadu, který se nazývá „erikae“ se z Maiko stane Gejša.

Kinematografie

Filmový průmysl této země je o dost proslulejší než jeho hudební protějšek. Země má věhlasné a uznávané režiséry. Pestrou tvorbou různých žánrů. Animovaná tvorba se těší nebývalé popularitě a dlouhé tradici. V následujících řádkách si představíme nejproslulejší tvůrce, díla a žánry japonského filmu.

Akira Kurosawa

zdroj: http://www.japancoolture.com/en/akira_kurosawa_a_57-year_long_career_in_cinema

V padesátých letech na sebe upozornil jeden z nejvěhlasnějších japonských režisérů Akira Kurosava.

11 Japonské umění

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Rašomon

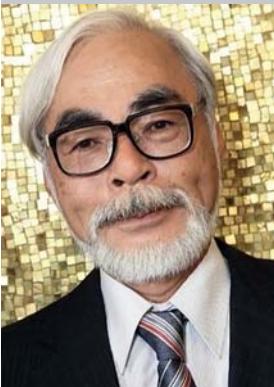
zdroj: http://www.japancoolture.com/en/akira_kurosawa_a_57-year_long_career_in_cinema

Byl to snímek Rašomon, kterým si získal mezinárodní uznání. Předlohou pro Hollywoodský film Sedm statečných se stal snímek Sedm samurajů. Ten pojednával o skupině róninů, samurajové bez pána, kteří se rozhodli pomoci osadě zužované bandity. Následovaly další filmy jako Krvavý trůn, Jodžimbó nebo Ran. Ve stejném období byly na vzestupu jednoduché filmy, mířené na širokou diváckou základnu. A tak se zrodila ikona japonského filmu Godzila, své doby to byl film s nejdražším rozpočtem.

Začátkem dvacátého století se zrodil fenomén s názvem anime a do kin se začaly dostávat první animované celovečerní filmy. Významný milník nastal v roce 1985, kdy vzniklo studio Ghibli.

Na počátku zrodu až do roku 2013, kdy oznámil odchod do důchodu, stál Miyazaki Hajao. Ten patří mezi celosvětově nejuznávanější mistry v tomto žánru.

MIJAZAKI HAJAO

Miyazaki H

zdroj: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hayao_Miyazaki.jpg

Narodil se 5. ledna 1941 v Tokiu. V roce 1985 spolu s Isao Takahatou založili animátorské filmové studio Ghibli. V Japonsku je přezdíváno japonské Disney a co se týče popularity v domácí zemi se studiem Walta Disneyho rozhodně nedá zahanbit. Doposud studio vydalo osmnáct celovečerních filmů, mezi nejznámější můžeme zařadit:

Můj soused Totoro (1988), Tonari no Totoro je nostalgický příběh o dvou dívenkách, které se s otcem přestěhovaly na venkov. Matka je nemocná a tráví čas v nemocnici a otec má mnoho práce. Dívence samy objevují okolí a v blízkém lese narazí na hodného lesního démona Totoru a jeho kamarády. Totoro se stal ústřední postavou studia Ghibli.

zdroj <http://beaverhausenx.tumblr.com/post/45188281977/studio-ghibli-movie-posters-posters-from-all-over>

Princezna Mononoke (1997), Mononoke Hime je dramatický přeběh zasazen do středověkého Japonska, kde vše válka mezi rozrůstající se civilizací a přírodou v čele s jejími bohy. Snímek nese ekologické poslání.

Cesta do fantazie (2001), Sen to Čihiro no kamikakuši je Oceněný animovaný film. Desetiletá dívčenka Čihiro se s rodiči stěhuje, na cestě zabloudí až dorazí k tunelu, který spojuje lidský svět s magickým. Na druhé straně tunelu na ní

čekají kouzelné lázně, duchové, čarodějnici a jiné záhadné postavy. Příběh poukazuje na lidské hříchy, když rodiče Čihiro byli proměněni v prasata proto, že neovládli svou chamevnost a snědli jídlo určené božským hostům lázní. Čihiro začne v lázních pracovat a snaží se najít způsob, jak své rodiče zachránit.

Ponyo z útesu nad mořem (2008), Gake no ue no Ponyo, kouzelná povídka, která pojednává o pětiletém chlapci Sosuke. Ten jednoho dne najde rybku v láhvích, později se však ukáže, že rybka je dcera mořského kouzelníka. Její jméno je Ponyo, využije kouzel svého otce a promění se v dívku. Otec chce samozřejmě dostat dívku zpět pod hladinu, ale ta se vzhlédlá v životě na zemi. Tak se Ponyo a Sosuke musí potýkat s různými nástrahami, aby dosáhli svého cíle.

Zvedá se vítr, Kaze tačinu (2013) je posledním snímkem od věhlasného autora. Je to pohled na život Džira Horikošiho a jeho snu stavět bojová letadla.

Japonsko a jeho kultura je zajímavým tématem i pro zahraniční štaby, a tak se můžeme setkat s mnoha filmy s japonskou tématikou. Nutno podotknout, že u lidí se zájmem o tuto zemi a její kulturu mohou filmy občas vyvolat rozporuplné reakce a ne vždy se setkají s pochopením. Mezi nejznámějšími můžeme jmenovat Babel, film pod taktovkou mexického režiséra, který výtečně vystíhl ducha dnešního Japonska. Kill Bill 1, kdy režisér Quentin Tarantino vzdává hold samurajským příběhům a bojovému umění. Poslední samuraj, trochu

11 Japonské umění

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

kýčovitý snímek o veteránovi z americké občanské války (Tom Cris), který přišel do Japonska učit technikám západního boje, ale postupně začíná podléhat samurajským ctnostem. Ztracenou v překlalu, je komorní drama, které si vysloužilo uznání kritiků. Gejša, příběh dívky, která byla odvezena od rodičů, aby se v Kyótu stala Gejšou. Na své cestě musí bojovat s nepřízní rivalem i osudu, aby nakonec našla to, po čem touží nejvíce. Wolverine, nejslavnější hrdina z akční ságy X-men, se v tomto dobrodružství podívá do současného Japonska. 47 róninů, příběh samurajů, jejichž pán byl lžtí zabít, a tak se z nich stanou samurajové bez pána - róninové. Snaží se překonat a obelstít silného nepřítele, aby mohli svého pána pomstít. V hlavní roli Keanu Reeves.

Popkultura

Kawaii manikúra

zdroj: <http://tokyofashion.com/>

Co to vlastně je popkultura? Populární kultura, je zábava určená široké mase obyvatelstva. Je to soubor myšlenek, pochledů na svět, postojů a jiných fenoménů které jsou v dnešní době považovány za nejvýraznější části hlavního proudu ur-

Kumamon

zdroj: <http://commons.wikimedia.org/wiki/Categorie:Kumamon>

čité kultury. Může do ní spadat hudba, filmy, televizní pořady, videohry, móda a způsob oblékání, ale i specifický způsob komunikace (verbální i neverbální).

Japonská popkultura je velice extravagantní, v mnohem překvapivá a především má příznivce po celém světě. Pojďme se seznámit s nejvýznamnějšími fenomény.

Kawaii, znamená roztomilý, rozkošný. V Japonsku uslyšíte děti a především mladé ženy, jak vše komentují tímto výrazem. A především chtejí aby ony sami byli kawaii. Podřizují tomu módu, účes a ně-

Ukázka z mangy Inuyaše

zdroj: manga Inuyaše ISBN4-09-126810-2

kdy i chování. Musíme však říci, že čeho je moc, toho je příliš a když se to někdy přežene, můžeme výraz lehce zaměnit s „kowal“, což znamená strašidelný. Ženy se oblékají do růžové barvy, u mobilních telefonech mají na přívěsku připevněné plyšové hračky a co se týče mašliček a stužek, tak těmi taky rozhodně nešetří. Dekorace nehtů mladých Japonek se občas podobá uměleckému dílu.

Samozřejmě japonský trh na tento styl zareagoval velice rychle, a tak o „roztomilé“ obchody není nouze. S kulmem Kawaii rovněž souvisí popularita maskotů. Mnoho organizací, skupin, prefektur a měst má svého maskota. Většinou plyšové zvíře s lidskými vlastnostmi, které je možné spatřit ve všech velikos-

tech. Jako živou převlečenou postavu, plyšové hračky, obrázky na dárkových předmětech a dokonce i jako logo televizní nebo rádiové stanice. Každý rok se dokonce koná soutěž všech Japonských maskotů. Momentálním šampiónem je Kumamon z prefektury Kumamoto.

Manga je japonský komiks, který nesmírně populární, nečtou ji pouze děti, ale i dospělí, má široké spektrum žánrů. Až čtyřicet procent veškerých tištěných publikací v zemi pokrývají tyto komiksy. Charakteristické znaky jsou postavy s výraznýma očima, propracovanými účesy a většinou malým nosem. Vše je většinou tištěno jednou barvou a čtení textu je zprava doleva. Při úspěchu paříkové verze mangy často dochází k te-

11 Japonské umění

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

leviznímu zpracování na seriály anime nebo samozřejmě i naopak. Příkladem je populární anime i manga Inujaša. Stát se manga autorem je snem mnoha mladých lidí.

Anime

je označení pro animované filmy. Celovečerní animované filmy a studiu Ghibli bylo již zmíněno v části o japonské kinematografii. Nyní se budeme věnovat anime seriálům. Jako jejich podklad většinou slouží časopisy manga, a tak i seriály jsou kreslené v tomto stylu. Stejně jako tomu bylo u komiksů, je zde mnoho žánrových podkategorií, které však nejsou ostře ohraničené. V Čechách širší veřejnost zná například Pokemony, Nauru nebo One Piece.

Móda

Centrum japonské módy je Tokio, zde se v některých částech města jako je Harajuku nebo Šibuja scházejí přívrženci různých módních skupin. Právě zde vzniklo mnoho alternativních módních stylů. Příznivci určité skupiny nebo klanu se označují slovem „kei“ a jejich styl oblékání je dost vyhraněný. Nutno podotknout, že být přívržencem určitého „kei“ nekončí pouze u oblékání, ale prolíná se celým životním stylem jedinců. Těchto skupin je opravdu mnoho a neustále se vyvíjejí. Zde je malý přehled těch nejbláznivějších stylů.

Lolita kei

má dokonce několik podstylů jako je gothicá lolita, sladká lolita nebo klasická lolita. Je to pravděpodobně nejrozšířenější styl a každý si v něm může nalézt, co mu vyhovuje. Oblečení je inspirováno viktoriánskou dobou a rokokem. Nezbytnou součástí je spodnička a mašle.

Sladká lolita

zdroj:<http://tokyofashion.com/>

Lolita kei

zdroj:<http://tokyofashion.com/>

Gyaru

zdroj: <http://tokyofashion.com/>

Gyaru

je hlavně styl života. Ženy, které se hlásí k této skupině pohrdají tradičními japonskými hodnotami a nesouhlasí s postavením ženy ve společnosti. Jsou emancipované a zhlédly se v západní kultuře. Hlavními rysy jsou opálená kůže, odbarvené vlasy, výrazný make-up, výstřední oblečení a nikým a ničím nevázaný životní styl.

Cosplay

dalo by se přeložit jako kostýmová hra. Lidé se oblékají za své oblíbené hrdiny mangy, anime nebo počítačových her. V tomto případě je nezbytnou součástí přizpůsobit chování, mluvy a gestikulace napodobovanému charakteru.

Decora

je nejbarevnější a nejkyčovitější z japonských stylů. Charakteristickým znakem jsou ozdoby, sponky, náramky, příčesky nebo plyšáci. Tento styl oblékání je také velice populární, splňuje podmínky pro „Kawaii“ a dotyčný se nemusí moc lámat hlavu s tím, jestli mu patřičné doplňky ladí. Hlavně jich musí mít mnoho.

Cosplay

zdroj: <http://commons.wikimedia.org/wiki/Cosplay>

Decora

zdroj: <http://tokyofashion.com/>

11 Japonské umění

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Vokaloid

Název poukazuje na přístroj, který slouží jako hlasový syntetizátor. Program vytvořený firmou Yamaha nám dovoluje si na počítači vytvořit vlastní hudební produkci pouhým zadáním melodie a slov, pro zpěv se používá modifikace lidského hlasu. To je samozřejmě velice zajímavé, ale do podvědomí širší veřejnosti a cinců se dostaly postavičky, které byly přiřazeny k této umělé vytvořenému hlasům a písni.

Fenoménem dnešní doby se stala Hatsune Miku, virtuální popová hvězda. Na japonskou hudební scénu vtrhla v roce 2009. Měří 160 cm a svým vzhledem připomíná šestnáctiletou školačku, která jako by si odskočila z nějakého seriálu anime, během koncertů vystupuje jako dokonale naprogramovaný 3D hologram.

Hatsune Miku, socha

zdroj: facebook(Hatsune Miku)

gram. Hlas jí zapůjčila japonská herečka Saki Fujita a počítačový program japonské firmy Yamaha jí vytvořily vlastní.

Ačkoliv to není zpěvačka z masa a kostí vyprodává koncerty a její singly dobývají přední příčky hitparád. Dokonce vyrazila i na turné za hranice Japonska, do Singapuru.

Postava Hatsune Miku je nesmírně populární, byla již zařazena na televizní obrazovky do animovaného seriálu, najdeme ji v počítačových hrách a samozřejmě nepřeberné množství figurek a postav s její podobiznou.

A jaké jsou její největší výhody? Nezpívá falešně, nezapomíná text, neplete si taneční kroky a ani netropí skandály. Je totiž bezchybně naprogramovaná.

Hatsune Miku, animace

zdroj: facebook(Hatsune Miku)

V následující kapitole se podíváme na Japonsko z jiného úhlu. Hrami, úkoly a střípky z kuriózní japonské kultury se pokusíme poznat a pochopit trochu více z této země.

Origami

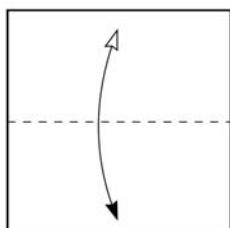
Je zábava pro malé i velké, která se dá doslova přeložit jako „skládání papíru“. Tato zábava má počátky již v devátém století. Od devatenáctého století se stává uznávaným uměním a nadšenci

z celého světa se scházejí v origami klubech, pořádají výstavy, provozují mnoho internetových stránek a vydávají knihy. Pojďme si zkusit složit jednoduché origami, můžou Vám sloužit jako záložka do knihy, dárek nebo dekorace a třeba Vás tato zábava zaujmě. Následujícími návody jsme se, s laskavým svolením autora Františka Grebeníčka, inspirovali na českých internetových stránkách www.origami.cz.

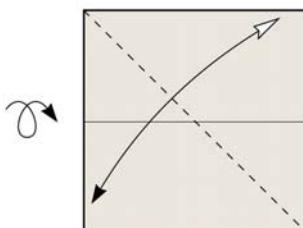
S pomocí následujících diagramů si můžete zkusit některé zajímavé origami.

Základ na vodní bombu

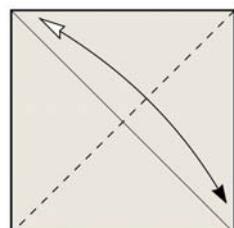
Nakreslil František Grebeníček (2000)
www.origami.cz

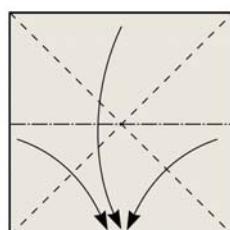
1) Vytvoříme hrany.

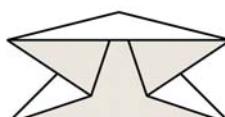
2)

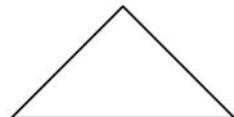
3)

4) Složíme podle vytvořených hran.

5)

6) Toto je základ vodní bomby.

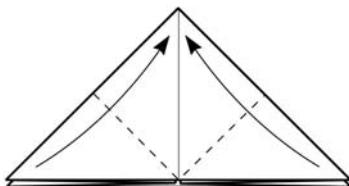
12 Poznáváme hrou

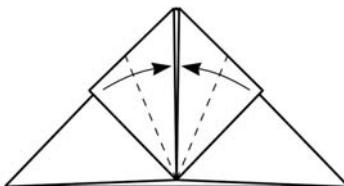
JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Skákající žába (tradiční)

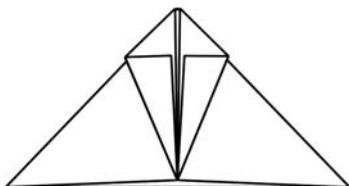
Nakreslil František Grebeníček (2000)
www.origami.cz

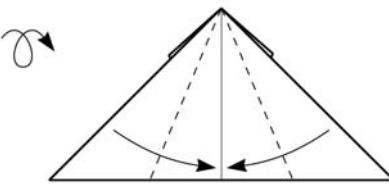
1) Začínáme ze základu na vodní bombu (waterbomb base).

2)

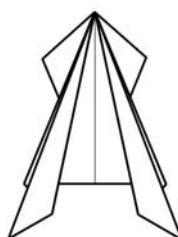
3)

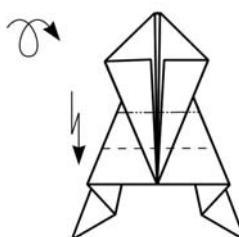
4)

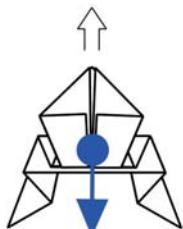
5)

6)

7) Harmonikový sklad - nepříliš ostré hrany.

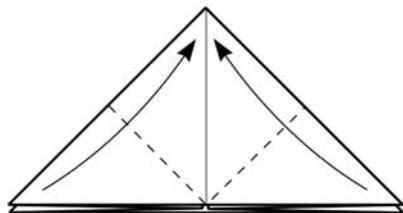

8) Přimáčknout prstem
v místě modrého
puntíku a potáhnout ve
směru modré šipky.
Žabka skočí dopředu.

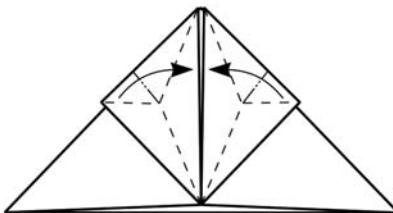

Nafukovací čertík (tradiční)

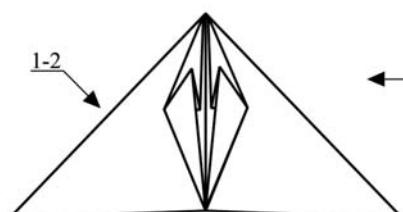
Nakreslil František Grebeníček (2000)
www.origami.cz

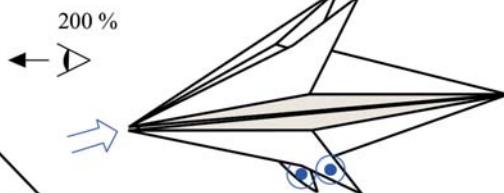
1) Začínáme ze základu na vodní bombu (waterbomb base).

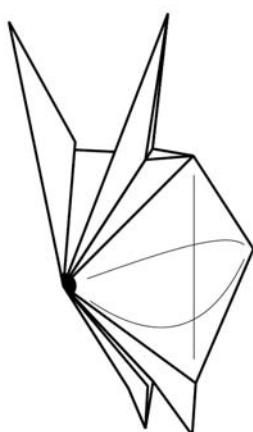
2) Králičí uši.

3) Zopakovat kroky 1 a 2 vzadu.

4) Uchopit za cípy dole (modré puntíky) a opatrně nafouknout.
Nahoře vylezou rohy.

5) Nafouknutý čertík,
jak vypadá ze zadu.

12 Poznáváme hrou

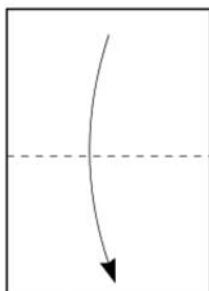

JAPONŠTINA

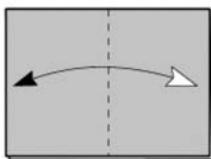
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Lodička (tradiční)

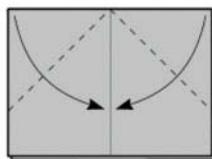
Nakreslil František Grebeníček (1999)

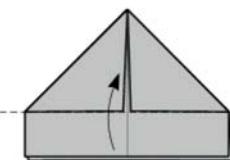
(1) Začínáme z obdélníka (např. A4).
Přeložíme napůl.

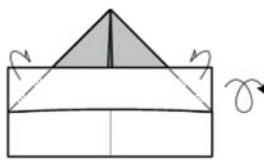
(2) Znovu napůl a rozložíme.

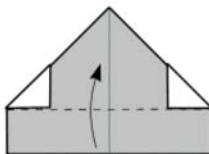
(3) Přeložíme ke středu.

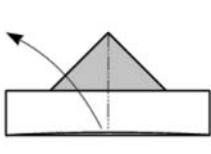
(4) Přesahující proužek přehneme nahoru.

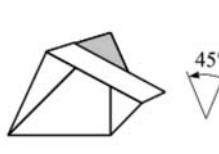
(5) Rohy zahneme dozadu. Obrátíme.

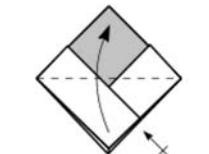
(6) Proužek přehneme nahoru.

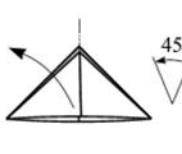
(7) Rozevřeme.

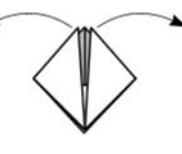
(8) Postup rozevírání.
Otočíme o 45° doleva.

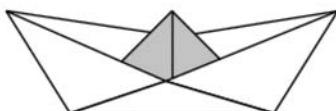
(9) Trojúhelník přehneme nahoru a zopakujeme vzadu.

(10) Rozevřeme a otočíme stejně jako v krocích 7 a 8.

(11) Uchopíme horní cípy a roztahneme.

(12) Hotová lodička.

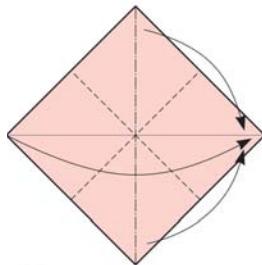

Tradiční japonský jeřáb

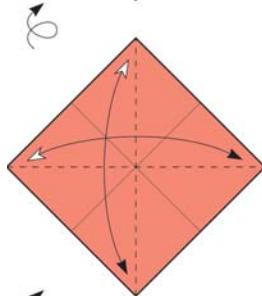
Nakreslil: František Grebeníček, 2005

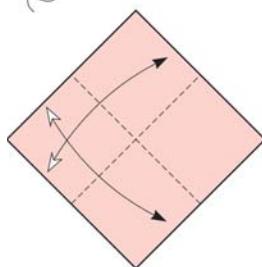
www.origami.cz

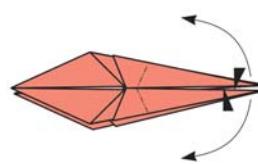
(1) Přeložit a rozložit podle naznačených hran - vytvoříme hrany. Otočíme skládanku.

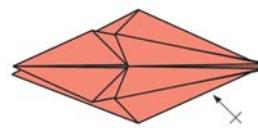
(2) Vytvoříme hrany. Otočíme skládanku.

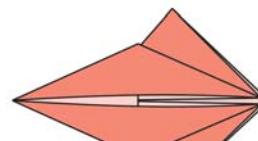
(3) Složíme všechny rohy k sobě.

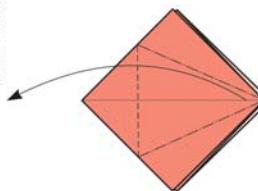
(4) Složený čtverec.

(6) Rozevřeme nahoru.

(7) Zopakujeme vzdadu.

(8) Přehneme ke středu

(9) Zopakujeme vzdadu

(10) Vložíme prst dovnitř a prolomíme krk a ocas.

(11) Prolomíme hlavu dolu a rozevřeme křídla

Jeřáb je v Japonsku symbolem dlouhého života, a patří mezi nejoblibenější skládanky. Lidé si často desítky i stožky skladaných jeřábů navlékají na dlouhé šňůry a zavěsují v bytě pro štěstí. Zhotovování šňůr s tisicemi papírových jeřábů také stále oblibenou záhavou nemocných, kteří věří, že tak přispívají ke svému uzdravení. Zvlášť daje množství působí se také origami v památnících oběti atomového bombardování v Hirošimě a Nagasakí. Jeřáb se stal mezinárodním symbolem míru poté, co lidí na celém světě oslovili zivotní přívěšek japonského děvčátku Sadako Sosaku. Sadako byla dva roky, když dopadla atomová bomba na Hirošimu. Ve svých ledenáčích letěl onemocněla leukemii - nemoci z ozáření. Pustila do téhož skládání jeřábů a věřila, že se uzdraví. V roce 1958 byl v Hirošimě odhalen pomník dětským obětem války, který znázorňuje děvčátko držící v nuce nedokončeného papírového jeřába.

12 Poznáváme hrou

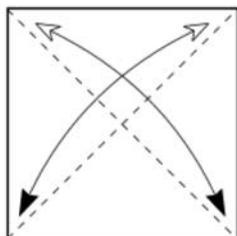

JAPONŠTINA

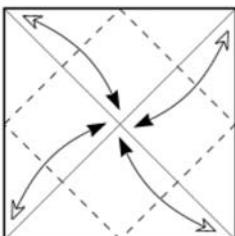
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Větrník (základ koníka)

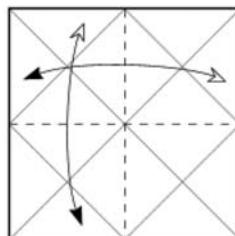
Nakreslil František Grebeniček (1998)

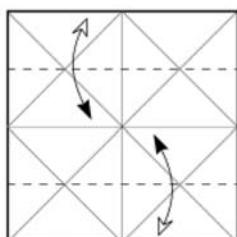
1) Vytvoříme diagonální hrany. Otočíme.

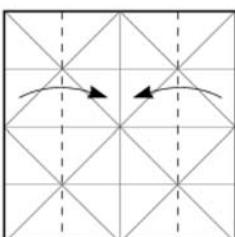
2) Rohy složíme ke středu a rozložíme.
Otočíme.

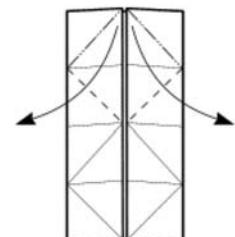
3) Přeložíme napůl a rozložíme.

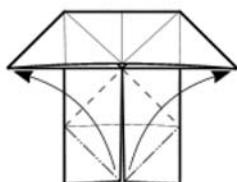
4) Přeložíme ke středu a rozložíme.

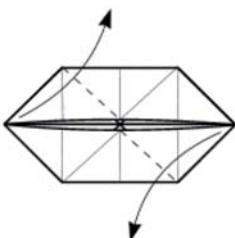
5) Přeložíme ke středu.

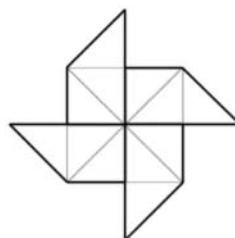
6) Rozevřeme.

7) Zopakujeme na spodní straně.

8) Tak tomuhle budeme říkat ZÁKLAD NA KONÍKA.
Přehneme-li cípy naznačeným způsobem...

9) ... dostaneme VĚTRNÍK.

Japonský zvěrokruh

S japonským zvěrokruhem jsme se již seznámili v části Japonsko během roku. Nyní se však seznámíme s příběhem, který tento kalendář provází a rovněž si

zjistíme, v roce jakého zvířete jsme se narodili a jaký je nám přisuzovaný charakter.

Dvanáct zvířat japonského zvěrokruhu

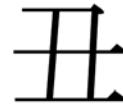
Zvíře	Japonský název	Roman dži	Rok Vašeho narození
krysa	ネズミ	Nezumi	2008, 1996, 1984, 1972, 1960, 1948, 1936, 1924,
bůvol	うし	Uši	2009, 1997, 1985, 1973, 1961, 1949, 1937, 1925,
tygr	トラ	Tora	2010, 1998, 1986, 1974, 1962, 1950, 1938, 1926,
zajíc	うさぎ	Usagi	2011, 1999, 1987, 1975, 1963, 1951, 1939, 1927,
drak	たつ	Tacu	2012, 2000, 1988, 1976, 1964, 1952, 1940, 1928,
had	へび	Hebi	2013, 2001, 1989, 1977, 1965, 1953, 1941, 1929,
kůň	うま	Uma	2014, 2002, 1990, 1978, 1966, 1954, 1942, 1930,
ovce	ひつじ	Hicudži	2015, 2003, 1991, 1979, 1967, 1955, 1943, 1931,
opice	さる	Saru	2016, 2004, 1992, 1980, 1968, 1956, 1944, 1932,
kouhout	とり	Tori	2017, 2005, 1993, 1981, 1969, 1957, 1945, 1933, 1921,
pes	いぬ	Inu	2018, 2006, 1994, 1982, 1970, 1958, 1946, 1934, 1922,
kanec	いのしし	Inošiši	2019, 2007, 1995, 1983, 1971, 1959, 1947, 1935, 1923,

12 Poznáváme hrou

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

zvíře	znak	s kým dobře vychází	charakteristika osobnosti
		drak opice	inteligentní přizpůsobivý pohotový okouzlující umělecky nadaný společenský
		had kohout	loajální spolehlivý duchaplný silný soudný odhodlaný
		kůň pes	nadšený odvážný ambiciozní sebevědomí vůdčí typ charismatický
		ovce divočák	spolehlivý rozhodný skromný diplomatický srdečný společenský opatrovatelský

drak

辰

krysa
opice

veselý
flexibilní
výstřední
duševně založený
vynálezný
charismatický

had

巳

kohout
bůvol

organizovaný
inteligentní
intuitivní
elegantní
rozhodný
pozorný

kůň

午

pes
tygr

přizpůsobivý
loajální
odvážný
ambiciozní
inteligentní
dobrodružný
silný

ovce

未

kanec
zajíc

vkusný
šíkovaný
vřelý
elegantní
okouzlující
předvídatý
citlivý
klidný

12 Poznáváme hrou

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

opice

申

drak
krysa

pohotový
okouzlující
přizpůsobivý
bystrý
univerzální
energický
chytrý

kohout

酉

had
buvol

čestný
energický
inteligentní
výrazný
přizpůsobivý
rozmanitý
sebevědomý

pes

戌

tygr
kůň

loajální
společenský
odvážný
svědomitý
pečlivý
klidný
plný života
chytrý
přizpůsobivý

divočák

亥

ovce
zajíc

počestný
dobročinný
odhodlaný
optimistický
srdečný
společenský

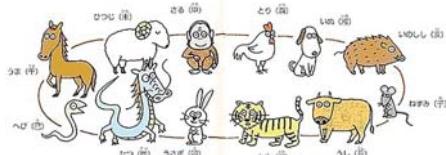
obrázky zdroj: <http://www.whats-your-sign.com/Chinese-zodiac-signs.html>

zdroj: Eliška Vondrová

K zvěrokruhu existuje mnoho lidových příběhů a vyprávění. Jeden z nich se zabývá tím, proč není rok kočky.

Proč není rok kočky?

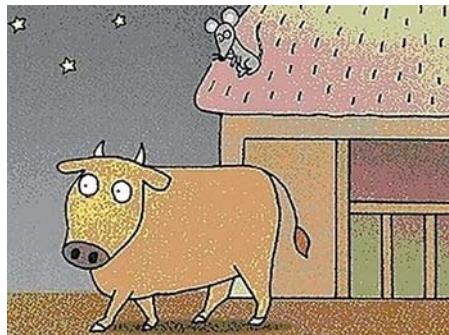
Jednou na přelomu roku si Bůh zavolal zvířata a řekl jim „Zítra nám začíná Nový rok 1.1., přijďte všichni ke mě domů. Kdo z vás dorazí jako první, po tom pojmenuji nadcházející rok, kdo dorazí jako druhý, pojmenuji po něm další rok, ale jenom do dvanácti. Raději si pospěšte, nemůžete dostat na všechny.“ Zvířátka napjatě poslouchala, až na kočku. Ta byla uprostřed hlubokého spánku.

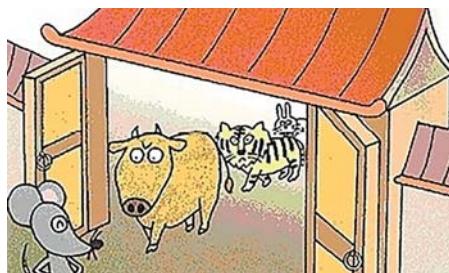
Bůh pověděl vše, co chtěl a odešel. Kočka se probudila a překvapená se ptá krysy „Můžeš mi prosím říct, o čem bůh mluvil?“ Krysa odpověděla „Bůh chce pojmenovat roky po dvanácti zvířátkách, máme všichni přijít k němu domů 2.1. Kdo bude nejrychlejší pojmenuje se

po něm první rok, po druhém druhý a tak dále, ale pozor, chce pojmenovat pouze dvanáct prvních let.“

31.12. večer se buvol vydal na cestu směrem k domu

Boha a říká si „Raději vyjdu dřív, abych nemusel pospíchat.“ V tom ho však slyšela krysa, která odpočívala na střeše, nečekala ani vteřinu a nasedla na buvola. 1.1. buvol dorazil před dům, brána byla otevřená a tak chtěl vejít, v tom okamžiku mu krysa seskočila z hřbetu a přes práh se přehoupla jako první, buvol byl až druhý. Následovala i ostatní zvířátka tygr, zajíc, drak, had, kůň, ovce, opice, kohout, pes a divočák. Bůh pojmenoval roky podle zvířátek, jak jím slíbil.

Dalšího dne 2.1. brzy ráno dorazila kočka. Okamžitě se ptala Boha, jestli dorazila jako první. „Bohužel kočko, nejsi první. Tento rok bude rokem krysy.“ odpověděl. „Hmm, být druhá taky není špatný.“ povzdechla si kočka. „Nejsi ani druhá ani třetí kočko. Všechna zvířátka přišla už včera, jenom ty jsi tu nebyla.“

12 Poznáváme hrou

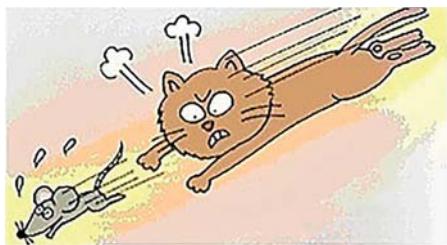
JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

zdroj: Eliška Vondrová

A proto není rok kočky, od té doby jsou krysy a kočky nepřátelé.

Zdroj obrázků: レベル別日本語多読ライブラリー (Japanese Graded Readers): Level 1

Kandži nás baví!

Znaky kandži 漢字 se vyvinuly z čínských znaků, které se v zemi rozšířily spolu s buddhistickým učením. Znaky se vyvíjely z piktoigramů (obrázků, které znak mohly připomínat), spojováním více již vzniklých znaků, náhodně nebo přetvořením již vzniklého písma.

Přesný počet znaků, které se v jazyce používají se dá obtížně stanovit, avšak

Jak vznikly znaky

zdroj : Kazuko Karasawa, Nihongo Challenge N4-5 Kanji, ISBN978-4-87217-757-2

existuje sada tak zvaných džójó kandži, kterých je 1945 a jsou studijní náplní základních a nižších středních škol. Tyto znaky by měl ovládat každý Japonec, aby si mohl přečíst noviny a oficiální tiskoviny.

Při studiu znaků, má mnoho studentů potíže se čtením daného znaku, to bohužel není jenom jedno. Čtení znaků je závislé na tom, zda-li se vyskytuje samostatně ve větě, pak se čte způsobem japonským, a nebo ve složenině s jinými znaky, pak na něj připadá čínské čtení (sinojaponské). Samozřejmě existují výjimky a možností čtení je rovněž několik.

V následující tabulce se můžeme podívat na znaky, kterými se většinou při studiu japonštiny začíná. Můžete si rovněž vyzkoušet znak napsat. Ale pozor, tahy při psaní mají svá pravidla, začínáme nejdříve čarami zleva doprava a poté seshora dolů. Je to z historických důvodů, dříve se psalo štětcem a tuží, a tak by si mohl dotyčný text rozmažat. Rovněž určitá pravidla napomáhají k zapamatování znaků.

Jak jsme si vysvětlili, znaky se inspirovaly v obrázcích, zkuste poznat, jaký znak patří k jakému obrázku a říct jeho význam?

znak	piktogram	japonské čtení čínské čtení	český význam	rozpis tahů
山		jama san	hora	丨 山 山
川		kawa sen	řeka	丨 川 川
田		ta den	rýžové pole	丨 田 田 田
日		hi/ bi niči/džicu	slunce den	丨 日 日 日
月		cuki gecu/ gacu	měsíc	丨 月 月 月
nácvik				

12 Poznáváme hrou

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

znak	piktogram	japonské čtení čínské čtení	český význam	rozpis tahů
火		hi ka	oheň	火 火 少 火
nácvik				
水		mizu sui	voda	水 水 水 水 水
nácvik				
木		ki moku	strom	木 木 木 木 木
nácvik				
金		kane kin	zlato penize	金 金 金 金 金
nácvik				
土		cučí do	půda	土 土 土 土 土
nácvik				

Zdroj ilustrací: Kazuko Karasawa, Nihongo Challenge N4-5 Kanji, ISBN978-4-87217-757-2

Pokuste se přiřadit obrázek ke znaku a najděte jeho význam.

馬 a	竹 b	手 c
羽 d	舟 e	雨 f
A- kůň	B- křídla	C- loď
D- bambus	E- déšť	F- ruka

zdroj ilustrací: <http://www.hare-ya.jp/kanji/fuyu.html>

výsledky: 1-e-C, 2-a-A, 3-c-F, 4-f-E, 5-b-D, 6-d-B

Onomatopoie

Co to vlastně jsou onomatopoie? A proč se jimi zabýváme? Onomatopoie neboť zvukomálba, slova, která foneticky napodobují zvuky. V češtině například: kap kap, bum, haf haf atd. V japonštině mají tyto slova o mnoho větší využití než v českém nebo anglickém jazyce. Používají se jak v rodinném a přátelském kruhu, tak i ve formálním jazyce. Velice důležité jsou v populárních komiksech „manga“, kde tvoří velkou část dialogů. Používáním těchto slov je projev přirozenější a uhlazenější. My se seznámíme pro zajímavost s několika případy. Nej-

prve je uvedena akce, která zvuk vyvolá a pak příslušné onomatopoie.

exploze - don, blýskat se - pika pika, tlukot srdce - doki doki, silný déšť - zá zá, být naštvaný - ira ira, usmívat se - niko niko

Možná se budete divit, ale zvířata po celém světě nedělají stejné zvuky, japonský pes štěká jinak než český a japonské bučení zní také jinak. Samozřejmě máme na mysli pouze slovní zápis. Pojdeme se podívat a pobavit se tím, jak různé kultury vyjadřují zvířecí zvuky odlišně.

Onomatopoie

zdroj: <http://www.puzzle.com/articles/onomatopoeia-words.html>

Zvířecí zvuky

Pojďme porovnat zvuky zvířat. Který Vám připadá nejvíce odlišný od českých zvířat? Rovněž si taky můžete vyzkoušet práci s abecedou katakana. V tabulce ve sloupečku přepis katakanou, jsou

slova přeházená a neodpovídají svému zápisu latinkou. Pomocí tabulky s abecedou katakana zkuste rozluštit a seřadit slova ve správném pořadí.

Například písmeno a) ガー ガー má přepis gá gá a tak ho přiřadíme číslici 8.

název zvířete česky	název zvířete japonsky	zvuk zápis latinkou	přepis katakanou	přepis katakanou
kočka	neko	njáo, nján	a ガー ガー	1
kuře	hina	pjo pjo	b キキー	2
kráva	uši	mó	c コケコッコ	3
vrána	karasu	ká ká	d チュー チュー	4
pes	inu	wan wan	e コン	5
liška	kizune	kon	f ワン ワン	6
žába	kaeru	gero gero, geko geko	g ヒヒーン	7
kachna	ahiru	gá gá	h ニヤーオ, ニヤーン	8a
slepice	niwatori	kokkokko	ch モー	9
kůň	uma	hihín	i ゲロ ゲロ, ゲコ ゲコ	10
opice	saru	kikí	j ピヨ ピヨ	11
myš	nezumi	čú čú	k カー カー	12
ovce	hicuji	mei mei	l チュン チュン	13
vrabec	suzume	čun čun	m メイ メイ	14

1h, 2j, 3ch, 4k, 5 f, 6e, 7i, 8a, 9c, 10g, 11b, 12d, 13m, 14l

12 Poznáváme hrou

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Katakana

Při přepisu znaménka 一, prodloužíme poslední písmeno, například „ガー ガー“ „gá gá“.

	A	I	U	E	O
-	a ア	i イ	u ウ	e エ	o オ
K	ka カ	ki キ	ku ク	ke ケ	ko コ
S	sa サ	ši シ	su ス	se セ	so ソ
T	ta タ	či チ	cu ツ	te テ	to ト
N	na ナ	ni ニ	nu ヌ	ne ネ	no ノ
H	ha ハ	hi ヒ	fu フ	he ヘ	ho ホ
M	ma マ	mi ミ	mu ム	me メ	mo モ
J	ja ャ		ju ュ		jo ョ
R	ra ラ	ri リ	ru ル	re レ	ro ロ
W	wa ワ				wo ヲ
N	n ン				

	A	I	U	E	O
G	ga ガ	gi ギ	gu グ	ge ゲ	go ゴ
Z	za ザ	dži ジ	zu ズ	ze ゼ	zo ゾ
D	da ダ	dži ヂ	zu ヅ	de デ	do ド
P	pa パ	pi ピ	pu プ	pe ペ	po ポ
B	ba バ	bi ビ	bu ブ	be ベ	bo ボ

kya キヤ	kyu キュ	kyo キョ
ša シヤ	šu シュ	šo ショ
ča チヤ	ču チュ	čo チョ
nja ニヤ	nju ニュ	njo ニョ
hja ヒヤ	hju ヒュ	hjo ヒョ
mja ミヤ	mju ミュ	mjo ミョ
rja リヤ	rju リュ	rjo リョ
gja ギヤ	gju ギュ	gjo ギョ
dža ジヤ	džu ジュ	džo ジョ
bja ビヤ	bju ビュ	bjo ビョ
pja ピヤ	pju ピュ	pjo ピョ

Cestujeme po Japonsku?

K číslům na mapě (1-10) přiřaďte správný název (A-I), popis (a-i), fotografií (I-X).

Například číslo 2 na mapě odpovídá umístění pro Tokio, tak vybereme z na-

bídky písmeno C, dále popis vystihující toto město je písmeno malé a, nakonec fotografie, která nám pasuje k zadání a to je římská číslice XIII. Výsledek je tedy zapsán ve tvaru 2-C-a-XIII. Uhodnete zbylých devět míst a přiřaďte jí správné popisy a fotografie?

Mapa s čísly

zdroj http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Map_of_Japan.svg?uselang=cs

12 Poznáváme hrou

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

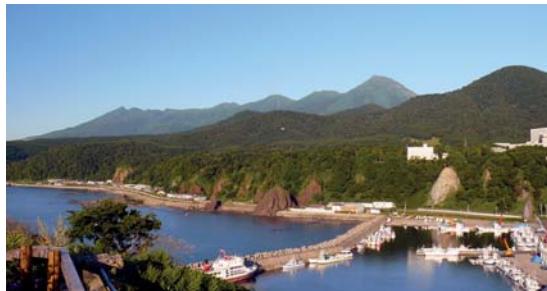
Název města:

- A) Sapporo
- B) Širetoko
- C) Tokio
- D) Kjóto
- E) Nagasaki
- F) Osaka
- G) Hirošima
- H) Fuji
- CH) Nagano
- I) Tokušima

Popis:

- a) Hlavní město Japonska leží na ostrově Honšú. Má 12,6 milionů obyvatel. Od hlavního města České republiky, Prahy, je vzdáleno 9069 km. Porovnáme-li zeměpisnou šířku, toto město leží ve stejné úrovni jako Atény. Leží na březích řeky Sumida a vzniklo z rybářské vesnice zvané Edo v roce 1590.
- b) Tento nejzápadnější národní park leží na nejsevernejším a druhém největším ostrově Japonska. Je to 65 km dlouhý poloostrov vybíhající do Ochotského moře. Je zde velká populace medvěda hnědého. Mořský život je zde velice pestrý, v létě zde můžeme pozorovat malé druhy velryb a delfínů.
- c) V tomto městě na ostrově Šikoku probíhají největší oslavy svátku Obon. Součástí tohoto festivalu jsou tance Awa odori, kterými se vítají duchové předků, kteří se na zem navrátí v průběhu tohoto svátku. Tento sváteční tanec se nazývá tanec bláznů, v refrénu se totiž zpívá „jsi blázen, ať tanču-ješ nebo ne, tak pojď tančit“.

- d) Toto město na hlavním japonském ostrově, bylo založeno v roce 794 pod názvem Heiankjó. Až do roku 1868 bylo toto místo hlavním městem Japonska, později se vláda přesunula

I
zdroj: Eliška Vondrová

II
zdroj: Eliška Vondrová

III
zdroj: Eliška Vondrová

do města Edo, dnešního Tokia. Je to jedno z mála míst, kde ještě můžeme spatřit, když máme velké štěstí, zástupkyně nejzáhadnějšího řemesla Gejši.

- e) Posvátná hora Japonců měří 3776 m, leží na rozhraní prefektur Yamanaši a Šizuoka. Každoročně na ní vystoupí sta tisíc nadšených cestovatelů. A také se říká „**Blázen**, kdo nikdy nevyšplhal na **horu**..... Ještě větší **blázen**, kdo tam leze podruhé“. Zdolání této hory se rovná téměř národní povinnosti.
- f) Toto město leží v centrální části ostrova Honšú. 1998 toto město hostilo zimní olympijské hry, ty byly významné pro Českou republiku vítězstvím hokejistů. Významnou turistickou atrakcí je buddhistický chrám ze sedmého století Zenkódži.
- g) Toto třetí největší japonské město má 2,7 milionů obyvatel. Je to významné průmyslové centrum země. Město je často spojováno se zločineckými gangu a japonskou mafíí „jakuza“. Rovněž je vyhlášenou lokalitou pro gurmány, město je proslulé jídly jako „okonomijaki“ nebo „takojaki“. Můžeme zde obdivovat moderní budovu Umeda Sky Building, která je známá mostem, kterému se říká „vysutá zahrada“. Stavba byla dokončena v roce 1993 a sahá do výšky 173 metrů.

IV

zdroj: ©Shizuoka Convention Bureau/©JNTO

V

zdroj: © Y.Shimizu/© JNTO

VI

zdroj: © Y.Shimizu/© JNTO

12 Poznáváme hrou

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

je potřeba až pět tun sněhu. Festival se koná pravidelně od roku 1950, kdy středoškoláci vytvořily sochu ze sněhu a více než padesát tisíc lidí se na ní přišlo podívat. Na novodobou podobu festivalu ročně zavítá více jak dva miliony návštěvníků. Toto město rovněž hostilo zimní olympijské hry v roce 1972.

ch) Toto město leží na západě největšího japonského ostrova. Město má za sebou smutnou historii, když na něj byla 6. srpna 1945 svržena atomová bomba s názvem „Little boy“. Ve městě je mírový park, kam děti z celého světa posílají skládanku tisíc jeřábu, jako symbol míru a vzpomínku.

i) Město leží na nejjižnějším ze čtyř ostrovů. Bylo založeno v roce 1500 a v průběhu historie se zněj stal významný přístav, především pro to, že v době izolace mohly zahraniční lodě kotvit poblíž, a tak se místo stalo branou pro všechny nové věci z ciziny. 9. srpen 1945, se smutně zapsal do historie tohoto města, následoval ho stejný osud jako severovýchodně položené město o tři dny dříve a byla na něj rovněž shozena atomová bomba.

Odpovědi:

1-A-h-IX, 2-C-a-XIII, 3-CH-f-II, 4-H-e-IV, 5-D-d-V, 6-F-g-VI, 7-I-c-VII, 8-G-ch-III, 9-E-i-X, 10-B-b-I

Pojďme si udělat následující kvíz a seznámme se s některými zajímavými úkazy této země.

- 1) Kdy naposledy vybouchla sopka Fuji.
 - nikdy nevybuchla
 - 2000
 - 978
 - 1707

VII

zdroj: ©JNTO

VIII

zdroj: ©Saori
K/©JNTO

IX

zdroj: ©Yasufumi Nishi/©JNTO

- 2)** Která část Tokia je známá pro výstřední módu.
- Asakusa
 - Akihabara
 - Haradžuku
 - Šindžuku
- 3)** Jaká je průměrná váha profesionálního zápasníka sumo?
- 200 kg
 - 100 kg
 - 120 kg
 - 160 kg
- 4)** Čím jsou zajímaví japonští makaci
- jsou to největší opice Asie
 - žíví se bambusem a pijí vodu z hor kých pramenů
 - jsou to nejseverněji žijící opice světa
 - žijí ve vysoké nadmořské výšce
- 5)** Proč ženy nemohou účinkovat v tradičním japonském divadle Kabuki?
- je to urážka šintoistických bohů
 - dávný císař nechtěl, aby jeho dcera účinkovala v tomto divadle, a tak vydal zákaz
 - docházelo ke skandálům a milostným pletkám mezi herečkami a samuraji
 - všechna tvrzení jsou správná
- 6)** Jaký zdroj obnovitelné energie využívají Japonci?
- zbytky rýže
 - jásání davu při sumo zápasech
 - kroky lidí na nádraží v Tokiu
 - hluk při průjezdu šinkansenu
- 7)** Ryba fugu je vyhlášenou delikatesou, proč jí někteří lidé odmítají jíst?
- kvůli silnému zápacihu
 - způsobí zbarvení úst, které vydrží až několik hodin
 - části ryby jsou silný neurotoxin

X

zdroj: © JNTO

- a při špatné přípravě může mít konzumace fatální následky
- je to ohrožený druh
- 8)** Samurajové byli od pradávna spízněni a nakloněni...
- sakurám
 - velrybám
 - bambusům
 - medvědům
- 9)** Co je v Japonsku považováno na lék proti kocovině?
- fermentované sojové boby „natto“
 - japonské švestky „umeboši“
 - saké
 - suši
- 10)** Japonské moře se hemží medúzami Nomura. Kolik kilogramů má v průměru tento tvor?
- 100 kg
 - 220 kg
 - 50 kg
 - 400 kg

12 Poznáváme hrou

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Správné odpovědi a vysvětlení

1d- Poslední výbuch je zaznamenán v roce 1707. Nikdo nedokáže odhadnout, jak dlouho bude sopka v nečinnosti.

2c- Haradžuku je populární mezi mladými lidmi, co chtějí zaujmout svou vizáží. Toto místo se stalo lákadlem turistů a módních návrhářů.

3d- Profesionální zápasníci sumo, tráví hodně svého času stravováním, a tak jejich průměrná váha je 160 kg. V sumu nejsou žádné váhové limity

a kategorie, může se však stát, že lehší zápasník vyzraje na svého těžšího soupeře obratností a mrštností.

4c- Japonští makaci jsou známi svou zálibou koupat se v horkých prameňech. Žijí totiž v horách na severu ostrova Honšú a tak si snaží zpříjemnit neblahou zimu. Jsou to rovněž nejseverněji žijící opice.

5c- Vláda už nemohla a nechtěla tolerovat skandály a pletky hereček a jejich samurajských obdivovatelů, tak vydala zákaz účinkování žen v tomto divadle. Tento zákaz se proměnil v tradici, která trvá dodnes. Ženské

Japonští makaci v lázních

zdroj: ©Nagano Prefecture/© JNTO

role obsazují herci vyškolení hrát ženy, těm se říká „onnagata“.

- 6c-** Kroky pasažérů nádraží Tokio, vytvářejí vibrace, ty jsou ve dne přeměňovány pomocí speciálních dlaždic na energii, která v noci osvětuje vývěsní tabule a reklamy.
- 7c-** Ryba fugu je vyhlášenou delikatesou, je to ale rovněž i silný jed, který může gurmána zabít. Pozření kůže, jater nebo vnitřností má fatální následky. Kuchaři jsou vyškoleni a mají licenci, že můžou tuto rybu připravovat.
- 8a-** Samurajové se ztotožňovali s kvetoucími sakurami, jejich život a smrt by měl být jako květ tohoto stromu. Za života obdivuhodný a krásný a jejich smrt by měla být rychlá a vznesená. Stejně jako padající okvětní lístky sakury. Samurajové skládali básně o prchavé kráse těchto květů a dlouhý čas trávili pozorováním stromů.
- 9b-** V Japonsku se říká, že ráno po nadměrné konzumaci alkoholu nás postaví na nohy nakládané japonské švestky. Jsou velice kyselé a pro Japonce je to zdroj minerálů a vitamínů.
- 10b-** Medúza Nomurova se v posledních letech přemnožila u japonských břehů. Tento tvor má na svědomí několik potopených rybářských lodí, které neustály jeho váhu po vytažení na palubu. Dorůstá do průměru dva metry a váží kolem 220 kg.

Tento test byl adaptován z: <http://travel.nationalgeographic.com/travel/countries/japan-quiz/#close-modal>

Zápasníci sumo
zdroj <http://mag.japaaan.com/archives/1267>

12 Kulturní mini slovníček

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Akihabara- nebo „AKIBA“ je čtvrť v Tokiu, kam by měl zamířit každý fanoušek technologických vymožeností a elektroniky.

Anime- je animovaný film nebo seriál, kreslený ve stylu manga. Anime je původně japonská tvorba a také se ve své domovině těší největší popularitě. Pokrývá velkou škálu žánrů, od tvorby pro děti, krimi, komedie po dramata a horory. Anime mívá často předlohu v komisech manga a nebo tomu může být i naopak. V Čechách patří mezi nejznámější anime seriály Pokémon, Naruto a z filmů to může být Cesta do fantazie a Princzna Monomoke.

Bonsai - je miniaturní strom pěstovaný v misce, pěstování v sobě zahrnuje rovněž prvky umění. Bonsae se řadí do několika kategorií podle velikosti a stylu.

Bonsai

zdroj: ©Yasufumi Nishi/© JNTO

Buddhismus - je duchovně-filosofický systém, který původně pochází z Indie. Japonci se s ním seznámili v šestém století a přijali ho za své náboženství. Spolu s šintoismem tvoří dvě nejrozšířenější náboženství v Japonsku.

Císař - Akihito je 125. japonským cí-

sařem. Japonská monarchie je nejdéle vládnoucí monarchii světa. Císař Akihito nastoupit na trůn v roce 1989. Následníkem trůnu je jeho syn Naruhito.

Čajový obřad - rituální příprava čaje a jeho podávání, obřad se v Japonsku nazývá „sadó“ nebo „čadó“ v překladu „cesta čaje“. Tento ceremoniál je ovlivněn zen-buddhismem a má svá pravidla, která se musí dodržovat. Čajové obřady vyžadují léta praxe a tréninku.

Doraemon - je robot, který vypadá jako kocour a přichází z budoucnosti. Je to populární postavička z mangy a anime seriálů, která se těší oblíbě už od roku 1973. Doraemon se snaží pomáhat školákovi Nobitovi s jeho problémy, pomocí různých futuristických zařízení zažívají spoustu dobrodružství.

Edo - historický název pro dnešní Tokio. Edo byla původně rybářská vesnice, na významu vzrostlo v roce 1457, kdy byl postaven hrad Edo. Budoucí šógun lejasu Togugawa si toto místo zvolil za své sídlo a v roce 1603, když byl prohlášen za šóguna, učinil z města centrum vojencké vlády.

Futon - tradiční japonská matrace, která se rozloží na rohože tatami a slouží k spánku namísto postele. Výhodou futonu je fakt, že se ráno může jednoduše složit do skříně a místnost může sloužit i k jiným účelům než ložnice.

Fudži - nejvyšší hora Japonska a zároveň symbol země. Hora sahá do výšky 3776 m, je velice oblíbeným turistickým cílem. Na horu se může lézt pouze v období od 1. července do 31. srpna. Během této doby se Fuji obalí turisty, cesta na vrchol není náročná, je dlouhá a někdo může mít problém s nadmořskou výš-

Futon

zdroj: © Japan Ryokan Association / © JNTO

kou, ale cesty jsou schůdné a není třeba speciálního vybavení. Ročně Fuji zdolá přibližně tři sta tisíc nadšenců.

Gajdžin - je označení pro cizince, přeloženo jako „člověk z venku“, není to úplně formální výraz. Někteří ho považují dokonce za nadávku, jak již bylo vysvětleno v předchozích kapitolách, Japonci silně dodržují rozdíl mezi vnitřní skupinou, jako je rodina, firma a vnější, to jsou ti ostatní. I když cizinec bude ovládat japonštinu, bude ctít japonské zvyklosti a tradice navždy zůstane „Gajdžinem“. Media tento výraz nepoužívají, místo toho je výraz „Gaikokudžin“ neboli „člověk z ciziny“

Gejša - profesionální společnice, která ovládá umění zpěvu, tance, hry na hudební nástroj a konverzace. Toto povolání se zrodilo v 17. století, kdy první gejši byli muži. Tomu aby se učednice stala gejšou předchází léta tréninku a vzdělávání. V západním světě se občas zaměňuje pojem gejša a prostitutka, což je hrubé nedorozumění. Gejši jsou velice vážené, večer v její společnosti je velice drahý. Většina dnešních gejš žije ve městě Kjótó. Toto řemeslo provozuje okolo dvou tisíc žen.

Omamori

zdroj: Eliška Vondrová

Hanabi - během srpna se po celé zemi konají takzvané Hanabi Taikai, festivaly ohňostrojů. Je to vysoce společenská záležitost. Muži i ženy se obléknou do jukat, rozprostřou si deky v parku, na břehu řeky, podle místa konání a více než hodinu se baví pozorováním barevných ohňostrojů. Pouliční stánkaři provádají rychlé občerstvení.

Hanami - tradice pozorování rozkvětlých sakur. Od března do května po Japonsku rozkvétají sakury, nějdříve na Okinawě postupně přes Kyúšú, Honšú a nakonec na Hokkaidu. O tom, kde jsou zrovna sakury v květu informují ve zprávách o počasí. Při této příležitosti, se rodina, přátelé posadí pod stromy, pijí, jedí a kočují se krásou kvetoucích stromů.

Hiragana - slabičná abeceda, která se skládá ze čtyřiceti šesti znaků. Používá se pro zápis původně japonských slov a pro vyjádření gramatických jevů.

Hello Kitty - tento charakter se poprvé objevil v roce 1974. Od té doby se postava kočičky s velkou hlavou a mašlí vyskytuje na obalech potravin, toaletních

13 Kulturní mini slovníček

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

papírech nebo letadlech. Nesčetně obrázkových knížek a seriálů bylo uděláno.

Ikebana - umění aranžování květin. Slovo je složeninou výrazu hana- květina a slovesa ikeru- žít.

Ikebana

zdroj ©JNTO

Jakuza - zločinecká organizace, jejíž vliv sahá daleko za hranice Japonska. Členové této mafie se vyznačují tetováním, která pokrývá záda, hrudník i paže.

Jokozuna - nejvyšší možné ohodnocení zápasníka sumo.

Jukata - je odlehčená, neformální verze kimona. Je jednovrstvá, většinou bavlněná. Japonci, jak muži i ženy si jí oblékají na letní festivaly a oslavy. Obléknotu si jukatu je v porovnání s kimonem o mnoho snazší záležitost.

Kamikadze - 神風 v překladu božský vítr, s tímto výrazem se můžeme v japonské historii setkat hned dvakrát. Poprvé to bylo ve třináctém století, tajfun, které mu se později začalo říkat Kamikadze,

potopil mongolskou flotilu, která se chystala na invazi japonských ostrovů. Na konci druhé světové války byly tímto termínem označováni sebevražední piloti. V tomto případě se však dává přednost jinému čtení stejných znaků a to „šinpú“.

Kandži - písemný systém, který přišel do Japonska v šestém století společně s buddhistickými texty. V dnešní době tvoří společně s abecedami hiraganou a katakanou písemný systém japonštiny. Momentálně se na základní a střední škole vyučuje 1945 znaků. Avšak odhad používaných znaků je mnohem vyšší.

Karaoke - je oblíbená forma zábavy, kdy amatérský zpěvák, zpívá do hudebního základu populární písni, kdy se mu na obrazovce zobrazuje text. Mezi Japonci je Karaoke oblíbenou volnočasovou aktivitou.

Katakana - spolu s hiraganou a znaky kandži tvoří písemný systém japonštiny. Katakana se zapisují slova nejaponského původu. Výrazy přejaté z angličtiny, jména cizinců nebo některé zeměpisné názvy.

Katana - meč, který používali samurajové.

Kimono - formální oděv, nošený při slavnostních příležitostech jako jsou svatby, svátek plnoletosti nebo Nový rok.

Manga - japonské obrázkové komiksy, jsou v zemi nesmírně populární a pokrývají širokou škálu žánrů.

Naruto - momentálně velice populární anime seriál, oblibě se těší i v České republice.

Nindža - „Nindžucu“ „umění lstivosti“ v období krvavých feudálních válek, bylo

zapotřebí zvědů, kteří byli rychlí, obratní a spolehliví. Nindžům se občas přisuzovali nadzemské vlastnosti, jako neviditelnost, to vše ale bylo způsobeno vhodným oděvem nebo úpravami v domech. Byli vzdělaní v astronomii, pyrotechnice a bylinkářství. Měli nespočet vynálezů, jak přelstít nepřítele.

Omamori - talisman, který se dá koupit ve svatyních a chrámech, přináší majitelům štěstí.

Onsen - japonské přírodní lázně, slouží jako místo k odpočinku a relaxaci mnoha japonců. Díky geotermální aktivitě jsou rozsety po celé zemi.

Pačinko - velice populární herní automat, kdy cílem je trefovat se malými kovovými kuličkami na vyznačená místa. V Japonsku je hazard zakázán, ale pačinko je lehká povolená forma, kdy výhra může být směněna za cigarety nebo čokoládu.

Onsen

zdroj ©Shimane Prefectural Goverment / ©JNTO

Pokémon - anime seriál, který se těší velké oblibě i v České republice.

Robot - Japonsko je vůdčí zemí robotického průmyslu, v zemi se vyrábí a používají jak průmysloví roboti tak i roboti pro domácí využití a soužití s člověkem. Populární je například humanoidní robot firmy Honda, Asimo.

Samuraj - válečníci oddaní svému pánu se poprvé objevili v devátém století. Od té doby jejich moc postupně sílila a jejich vliv zasahoval až do nejvyšších politických sfér. Pro samuraje je čest nadevše a raději spáchá rituální sebevraždu, než aby padnul do zajetí. V devatenáctém století jejich vliv oslábnul a postupně se začlenily do společnosti.

-san, přípona která se dává za jméno, vyjadřuje obdobu našeho pan/paní. Ne-používáme o své osobě.

Sensei - učitel, mistr. Označení pro člověka, který nás má co naučit, ať už v oblasti vzdělání nebo bojového umění. Překlad slova znamená „dříve narozený“.

Seppuku - rituální sebevražda samurajů. Na západě někdy označována nesprávným slovem „Harakiri“. Při této sebevraždě si samuraj před zraky ostatních rozřízl břicho, tento druh smrti, byl považován za čestný a nehanebný.

Suši - nejznámější z japonských pokrmů, kdy plátek syrové ryby se položí na váleček z rýže nebo je uvnitř válečku a obalen řasou nori. Suši si získalo popularitu po celém světě, podmínkou dobrého pokrmu jsou však čerstvé ryby.

Šamisen - tradiční japonský strunný nástroj. Používají ho často Gejši při svých vystoupeních.

13 Kulturní mini slovníček

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Šamisen

zdroj © Kanazawa City/© JNTO

Šinkansen - vysokorychlostní vlak, jehož provozní rychlosť se pohybuje až kolom 300 km/h. Jezdí po ostrově Honšú a Kjúšú. Je to pýcha japonské technologie, přesnosti, preciznosti a vynalézavosti.

Šintoismus - původní japonské přírodní náboženství. V šintoismu platí co je čisté, to je krásné. Lidé uctívají přírodní úkazy jako své božstvo Kami. Sídlem Kami, je šintoistická svatyně.

Šógun - hodnost nejvyššího vojenského vůdce a panovníka od 1192 do roku 1867.

Sumo - sport, který má dva tisíce let dlouhou historii, byl původně spjat s šintoistickým rituálem dožínkových obřadů. Dnes je to profesionální sport. Zápasníci sumó jsou součástí stáje, která má na starosti jejich výcvik a přípravu na turnaje. Samotný zápas je souborem rituálů, stanovených postupů a ceremonií.

Tatami - rohože zhotovené ze slámy a rákosu, pokrývají podlahu místností v tradičním japonském stylu. Rozměry této rohože jsou standardní (1,8 x 0,9 m). Rozměr místnosti se často udává v počtu rohoží tatami.

Tamagoči - digitální hračka, reprezentující domácího mazlíčka. Slovo je sloučeninou dvou slov „tamago“ vajíčko a „tomo-dači“. První se prodala v roce 1996 a do roku 2010 jich bylo prodáno sedmdesát šest miliónů po celém světě.

Torii - většinou červená brána, která označuje vchod do šintoistického svatostánku. Může být vyrobena ze dřeva, betonu nebo kovu. V horní části jsou dva vodorovné trámy.

Tsunami - mořská vlna, která vznikne jako následek zemětřesení, je-li epicentrum pod mořskou hladinou. Může mít katastrofální dopad.

Ukijie - dřevořezy, které byly populární v období Edo. Někteří světoví umělci například van Gogh se rovněž inspirovali v obrázcích prchavého světa, jak se jinak toto umění nazývá.

Wasabi - japonský křen, neodmyslitelná součást japonské kuchyně, která se servíruje vždy po boku suši. Wasabi má světle zelenou barvu a je velice silně a štiplavé.

Zemětřesení - je náhlý pohyb zemské kůry, který je způsoben náhlým uvolněním energie ze středu země. Ohnisko zemětřesení, je pak místo v zemské kůře, nebo pláště, kde otřesy vznikají.

Wasabi

zdroj © Nagano Prefecture/© JNTO

14 Jazykový mini slovníček

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Já jsem....

私は...です。

Wataši wa...desu.

Já jsem Čech/ Češka

私はチェコ人です。

Wataši wa čeko džin desu.

příslušník určité národnosti

一人

—džin

Čechy/ Čech

チェコ/ チェコ人

Čeko/ Čekodžin

Něměcko/ Němec

ドイツ/ ドイツ人

Doitcu/ Doicudžin

Itálie/ Ital

イタリア/ イタリア人

Itaria/ Itariadžin

Polsko/ Polák

ポーランド/ ポーランド人

Porando/ Porandodžin

Japonsko/ Japonec

日本/日本人

Nihon/ Nihondžin

Vietnam/ Vietnamese

ベトナム/ ベトナム人

Betonamu/ Betonamudžin

Čína/ Číňan

中国/ 中国人

Čůgoku/ Čůgokudžin

Mé jméno je...

私の名前は...です。

Wataši no namae wa...desu

Jak se jmenujete?

お名前は?

Onamae wa?

Těší mě, že Vás poznávám.

始めまして。どうぞ宜しくお願ひします。

Hadžímemašite. Dózo jorošiku onegaišimasu.

Toto je kniha.

これは本です。

Kore wa hon desu.

jablko

りんご ringo

auto

車 kuruma

mobilní telefon

携帯電話 keitaidenwa

taška

鞄

kaban

Jak se máte?

お元気ですか。

Ogenki desu ka?

Děkuji, mám se dobře.

はい、元気です。

Hai, genki desu.

A co vy?

あなたは?

Anata wa?

Tato osoba je ...

こちらは ...

Kočira wa ...

Velice děkuji (zdvořilé)

どうもありがとうございます。

Dómo arigató gozaimasu.

Děkuji (běžná mluva)

ありがとう。

Arigató

14 Jazykový mini slovníček

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Díky.	Hai, sukoši.
どうも。	
Dómo	
Není zač.	Mluvíte anglicky?
どういたしまして。	英語が話せますか。
Dóitašimašite.	Eigo ga hanasemasu ka?
ano	angličtina
はい	英語
hai	eigo
ne	čeština
いいえ	チェコ語
iie	čekogo
Promiňte.	japonština
すみません。	日本語
Sumimasen.	nihongo
Omlouvám se.	němčina
ごめんなさい。	ドイツ語
Gomennasai.	doicugo
Promiň	francouzština
ごめん。	フランス語
Gomen.	furansugo
Na shledanou (při dlouhodobějším odloučení)	italština
さようなら。	イタリア語
Sayónara.	itariago
Měj se.	slovenština
じゃね。	スロバキア語
Dža ne.	surobakiago
Neumím mluvit japonsky.	vietnamština
日本語が話せません。	ベトナム語
Nihongo ga hanasemasen.	betonamugo
Mluvíte japonsky?	čínština
日本語が話せますか。	中国語
Nihongo ga hanasemasu ka?	čǔgokugo
Ano, trochu.	Je zde někdo, kdo mluví česky?
はい、少し。	誰かチェコ語が話せますか。
	Dareka čekogo ga hanasemasu ka?

Mluvte prosím pomalu.	Kde?
ゆっくり話してください。 Jukkuri hanašite kudasai.	どこ? Doko?
Můžete to prosím zopakovat.	Kdo?
もう一度言ってください。 Mó ičido itte kudasai.	誰? Dare?
Pomoc!	Kdy?
助けて! Tasukete!	いつ? Icu?
Pozor!	Který?
危ない! Abunai!	どれ? Dore?
Dobrý den.	Proč?
今日は。 Konniči wa.	どうして Dóšte
Dobré ráno.	Jak?
お早うございます。 Ohajó gozaimasu	どうやって? Dójatte
Dobrý večer.	Kolik?
こんばんは。 Konbanwa.	いくら? Ikura?
Dobrou noc.	Problémy
お休みなさい。 Ojasuminasai.	Nechte mě být. ほっといてくれ。 Hottoitekure.
Nerozumím.	Nesahejte na mě! さわらないで! Sawaranaide!
分かりません。 Wakarimasen.	Police!
Nejsem Japonec.	警察! Keisatsu!
日本人ではありません。 Nihondžin dews arimasen.	Zavolejte sanitu! 救急車を呼んで! Kjúkjúša wo yonde!
Kde je toaleta?	
お手洗い・トイレはどこですか。 Otearai/toire wa doko desu ka?	
Co?	
何? Nani?	

14 Jazykový mini slovníček

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Zloděj!	Části těla
泥棒!	hlava 頭
Dorobó!	atama
Potřebuji pomoc.	obličej 顔
手伝ってください。	kao
Tetsudatte kudasai.	oči 目
Ztratil/a jsem tašku.	me
鞄をなくしました。	uši 耳
Kaban o nakušimašita.	mimi
Vypadla mi peněženka.	nos 鼻
財布をおとしました。	hana
Sáifu o otošimašita.	hrdlo 喉
Ztratil/a jsem se.	nodo
道を迷っています。	brada 顎
Miči o majotte imasu.	ago
Jsem nemocný/á.	krk 首
病気です。	kubi
Bjóki desu.	rameno 肩
Necítím se dobře.	kata
具合がわるいです。	hrud'
Guai ga warui desu.	mune
Jsem zraněn/á.	pas 腰
けがをしました。	koši
Kega o šimašta.	
Prosím zavolejte lékaře.	
医者を呼んでください。	
Iša o jonde kudasai.	
Potřebuji lékaře.	
医者に見てもらいたいです。	
Iša ni mite moraitai desu.	
Kde je lékárna?	
薬局はどこですか。	
Yakkjoku wa doko desu ka?	

paže 腕 ude	zemětřesení 地震 džišin
zápěstí 手首 tekubi	potopa 洪水 kózui
prsty 指 yubi	půdní sesuv 地滑り džisuberu
dlaně 手 te	cunami 津波 cunami
lokty 肘 hiji	taifun 台風 taifú
hýzdě お尻 oširi	erupce vulkánu 噴火 funka
Bolí mě が痛い。 ... ga itai.	Počítání a číslovky
Mám teplotu. 熱があります。 Necu ga arimasu.	0 ○ zero, maru
Mám zlomeninu. 骨折です。 Kossecu desu.	1 一
Je v bezvědomí. 意識不明です。 Ishiki fumei desu.	2 二
Extrémy počasí	3 三
Vánice 吹雪 fubuki	4 四 yon, ši

14 Jazykový mini slovníček

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

5	五 go	17	十七 džú nana	80	八十 hači džú
6	六 roku	18	十八 džú hači	90	九十 kjú džú
7	七 nana, šiči	19	十九 džú kjú	100	百 chjaku
8	八 hači	20	二十 ni džú	200	二百 nichjaku
9	九 kjú	21	二十一 ni džú iči	300	三百 sanbjaku
10	十 džú	22	二十二 ni džú ni	600	六百 roppjaku
11	十一 džú iči	23	二十三 ni džú san	800	八百 happjaku
12	十二 džú ni	30	三十 san džú	1000	千 sen
13	十三 džú san	40	四十 jon džú	2000	二千 ni sen
14	十四 džú jon	50	五十 go džú	3000	三千 san sen
15	十五 džú go	60	六十 roku džú	10,000	一万 iči man
16	十六 džú roku	70	七十 nana džú	1,000,000	百万 chjaku man

100,000,000		malá zvířata 匹 -hiki, -biki, -pik
一億 iči oku		
1,000,000,000,000		ploché předměty (listy papíru) 枚 -mai
一兆 iččou		
0.5	○・五 rei ten go	dlouhé předměty (tužky, láhve) 本 -hon, -bon, -pon
0.56	○・五六 rei ten go-roku	šálky, skleničky 杯 -hai, -bai, -pai
polovina		noci (např. v hotelu) 泊 -haku, -paku
半分 hambun		
málo		léta věku 歳 -sai
少ない sukunai		
mnoho		Když si nejsme numerativem jisti, nebo u neurčitých předmětů, můžeme používat číslice do devíti.
多い ói		
Při počítání předmětů v japonštině je třeba speciálních počítacích slov tak zvaných numerativů. Správný numerativ se volí podle druhu a tvaru předmětu.	1	一つ hitocu
Numerativy	2	二つ futacu
počítání přístrojů 台 -dai	3	三つ miccu
malé, kulaté předměty (ovoce) 個 -ko	4	四つ yoccu
lidé 人 -nin	5	五つ icucu

14 Jazykový mini slovníček

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

6	六つ muccu	hodina 時 dži	zítra 明日 ašita
7	七つ nanacu	minuty 分 fun , pun	tento týden 今週 konšú
8	八つ yaccu	jedna hodina 1時 iči dži	minulý týden 先週 senšú
9	九つ kokonocu	půl 半 han	příští týden 来週 rajšú

Vyjádření času

ted'	今 ima	9:00 (dopoledne 9h) 午前9時 gozen kudži	Dny v týdnu
později	後で atode	12:30 十二時半 džú nidži han	Neděle 日曜日 ničijóbi
před	前に mae ni	21:00 (dopoledne 9h) 午後9時 gogo kudži	Pondělí 月曜日 gecujóbi
ráno	朝 asa	půlnoc 夜12時 joru džúni dži	Úterý 火曜日 kajóbi
dopoledne	午後 gogo	零時 rejdži	Středa 水曜日 suijóbi
večer	夕方 júgata	Dny	Čtvrtok 木曜日 mokujóbi
noc	夜 joru	dnes 今日 kjó	Pátek 金曜日 kinjóbi
		včera 昨日 kinó	Sobota 土曜日 dojóbi

Dny v měsíci

1. až 10. den v měsíci nesou zvláštní jména, u ostatních dnů se přidá k řadovým číslovkám sufix -niči. Kromě 14., 20., 24.

prvního
1日
cuitači

druhého
2日
fucuka

třetího
3日
mikka

čtvrtého
4日
jokka

pátého
5日
icuka

šestého
6日
mujka

sedmého
7日
nanoka

osmého
8日
jóka

devátého
9日
kokonóka

desátého
10日
tóka

jedenáctého

11日

džúiči niči

čtrnáctého

14日

džújokka

dvacátého

20日

hacuka

dvacátéhočtvrtého

24日

nidžújokka

dvacátéhopátého

25日

nidžúgo niči

Měsíce

K řadovým číslovkám přidáme sufix -gacu.

Leden
1月
ičigacu

Únor
2月
nigacu

Březen
3月
sangacu

Duben
4月
šigacu

Květen
5月
gogacu

14 Jazykový mini slovníček

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Červen
6月
rokugacu

Červenec
7月
šičigacu

Srpen
8月
hačigacu

Září
9月
kugacu

Říjen
10月
džúgacu

Listopad
11月
džúičigacu

Prosinec
12月
džúnigacu

Roční období

jaro
春
haru

léto
夏
nacu

podzim
秋
aki

zima
冬
fujú

Barvy

černá
黒 / ブラック
kuro / burakku

bílá
白 / ホワイト
širo / howaito

šedivá
灰(色) / グレー
hai(iro) / guré

červená
赤 / レッド
aka / redo

modrá
青 / ブルー
ao / burú

žlutá
黄(色) / イエロー
ki(iro) / ieró

midori
緑 / グリーン
midori / guriin

oranžová
橙 / オレンジ
daidai / orendži

fialová
紫 / パープル
murasaki / pápuru

hnědá
茶(色) / ブラウン
ča(iro) / burauun

Doprava a cestování

Kolik stojí lístek do...?
...まではいくらですか。
...made wa ikura desu ka?

Jeden lístek do...prosím.

...まで一枚お願ひします。

...made ičimai onegaishimasu.

hostel

ユースホステル
yúsu hosuteru

Kam jede tento vlak/autobus?

この電車/バスはどこ行きですか。

Kono denša/basu wa doko yuki desu ka?

restaurace

レストラン
resutoran

Staví tento vlak/ autobus v ...?

この電車・バスは...に止りますか。

Kono denša/basu wa... ni tomari-masu ka?

bar

バー
bá

Kdy odjíždí vlak do...?

...行きの電車・バスは何時に出発しますか。

... yuki no denša/basu wa nandži ni šuppacu šimasu ka?

Prosím, ukážete mi to na mapě.

地図で指して下さい。

Čízu de sašite kudasai.

street

道
miči

Kdy tento vlak/ autobus přijede do ...?

この電車・バスは何時に... に着きますか。

Kono denša/basu wa nandži ni ...ni tsukimasu ka?

Odbočíte vlevo.

左へ曲がってください。

Hidari e magatte kudasai.

Odbočíte vpravo.

右へ曲がってください。

Migi e magatte kudasai.

Kde je ...?

... はどこですか。

...wa doko desu ka?

levá

左
hidari

vlakové nádraží?

駅

eki

pravá

右
migi

autobusová zastávka

バス停

basu tei

rovně

まっすぐ
massugu

letiště

空港

kúkó

směrem k...

... へ向かって

...e mukatte

centum města

街の中心

mači no čúšin

křižovatka

交差点
kósaten

14 Jazykový mini slovníček

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

semafor	信号	na osobu
	šingó	一人
sever	北	hitori
	kita	
jih	南	na týden
	minami	一週間
východ	東	iššúkan
	higashi	
západ	西	Kolik stojí jednolůžkový/ dvoulůžkový pokoj?
	nishi	一人・二人用の部屋はいくらですか。 Hitori/futari-yō no heya wa ikura desu ka?
Taxi!	タクシー!	Je pokoj v japonském/ západním stylu? 和室/洋室ですか。 Wašicu/yōsicu desu ka?
	Takuší!	
Odvezte mě prosím do...	...までお願いします。	Mohu se na pokoj podívat? 部屋を見てもいいですか。 Heya o mite mo ii desu ka?
	... made onegaishimasu.	
Kolik to stojí do...?	...までいくらですか。	Je v ceně snídaně/ večeře? 朝食/夕食は付きますか。 Čóšoku/júšoku wa tsukimasu ka?
	...made ikura desu ka	
Ubytování		V kolik hodin je snídaně/ večeře? 朝食・夕食は何時ですか。 Čóšoku/júšoku wa nandži desu ka?
Máte volný pokoj?	空いてる部屋がありますか。	
	Aiteru heya ga arimasu ka?	
Kolik stojí....	...いくらですか。	Peníze
	...ikura desu ka.	Mohu platit kreditní kartou? クレジットカードは使えますか。 Kuredžitto kádo wa cukaemasu ka?
noc	一泊	
	ippaku	Mohu si vyměnit peníze? お金の両替ができますか。 Okane no ryógae ga dekimasu ka?
		Kde si mohu vyměnit peníze? お金はどこで両替ができますか。 Okane wa doko de ryógae ga dekima- su ka?

Kde je bankomat?
ATM はどこにありますか。
ATM wa doko ni arimasuka

Můžete mi napsat cenu?
値段を書いてくれませんか。
Nedan wo kaitekuremasen ka?

Kolik to stojí?
いくらですか。
Ikura desu ka?

Vybrat hotovost
現金の引き出し
Genkin no hikidaši

Stravování

Mám hlad.
お腹が空いています。
Onaka ga suiteimasu.

Menu prosím.
メニューを下さい。
Menu wo kudasai.

Co mi doporučíte?
お奨めは何ですか。
Osusume wa nan desu ka.

Máte místní specialitu?
この辺の名物はありますか。
Kono hen no mébutsu wa arimasu ka?

Nechám to na vás.
お任せします。
Omakase šimasu.

Jsem vegetarián.
ベジタリアンです。
Bejitarian desu.

Nejím vepřové.
豚肉はダメです。
Butaniku wa dame desu)

Nejím hovězí.
牛肉はダメです。
Gyúniku wa dame desu.

Nejím syrové ryby.
生の魚はダメです。
Nama no sakana wa dame desu.

denní menu
定食
teishoku

snídaně
朝食
chóšoku
朝ご飯
asagohan

oběd
昼食
chūšoku
昼ご飯
hirugohan

svačina
軽食
keisoku

večeře
夕食
yúshoku
晩ご飯
bangohan

Prosím, přineste mi...
...を下さい。
...wo kudasai.

Dal/a bych si něco s ...
...が入ってるものを下さい。
...ga haitteru mono wo kudasai.

kuřecí
鶏肉
toriniku

14 Jazykový mini slovníček

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

hovězí
牛肉
gyúniku
veřňový
豚肉
butaniku

skopové
羊肉
yóniku

ryba
魚
sakana

šunka
ハム
hamu

párky
ソーセージ
sósédži

zelenina
野菜
jasai

ovoce
果物
kudamono

chléb
パン
pan

těstoviny
パスタ
pasuta

rýže
ご飯
gohan

polévka
スープ
súpu

fazole
豆
mame
sýr
チーズ
čízu

vajíčka
卵
tamago

salát
サラダ
sarada

Mohu dostat sklenici/ šálek ...
... を一杯下さい。
...wo ippai kudasai.

Mohu dostat láhev...
...を一本下さい。
...wo ippon kudasai.

káva
コーヒー
kohí

zelený čaj
お茶
oča

černý čaj
紅茶
kóča

džus
ジュース
džusu

voda
水
mizu

pivo
ビール
bíru

červené/ bílé víno

赤/ 白ワイン

aka/širo wain

Máte...?

... はありますか。

...wa arimasu ka?

lžíce

スプーン

supún

sůl

塩

šio

pepř

胡椒

košo

sojová omáčka

醤油

šójú

jídelní hůlky

お箸

ohaši

vidlička

フォーク

fóku

popelník

灰皿

haizara

Promiňte. (když chcete přilákat pozornost obsluhy)

済みません

sumimasen

Dobrou chut'. (Proneseme před jídlem, ale sami k sobě, není to přesný překlad našeho výrazu.)

いただきます。

itadakimasu

Bylo to výborné. (Proneseme po ukončení jídla)

ご馳走さまでした。

Gočisósama dešita.

Prosím účet.

お勘定お願ひします。

Okandžó onegaišimasu.

Nákupování

Máte mojí velikost?

私のサイズでありますか。

Wataši no saizu de arimasu ka?

Kolik to stojí?

いくらですか。

Ikura desu ka?

To je příliš drahé.

高過ぎます。

Takasugimasu.

drahé

高い

takai

levné

安い

jasui

Nepotřebuji to.

要りません。

Irimasen.

Dobrá, vezmu si toto.

はい、それにします。

Hai, sore ni šimasu.

Mohu dostat tašku?

袋を貰えますか。

Fukuro moraemasu ka?

Potřebuji...

...が欲しいです。

... ga hoší desu.

14 Jazykový mini slovníček

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

...brýle.

眼鏡

megane

...pohlednici.

葉書

hagaki

...poštovní známky.

切手

kitte

...baterie .

電池

denči

...propisku.

ペン

pen

...tužku.

鉛筆

empicu

...zubní pastu.

歯磨き

hamigaki

...zubní kartáček.

歯ブラシ

ha-buraší

...mýdlo.

石鹼

sekken

...šampón.

シャンプー

šampú

...japonsko-anglický slovník.

和英辞典

waé džiten

...anglicko-český slovník.

英和辞典

éwa džiten

...elektronický slovník.

電子辞書

denšidžišo

Rodina

Jste ženatý/ vdaná?

結婚していますか。

Kekkon šiteimasu ka?

Jsem ženatý/ vdaná.

結婚しています。

Kekkon šiteimasu.

Jsem svobodná/ ý.

独身です。

Dokušin desu.

Máte sourozence?

兄弟がいますか。

Kyó dai ga imasu ka?

Máte děti?

子供がいますか。

Kodomo ga imasu ka?

Mluvím-li o své rodině

otec

父

číči

matka

母

haha

starší bratr

兄

ani

starší sestra

姉

ane

mladší bratr

弟

otóto

mladší sestra 妹 imóto	Mluvím-li o ro- dině někoho jiného	manželka 奥さん okusan
dědeček 祖父 sofu	otec お父さん otósan	syn 息子さん musukosan
babička 祖母 sobo	matka お母さん okásan	dcera お嬢さん odžósan
strýc 叔父 odží	starší bratr お兄さん onísan	vnouče お孫さん omagosan / diizeru)
teta 叔母 oba	starší sestra お姉さん onésan	
manžel 夫 otto 主人 šudžin	mladší bratr 弟さん otótosan	男 muži
manželka 妻 cuma 家内 kanai	mladší sestra 妹さん imótosan	女 ženy
syn 息子 musuko	dědeček おじいさん odžísan	禁止 zákaz
dcera 娘 musume	babička おばあさん obásan	円 japonský jen
vnouče 孫 mago	strýc おじさん odžisan	営業中 otevřeno
vnouče 孫 mago	teta おばさん obasan	準備中 zavřeno
manžel ご主人 gošudžin		入口 vchod
		出口 východ
		大・中・小 velký / střední / malý
		押 tlačit

14 Jazykový mini slovníček

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

引
táhnout

お手洗い, トイレ
toalety

Práce a povolání

zaměstnání
職業
šokugyó

doktor
医者
iša

zdravotní sestra
看護婦
kangofu

zubař
歯医者
haiša

vědec
科学者
kagakuša

kadeřník
美容師
bijóši

učitel (mluvím-li o svém povolání)
教師
kjóši

učitel (mluvím-li o povolání jiné osoby)
先生
sensei

zpěvačka
歌手
kašu

řidič
運転手
untenšu

umělec
芸術家
geidžucuka

fotograf
写真家
šašinka

spisovatel
作家
sakka

architekt
建築家
kečikuka

politik
政治家
seidžika

policista
警察官
keisacukan

kuchař
料理人
rjórinin

soudce
裁判官
saibankan

právník
弁護士
bengoši

účetní
会計士
kaikeiši

požárník
消防士
šóbóši

bankovní úředník
銀行員
ginkón

státní úředník 公務員 kómuin	spolupracovník 同僚 dórijó
prodavač 店員 tenin	recepce 受付 ukecuke
zaměstnanec firmy 会社員 kaišain	pracovní pohovor 面接 mensecu
sekretářka 秘書 hišo	Prosím, představte se. 自己紹介して下さい。 Džikošókaišite kudasai.
inženýr エンジニア endžinia	Proč jste si vybral/a naší firmu? 私たちの会社を選んだ理由を教えて もらえますか。 Watašitači no kaiša wo eranda ryú wo ošiete moraemasu ka.
firma 会社 kaiša	Pane/ Paní..., jaké je Vaše dosavadní vzdělání? ...の学歴について教えてもらえますか。 (jméno)...no gakureki ni cuite ošiete moraemasu ka.
zaměstnanec firmy 会社員 kaišain	Pane/ Paní..., jaké jsou Vaše dosavadní pracovní zkušenosti? ...の職歴について教えてもらえますか。 (jméno)...no šokureki ni cuite ošiete moraemasu ka.
kancelář 事務所 džimušo	Co je Vaší silnou stránkou? 自分の強味と思うのは、どこですか。 Džibun no cujomí to omou no wa, doko desu ka.
vedoucí oddělení 部長 bučó	přesčasyl 残業 zangjó
vedoucí pobočky 課長 kačó	pracovní cesta 出張 šuččó
nadřízený 上司 džōši	
podřízený 部下 buka	

14 Jazykový mini slovníček

JAPONŠTINA

JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

výplata	základní škola
給料	小学校
kjúrjó	šögakkó
pojistka	nižší střední škola
保険	中学校
hoken	čúgakkó
vizitka	vyšší střední škola
名刺	高等学校
meiši	kótogakkó
zákazník	univerzita
お客様	大学
okjakusan	daigaku
zasedací místnost	student
会議室	学生
kaigijiku	gakusei
počítač	uniforma
コンピューター	制服
konpjútá	seifuku
tiskárna	zkouška
プリンター	試験
purintá	šiken
kopírka	domácí úkol
コピー機	宿題
kopíki	šukudai
telefon	
電話	
denwa	
Škola a vzdělání	
škola	
学校	
gakkó	
školka	
幼稚園	
jóčien	

1) Pozná se od sebe Číňan, Japonec nebo Korejec?

Stejně, tak jako Japonci nevidí přílišný rozdíl mezi Evropanem nebo Američanem, i nám připadají všichni Asiati stejně. Avšak není tomu tak, asijské národy se navzájem mezi sebou odliší ať už tělesnou stavbou, tvarem očí nebo nosu, velikostí lících kostí a samozřejmě jazykem, kterým mluví.

2) Co si Japonci myslí o českém suši?

Japonci neradi něco haní nebo pohlouvají, a tak jsou s kritikou velice opatrní. Avšak občas uslyšíme v jejich hlase patrné rozpaky, když se jich optáme na kvalitu českého suši. Hlavní problém je ten, že české suši nemůže být 100% čerstvé, nemáme moře. Další zádrhel je v tom, že mnoho restaurací nabízející tento tradiční japonský pokrm neprovozuje Japonec nýbrž Korejec nebo Číňan. Jsou to velcí patrioti, a tak jakákoliv odchylka od standartu je nepřípustná. Dlouhodobým rezidentům však nic jiného nezbývá, a tak vezmou za vděk i českému suši, dávají však přednost restauracím, které mají japonského šéfkuchaře.

3) Jak dlouho Japonci pracují?

Japonci jsou svou pracovitostí světově proslulí, dokonce vzniklo i nové slovo „karóši“, což znamená „smrt z přepracování“. Pracují až dvanáct hodin denně, k tomu musíme přičíst dobu strávenou dojízděním, povinným posezením po práci s šéfem a kolegy a na vlastní aktivity a spánek jim nemusí zbýt více jak šest hodin.

4) Umí všichni Japonci znaky kandži?

Japonsko se chlubí nejnižším procentem negramotnosti na světě. Všichni absolventi základní školy, mají za sebou povinnou výuku znaků. Samozřejmě během života tuto znalost budou rozšiřují

nebo naopak utlumují. Mnoho Japonců zná velké množství znaků kandži passivně, bez problémů přečtu novinový text, ale kdyby měli sami znaky napsat, činilo by jim to velké problémy. V dnešní době chytrých telefonů, počítačů a jiné moderní technologie, je mnoho „pomocníků“ jak pro samé Japonce i studenty japonštiny. Při používání vhodného programu Vám bude vyskakovat nabídka znaků, které asi chcete napsat a čtení si můžete usnadnit převedením do abecedy hiragana.

5) Proč nosí roušky?

Obličejobavá rouška

zdroj: Eliška Vondrová

Japonci jsou velice úzkostliví na hygienu a čistotu. Jsou rovněž velice disciplinovaní, a tak při náznaku rýmy nebo kaše si okamžitě vezmou obličejobavou roušku, aby svými bacily nikoho neobtěžovali. Samozřejmě tato praxe nezabere na všechny nakažlivé nemoci. Řidiči autobusu, pracovníci v obchodech s potravinami roušky nosí neustále.

6) Pochází české jídlo samuraj z Japonska?

Ne, v Japonsku není žádné takové jídlo, které by bylo podobné našim vepřovým nudličkám se zeleninou a kečupem. Jedná se pouze o schodu názvů.

15 Často kladené otázky

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

7) Vlak Šinkansen jezdí po celé zemi?

Vlak je v provozu na osmi tratích na ostrově Honšú a Kjúšú. Do budoucna se plánuje i rozšíření na severní ostrov Hokkaidó. Kromě šinkanzenu jsou k dispozici rychlíky, expresy, lokální vlaky a mnoho dalších speciálních linek. Vlaková doprava patří v Japonsku opravdu mezi nejpoužívanější a její kvalita tomu rovněž odpovídá.

8) Při jaké příležitosti se nosí kimona?

Kimona se nenosí běžně do práce ani do školy. Dnes zřídkakdy potkáte ženu v kimono procházející se městem. Mezi speciální příležitosti, kdy na sebe muži a ženy tento oděv obléknou jsou svatby, oslavy plnoletosti a nového roku, čajové obřady a jiné významné sváteční dny.

9) Jedí pouze jídelními hůlkami, a nebo používají i příbory?

Téměř vždy ano. Hůlky se používají i na přípravu jídla v kuchyni, na míchání slouží delší kovové hůlky. Hůlek je mnoho druhů, jednorázové, skládací, okrasné, liší se velikostí a kvalitou. Malé děti od třech let už mají svoje hůlky a umí je používat. Přijde-li cizinec do restaurace, pravděpodobně si bude muset vystačit s hůlkami, restaurace nebývají vybaveny příbory pro případ příchodu cizince. Avšak některé pokrmy jako je „karé rausu“ použití lžice vyžadují. Polévka se většinou pijí a tuhý obsah se vybere hůlkami.

10) Je japonština podobná s čínštinou?

Není. Jsou to dva odlišné jazyky, které si nejsou podobné ani jako čeština se slovenštinou. Podobné si jsou pouze znaky kandži, ty se však liší způsobem čtení.

11) Kolik dětí má průměrná japonská rodina?

Japonsko má velice nízkou porodnost, na jednu ženu připadá 1,39 dítěte.

12) Slaví Japonci Vánoce?

Japonci nejsou primárně křesťané a tak tento svátek pro ně není důležitý. Líbí se jim dekorace a myšlenka dávání dárků, ale většina Japonců Vánoce neslaví. Mladší generace zajde s přáteli na večeři a občas si pod západním vlivem dají dárky.

13) Proč si Japonci vyměňují vizitky?

Výměna vizitek „meiši“ je nezbytnou součástí každého obchodního jednání, ale i každodenního života. V japonském sociálním systému, který je řízen přísnou hierarchií je nezbytně nutné, aby jsme věděli postavení osoby, se kterou máme co do činění, samozřejmě její jméno a správný znakový zápis. K tomu všemu slouží vizitka. Je považováno za hrubé vizitku strčit do kapsy nebo vhodit do tašky, kde by se mohla pomačkat.

14) Od kolika je člověk v Japonsku plnoletý?

V Japonsku jsou plnoletí od dvaceti let.

15) Jak vypadá japonská snídaně?

Tradiční japonská snídaně se skládá samozřejmě z rýže, polévky miso širu, nakládané zeleniny, pečené ryby nebo omelety. Často se rovněž podávají zkvašené sojové boby „natto“.

Japonská snídaně
zdroj: © foto JNTO

16) Jsou v Japonsku řetězce s rychlým občerstvením?

Řetězce s rychlým občerstvením zažívají v zemi rozmach. Narazit můžeme na západní restaurace a nebo ryze japonské.

17) Je suši v japonsku drahé?

Vše záleží na kvalitě, levnější variantou a velice oblíbenou je suši na běžícím páse. S obdobou těchto restaurací se můžeme setkat i v Čechách. U nás ale platíme paušální vstupné a v Japonsku se platí za snězený talířek většinou 100 JPY asi 20,- Kč. Další možnosti jsou specializované restaurace, kde si vybereme již připravené menu, ty bývají zpravidla dražší. Průměrná cena za kvalitní porci se pohybuje kolem 1500 JPY asi 300,- Kč.

18) Jak vypadá klávesnice počítače?

Klávesnice vypadají stejně jako jsme zvyklí my. Při psaní japonského textu dotyčný zadává slabiky, které se mu přeměňují na abecedy hiragana nebo katakana, případně do znaků kandži. Existuje i varianta klávesnice, s hiraganou a katakanou.

20) Kdy začíná školní rok a jak dlouhé mají prázdniny?

Školní rok u všech typů škol základní, střední, vysoká, začíná v dubnu. Studenti mají šest týdnů letních prázdnin, dále po dvou týdnech na jaře a v zimě.

21) Jaké je známkování?

Známkování je obrácené než u nás. 5 znamená nejlepší známku a 1 neúspěch.

22) Kolik je časový posun v Japonsku?

Země je v pásmu GTM + 9, to znamená o 8 h dřívější východ slunce než v ČR.

23) Co symbolizuje japonská vlajka?

Japonská vlajka se rovněž nazývá „hi-

nomaru“ 日の丸 což znamená „Sluneční kotouč“. Vlajka symbolizuje slunce na bílém pozadí, Japonsko leží na východě, proto se mu rovněž říká země vycházejícího slunce.

24) Mají Japonci národní strom nebo květinu, jako třeba češi lípu?

Žádná rostlina není oficiálně prohlášená za národní, avšak většina Japonců za ni považuje chryzantému. Je symbolem císařské rodiny a je zobrazena na cestovních dokladech japonských občanů.

Symbol chryzantémy

zdroj: Eliška Vondrová

15 Často kladené otázky

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

25) Proč se Japonsku říká „Země vyházejícího slunce“ ?

Země leží na východě euroasijského kontinentu a za ní se prostírá Tichý oceán a tak z kontinentálního pohledu, Japonsko opravdu vypadá, jako zem, kde vychází slunce. Od toho je rovněž odvozen japonský název pro Japonsko Nihon, Nippon, což znamená počátek slunce.

26) Proč se skládá 1000 jeřábu a jaký to má význam?

Tisíc origami jeřábů se skládá na počest holčičky Sadako Sasaki, dívka se narodila v roce 1943. Žila v Hirošimě, když v srpnu 1945 byla na město svržena atomová bomba. Sadako onemocněla v jedenácti letech následkem radiace leukémii. Přátele jí řekli o legendě tisících jeřábů. Když dotyčný složí tisíc papírových jeřábů, přinese mu to dlouhý život. Navzdory snaze její motlitby nebyly vyslyšeny a v roce 1955 zemřela. Příběh Sadako a tisících jeřábů se stal symbolem míru. Děti a školy z celého světa posílají každoročně tisíce jeřábů do Hirošimy, kde jsou vystaveny v Mírovém parku.

I vaše škola se může podílet a zaslat jeřáby na adresu :

Office of the Mayor
City of Hiroshima
1-6-34 Kokutaiji-machi
Naka-ku, Hiroshima 730-0042
Japan

Návod na složení tisících jeřábů najdete v kapitole Poznáváme hrou.

Japonsko je země, kterou lze uchopit a prezentovat z mnoha úhlů a samozřejmě co člověk to jiný názor. V naší brožuře jsme se snažili udělat průřez základními informacemi, střípky z historie a kulturními zajímavostmi. I když o této zemi načteme mnoho knih, procestujete jí křížem krážem, stejně vždy narazíme na něco, co nás překvapí.

Cílem této brožury a přednášek, které jí předcházejí, je, abyste si udělali svůj vlastní názor na tuto zajímavou zemi. Abyste se nebáli jazyka, tak krásného, jako je japonština, protože nic není nemožné, a když si najdete správný důvod a motivaci, lze se naučit i to, co jste dříve považovali za „rozsypaný čaj“. Naleznete zde malý návod jak se chovat, přijdete-li do kontaktu s Japonci, na jaké jídlo se můžete těšit a také jak si ho objednat nebo třeba kam se podívat, kdybyste se v budoucnu do této země podívali. Dále Vám byly představeny zajímavé zdroje, kde pátrat, když se o zemi budete chtít dozvědět více, než obsahuje tato brožura.

Třeba Vám brožura nebude nápomocná hned, ale i v dalších letech Vám může sloužit jako malý rádce, průvodce a zdroj informací o Japonsku.

Dny netradičních jazyků

zdroj: Eliška Vondrová

V době moderních technologií není problém si sednout k internetu a za pár vteřin zjistit, co potřebujeme. Stránek s informacemi o zemi vycházejícího slunce neustále přibývá, a tak se zvyšuje i možnost narazit na ne úplně kvalitní a ověřené zdroje. A proto zde uvedeme několik pramenů, které jsou zaštítěny státními orgány, a nebo patří mezi vyhlášené spolky spojené s tématikou Japonska.

České zdroje

Velvyslanectví Japonska

v České republice

<http://www.cz.emb-japan.go.jp/cz/index.html>

Japonské informační a kulturní centrum při velvyslanectví Japonska v České republice poskytuje informace o zemi, provozuje knihovnu, kde si můžete zapůjčit rovněž CD, DVD. Na pracovníky se můžete obrátit s jakýmkoliv dotazem týkajícím se země. Velvyslanectví rovněž pořádá řadu zajímavých akcí a přednášek.

Česko-japonská společnost

<http://www.japan.cz/>

Společnost sídlící v Praze se léta zabývá vzájemnými vztahy mezi Čechy a Japonci. V sídle společnosti je knihovna, probíhá zde mnoho kulturních a vzdělávacích kurzů. Zároveň zde máte možnost navštěvovat jazykové kurzy. Ty jsou určeny jak českým občanům se zájmem o japonštinu, tak Japoncům, kteří se chtějí naučit česky.

Japonské centrum Brno

<http://www.japancenter.cz/novinky/>

Brněnská společnost pořádá jazykové kurzy a kulturní události. Jako jediné organizuje a umožňuje v Čechách složení

mezinárodní zkoušky z Japonštiny JLPT.

Japonská komora obchodu a průmyslu
<http://www.nihonshokokai.cz/cesky/>

Komora zajišťuje hladké působení japonských investorů na české půdě a rozvíjí česko-japonské vztahy.

Anglické zdroje

Web Japan

<http://web-japan.org/>

Stránky spravované japonským Ministerstvem zahraničních věcí. Zde naleznete nepřeberné množství odkazů, informací a audiovizuálních materiálů.

Japan National Tourism Organisation

<http://www.jnto.go.jp/>

Japonská národní organizace pro turismus, na těchto stránkách dává rady turistům a zájemcům o Japonsko. Nádherně zpracované s mnoha užitečnými informacemi a doprovodnými materiály.

Highlighting JAPAN

<http://www.gov-online.go.jp/eng/publicity/book/hlj/index.html>

Měsíčník, který je vydáván japonskou vládou a má napomoci chápání japonské kultury.

The Japan Foundation

<http://www.jpf.go.jp/e/>

Celosvětově rozšířená a uznávaná organizace, která se zabývá podporou studentů a učitelů japonštiny. Zajišťuje stáže, kurzy vzdělávání, vydává mnoho výukových materiálů. Pořádá mezinárodní zkoušky JLPT.

エリンが挑戦。日本語ができます。

<https://www.erin.ne.jp/en/>

Jazykový kurz, v režii The Japan Foundation. Zcela přístupný zdarma on-line. Vyšvětlení gramatiky, slovíček, množství cvičení. Mnoho doprovodných kulturních videí. Mapa stránek je v angličtině.

Japanese-Language Proficiency Test

<http://www.jlpt.jp/>

Oficiální stránky 日本語能力試験 (JLPT), mezinárodně uznávaných a nejrozšířenějších jazykových zkoušek z japonštiny. Zde se dozvítíte informace o zkouškách, kdy jsou vypsány, výsledky a doporučené studijní materiály. Zkouška JLPT má pět stupňů N5-N1. Stupeň N5 je pro začátečníky stupeň N1 odpovídá již výborné znalosti jazyka. U nás zkoušky pořádá Japonské centrum v Brně.

18 Použitá literatura

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

Knihy v českém jazyce

1. BENSON, John Hart. Japonsko. Vyd. 1. V Praze: Ikar, 2007, 408 s. ISBN 978-80-249-0739-0.
2. BOHÁČKOVÁ, Libuše a Vlasta WINKELHÖFEROVÁ. Vějíř a meč. 1. vyd. Překlad Josef Koval. Praha: Panorama, 1987, 389 s. ISBN 978-80-249-1128-1.
3. FIALA, Karel. Kodžiki: kronika dávného Japonska. Vyd. 1. Praha: ExOriente, 2012. ISBN 978-809-0424-692.
4. GALLAGHER, John. Gejša: jedinečný svět tradice, elegance a umění. Vyd. 1. V Praze: Metafora, 2006, 256 s. ISBN 80-735-9074-3.
5. JANOŠ, Jiří. Tajemný Nippon. 1. vyd. Praha: Libri, 1998. ISBN 80-859-8349-4.
6. MACFARLANE, Alan a [z anglického originálu ... přeložili Barbora Scheinherrová a Pavel ČERNOVSKÝ]. Japonsko za zrcadlem. Vyd. 1. Zlín: Kniha Zlín, 2013. ISBN 978-808-7162-651.
7. REISCHAUER, Edwin O. Dějiny Japonska. 1. vyd. Brno: Nakladatelství Lidové noviny, 2001, 441 s. ISBN 80-710-6391-6.
8. RICHMOND, Simon a Jan DODD. Japonsko: [turistický průvodce]. 1. vyd. Editor Sophie Branscombe, Sally McLaren, Sarah Richards. Brno: Jota, 2010, xxviii, 1315 s. Průvodce, sv. 135. ISBN 978-807-2177-479.
9. THOMA, Zdeněk a Soňa THOMOVÁ. Japonská mozaika, aneb, Japonci v kimonu i bez kimona. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 2002, 241 s. Lidé a země, sv. 2. ISBN 80-204-0955-6.

Knihy v anglickém jazyce

10. COATES, Managing editor: Karina. Japanese. 4. edition. Footscray, Victoria: Lonely Planet. ISBN 17-405-9163-1.
11. Japanese characters: illustrated. 1st ed. Tokyo: Japan Travel Bureau, 1989, 191 p. ISBN 45-330-1359-7.
12. MCLACHLAN, Craig, Richard Ryall. Hiking in Japan. 2nd ed. Footscray, Vic: Lonely Planet, 2009. ISBN 978-174-1040-722.
13. REYNOLDS, Betty. Japanese celebrations: cherry blossoms, lanterns and stars!. North Clarendon, VT: Tuttle Pub., 2006, 48 p. ISBN 08-048-3658-2.
14. ROWTHORN, Chris, Andrew Bender. Japan. 13th edition. Footscray, Vic., Australia: Lonely Planet Publications, 2013. ISBN 17-422-0414-7.

Knihy v japonském jazyce

15. RUMIKO, Takahashi. 犬夜叉／犬夜叉 テレビアニメ版 Inuyasha. 2003. ISBN 40-912-6810-2
16. レベル別日本語多読ライブラリー (Japanese Graded Readers): Level 1, Publisher: Cheng & Tsui; Pap/Com edition, 2006. ISBN-10: 4872176243; ISBN-13: 978-4872176247
17. KAZUKO, Chosa Karasawa, Kigami Tomoko. Nihongo charenji enu shi enu go kanji: nihongo nōryoku shiken taisaku. Shohan. Tōkyō: Asukushuppan, 2010. ISBN 978-487-2177-572.

Internetové zdroje

1. <http://art.ihnec.cz/knihy/c1-54895210-kodziki-kronika-davneho-japonska>
2. http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Japan_topo_en.jpg?uselang=cs
3. http://commons.wikimedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana?uselang=cs
4. <http://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=Special%3ASearch&profile=default&search=wave+of+kanagawa&fulltext=Search&uselang=cs>
5. http://cs.wikipedia.org/wiki/D%C4%9Bjiny_Japonska
6. http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Japonsk%C3%A1_kultura
7. <http://geishajapan.jimdo.com/geisha-in-kyoto-monthly/>
8. <http://guest.portaportal.com/tielblue>
9. <http://japonsko.asiat.cz/historie.php>
10. <http://japan-photo.jnto.go.jp/eng/index.php>
11. <http://web-japan.org/plaza/sitemap.html>
12. <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-pacific12709793>
13. <http://www.cadpress.sk/kojiki.htm>
14. <https://www.erin.ne.jp/en/>
15. <http://www.infoseek.co.jp/>
16. <http://www.hiraganatimes.com/>
17. <http://www.japamania.cz/>
18. <http://www.japancoolture.com/mosaic/search/coolture/en>
19. <http://www.japantoday.com/>
20. <http://www.jnto.go.jp/eng/index.html>
21. <http://www.nihonshokokai.cz/cesky/>
22. <http://www.wikipedia.org/>

Internetové zdroje pro ilustrace a fotografie

V brožuře byly použity fotografie nebo ilustrace z následujících odkazů. Není-li uvedeno jinak, jsou fotografie ze soukromého archívu Mgr. Elišky Vondrové. S laskavým svolením JNTO (Japan National Tourism Organisation) jsou v brožuře použity fotografie z archívu této organizace <http://japan-photo.jnto.go.jp/eng/index.php> označené © JNTO.

18 Použitá literatura

JAPONŠTINA
JAPONSKO ZEMĚ PLNÁ PROTIKLADŮ

2. Základní informace

<http://akihabaranews.com/2014/03/12/article-en/cherry-blossom-report-2014-1487181699>

<http://akihabaranews.com/2014/04/02/article-en/asimo-goes-cherry-blossom-viewing-gallery-1003663976>

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flag_and_map_of_Japan.png?uselang=cs

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Japan_topo_en.jpg?uselang=cs

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Regions_and_Prefectures_of_Japan.png

http://cs.wikipedia.org/wiki/Richterova_stupnice

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/49/Emperor_Akihito_and_empress_Michiko_of_japan.jpg?uselang=cs

<http://web-japan.org/kidsweb/explore/national/>

<http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-pacific12709793>

3. Historie

zdroj: <http://abcwwii.wordpress.com/the-letters/h-hirohito/>

6. Jací jsou Japonci

<http://www.nozawa-onsen.com>

7. Jaké je Japonsko

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c7/Honda_ASIMO_%28ver._2011%29_2013_Tokyo_Motor_Show.jpg?uselang=cs

http://www.core77.com/blog/transportation/a_look_inside_japans_suh-weet-underground_automated_bicycle_server_25022.asp

8. Wašoku, japonská gastronomie

<http://kongfabulate.wordpress.com/2008/09/08/on-chopsticks/>

9. Japonsko během roku

<http://anhellica.deviantart.com/art/Tanabata-168011479>

<http://commons.wikimedia.org/wiki/Tanabata>

10. Japonské umění

<http://beaverhausenx.tumblr.com/post/45188281977/studio-ghibli-movie-posters-posters-from-all-over>

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hayao_Miyazaki.jpg
<http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Kumamon>
<http://commons.wikimedia.org/wiki/Cosplay>
<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kimono>
<http://tokyofashion.com/>
<https://www.facebook.com/japan.community>
<https://www.facebook.com/pages/Hatsune-Miku/10150149727825637?ref=ts>
[http://www.japancoolture.com/en/akira_kurosawa_a_57-year_long_career_in_cine-ma](http://www.japancoolture.com/en/akira_kurosawa_a_57-year_long_career_in_cinema)
http://www.japancoolture.com/mosaic/full_search

11. Poznáváme hrou

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Map_of_Japan.svg?uselang=cs
<http://mag.japaaan.com/archives/12672>
<http://www.buzzle.com/articles/onomatopoeia-words.html>
<http://www.hare-ya.jp/kanji/fuyu.html>
<http://www.origami.cz>
<http://www.whats-your-sign.com/Chinese-zodiac-signs.html>

Tato brožura byla vytvořena v rámci projektu Brána jazyků otevřená, reg. č. projektu: CZ.1.07/1.1.34/02.0037.

Hlavním cílem je vzdělávání v oblasti netradičních jazyků, a to japonštiny, španělštiny a nizozemštiny jako prostředku pro volbu povolání a lepší orientaci na trhu práce v návaznosti na zahraniční investory v tzv. průmyslových zónách. Netradiční formou jsou zde představeny tradice, zvyky, sociální normy daných zemí, základní slova a fráze. Důraz je zde kladen také na etiketu při pracovním pohovoru.

Přínos spočívá především v netradičním propojení vzdělávání v neobvyklých cizích jazycích se současným nahlédnutím do sociálně-ekonomické situace státu, ve kterém se daným jazykem hovoří. Toto v minimální míře napomáhá pochopit mentalitu příslušníků daného státu a tím i získat kompetence pro potenciální budoucí rychlou adaptaci ve firmě zahraničního investora.

Doufám, že zde naleznete inspiraci pro Vaše další osobní vzdělávání a profesní růst, to bude naší největší odměnou.

Děkuji tímu členům realizačního týmu projektu za spolupráci a jmenovitě pak Mgr. Elišce Vondrové (japonština), Mgr. Blance Tomáškové (nizozemština) a Mgr. Ireně Bednářové (španělština) za profesionální přístup a odbornost, kterou prokázali při tvorbě jazykových brožur a E-learningu. E-learning naleznete na <http://elearning.oh-kln.cz>

Za realizační tým projektu

Ing. Linda Příhodová
manažerka projektu

Brožura je součástí projektu Brána jazyků otevřená, který je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Japonské
lázně - onsen
zdroj: Eliška Vondrová

Wasabi

zdroj: Eliška Vondrová

Poznámky:

